



รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการย่อยที่ 3
การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือ
ทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง
(Regulation Management On Tourism Cooperation
In Lampang Province)

โดย

วราภรณ์ เรือนยศ และคณะ

14 กันยายน 2556

รายงานฉบับสมบูรณ์
การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือ
ทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง
Regulation Management On Tourism Cooperation
In Lampang Province

คณะผู้วิจัย	สังกัด
วราภรณ์ เรือนยศ	มหาวิทยาลัยเนชั่น
สาวิตรี ศรีธนวิบุญชัย	กรมที่ดิน

ชุดโครงการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา
ที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุน และการหนุนเสริมด้านต่างๆ จากสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เพื่อการจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยร่วมมือกับเครือข่ายนักวิจัยของสถาบันการศึกษาอื่น ร่วมกันจัดทำชุดโครงการ “การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง”

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์อินทร์ รักอริยะธรรม อธิการบดี มหาวิทยาลัยเนชั่น ที่ให้การสนับสนุน และอนุญาตให้ผู้วิจัยใช้เวลาในการปฏิบัติงานบางส่วนดำเนินการทำวิจัยร่วมกับกลุ่มเครือข่าย

ขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี และกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดลำปาง ซึ่งได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง, รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง, นายกษมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง, นายกษมาคมสหพันธ์การท่องเที่ยวภาคเหนือจังหวัดลำปาง, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือ ประจำจังหวัดเชียงใหม่, ผู้ช่วยผู้ว่าการการไฟฟ้า 2 (กฟผ.แม่เมาะ), นายกษมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่, นายกก่อตั้งสมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ, กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง, นักเขียนอิสระด้านการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ลำปาง, ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำปาง, นายกษมาคมผู้สื่อข่าว จังหวัดลำปาง, อดีตประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง และหอการค้าภาค, หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาชุมชนพัฒนาการจังหวัดลำปาง, ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ลำปาง, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง, ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง, ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ ปัทมะเสวี, ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง และประชาชนในพื้นที่ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จ

คุณประโยชน์อันเกิดจากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบกลับคืนสู่ทุกๆ ท่านที่ได้มีส่วนในการช่วยเหลือทั้งทางตรง และทางอ้อม

วราภรณ์ เรือนยศ

สาวิตรี ศรีธนะวิบูลย์

กันยายน 2556

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญ / ความเป็นมา

จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และทรงคุณค่าทั้งในเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่ยังคงมีร่องรอยเป็นหลักฐานแสดงถึงความดีงามที่บรรพบุรุษได้สั่งสมไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนผู้มาเยือนได้มีโอกาสชื่นชมและภาคภูมิใจ ซึ่งภาคีทุกภาคส่วนของจังหวัดลำปาง ก็ได้ให้ความสำคัญนำสิ่งเหล่านี้มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด

วิสัยทัศน์ (VISION) นครลำปางเป็นเลิศด้านเซรามิกและหัตถอุตสาหกรรม
โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม
ผู้นำด้านการผลิตเกษตรปลอดภัย ร่วมสร้างสังคมไทยอยู่ดีตามวิถี
พอเพียง

โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำปางมี 4 ประการ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ 1 : การพัฒนาเซรามิกและส่งเสริมหัตถอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการค้าและการลงทุนทั้งระบบ

ยุทธศาสตร์ 2 : การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ 3 : การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมสู่เกษตรปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ 4 : การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและสร้างสังคมให้มี ความเข้มแข็งเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

จากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาทำให้แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดลำปางได้รับการพัฒนา และรองรับกิจกรรมด้านท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการนักท่องเที่ยวจนบางครั้งได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บางแห่งอาจทำให้เสื่อมคุณค่า และผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่จะสามารถรองรับได้ตามธรรมชาติ และขาดการวางแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับพฤติกรรมที่ขาดจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดการทำลายคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและเป็นตัวเร่งให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ทั้งระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติพบว่า แหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผน การกำหนดเขต และจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม จึงทำให้มีการพัฒนา โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารด้วยรูปลักษณะ ที่ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศ และตั้งอยู่ประชิดตัวแหล่งธรรมชาติทำให้บดบังทัศนียภาพ

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ก็เริ่มส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีองค์ประกอบจากความพร้อมของสภาพแวดล้อม ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ให้เหมาะสมกับข้อมูลด้านกายภาพ สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คณะนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะมุ่งศึกษาการสร้างความร่วมมือในการนำความรู้และความคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้มาจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง อันจะทำให้ทั้งจังหวัดลำปางเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร รวมถึงนักท่องเที่ยว ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

คำถามการวิจัย (Research Question)

1. ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

2. เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง

3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

4. เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ 2) ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง 3) ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหรือการให้บริการทางด้านอาหาร/ที่พัก ที่อยู่ในแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว จากสูตรยามาเน่ (Yamane. 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คิดเป็นจำนวน 400 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2) ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 3) ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหรือการให้บริการทางด้านอาหาร / ที่พัก ที่อยู่ในแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยว จากสูตรของ เครซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan,1970) โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คิดเป็นจำนวน 390 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ที่คณะนักวิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 5 ชุด ดังนี้ 1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยว 2) แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างสำหรับผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบกติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง 4) แบบสอบถาม สำหรับผู้ประกอบการ (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร หรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง 5) แบบสอบถาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ พื้นที่จังหวัดลำปาง ดังนี้

1) การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่และลำปาง โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม – 5 กันยายน 2555 (โครงการที่ 1)

2) สัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม – 30 กันยายน 2555 (โครงการที่ 1)

3) ประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ครอบคลุมพื้นที่ 13 อำเภอ ของจังหวัดลำปาง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ในวันที่ 14 กันยายน 2555 (โครงการที่ 1)

4) เก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม – 18 พฤศจิกายน 2555 โดยคณะนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5) ดำเนินการยกร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยนักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำต่างๆ ที่ถูกบรรจุอยู่ในร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2556

6. จัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงานที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายชุมชน ได้รับทราบผลการดำเนินงานของแผนงานวิจัย ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2556 (โครงการที่ 1)

การวิเคราะห์ข้อมูล แยกเป็น 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นคำบรรยาย 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ จำนวน และร้อยละ นำเสนอเป็นคำบรรยายประกอบตาราง 3) การแปลความหมาย ในการประเมินความพึงพอใจ หรือระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด}}$$

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{5 - 0}{3} = 1.67$$

คะแนน 3.34 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง

คะแนน 1.67 – 3.33 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 0.00 – 1.67 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษา

จากการวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ระเบียบชุมชนว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556
บททั่วไป

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงวางระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

คำนิยาม ข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง

1) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหาร และภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและการเผยแพร่โฆษณา

2) “แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และงานโครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง

จัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

3) “แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์

4) “แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัดร้านค้า

5) “แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชนโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

6) “แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความรื่นรมย์ พัฒนาความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัย สร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

7) “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายความว่า การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

8) “การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว

- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำปาง

9) “การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนร่างกายและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

10) “การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

11) “การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง และการเป็นอาสาสมัคร

12) “การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ในขณะเดียวกันได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าไปด้วย

13) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

14) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่เกิน 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

15) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำปาง

16) “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ในจังหวัดลำปาง

หมวด 1 การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และความระมัดระวัง

หมวด 2 การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมใจกันภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ โดยนํารายได้เข้ากลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ 6

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หมวด 4 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้น ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5 การพัฒนาการบริการด้านท่องเที่ยว

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำกรขยายพื้นที่จอตระยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักแรม จำนวนห้องน้ำ และห้องสุขา ร้านอาหาร ถึงขยะ ให้มีความสมดุลกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6 การจัดบริการที่พัก

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7 การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเฝ้าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8 การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวหรือการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10 การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึก ที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11 การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ แก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งต้องศึกษาทุกช่วงเวลา (เดือน) ทุกฤดูกาล เพื่อปรับปรุงระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดลำปาง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในส่วนของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัย

2. ติดตามการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

3. ควรมีการนำผลการวิจัย ไปนำเสนอในการประชุมระดับจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานระดับจังหวัดมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนต่อไป

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG-5550046

ชื่อโครงการ : การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
จังหวัดลำปาง

ชื่อนักวิจัย นางสาววารภรณ์ เรือนยศ E-mail Address : waraporn_rue@nation.ac.th
มหาวิทยาลัยเนชั่น

นางสาวสาวิตรี ศรีธนวิบูลย์ E-mail Address : tussu_go@hotmail.com
สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ กรมที่ดิน

ระยะเวลาดำเนินการ 15 มิถุนายน 2555 ถึง 15 กันยายน 2556

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน 4) เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 5 ชุด มีทั้งแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยคณะนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า จากความต้องการของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ทำให้ได้ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 11 หมวด ได้แก่ 1) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) การพัฒนาการบริการ

ท่องเที่ยว 6) การจัดการที่พัก 7) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 8) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 9) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 10) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว 11) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว และบทเฉพาะกาล

คำหลัก : ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือ, การจัดการแหล่งท่องเที่ยว, ความร่วมมือว่าด้วยการจัดการแหล่งท่องเที่ยว, ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

Project Code : RDG-5550046

Project Title : Regulation Management On Tourism Cooperation In Lampang Province

Investigators : Ms.Waraporn Rueanyos E-mail Address : waraporn_rue@nation.ac.th
Nation University

Ms.Sawittree Srithanawiboonchai E-mail Address : tussu_go@hotmail.com.
Bureau of lands document issuance
standard Department of Lands.

Project Duration : 15th June 2012 – 15th September 2013

The major objectives of this research is first to support community's leader, local government leader and parties agency who relevant with tourism to make tourism agreement in Lampang province, secondly to build the path of tourism participator to manage the environment and tourism in Lampang Province, thirdly to support the community's leader, local government leader and parties agency who relevant with tourism to manage the tourism, and fourth to establish the regulation management on tourism cooperation in Lampang province for the purpose that make argotic of tourism. Population and Sample is Thai and international tourists leader and expert person of province department, community's leader, local government leader, parties' agency, Hotel, Restaurant. The research equipment have been divided into five different sets, consisted of questionnaire, and structural interviews. All information was gathered mainly by all researchers. However, the information is analyzed by statistical computer programs.

The results are the requirement of leader and expert person of province department, community's leader, local government leader, parties' agency, Hotel, Restaurant both of Thai tourist and foreigner to approve the regulation management on tourism cooperation in Lampang province consists of main point 11 sections of 1) Establish and improve the tourism 2) Tourism environment preserving 3) Tourism

management 4) Tourism activities 5) Tourism service developing 6) Accommodation management. 7) Staffs developing for tourism business. 8) Establish and disseminate the tourism knowledge. 9) Disseminate and public the tourism. 10) Tourism commodity. 11) Tourism security and provision.

Keywords : Regulation on cooperation, Management On Tourism, Cooperation with destination management, Regulation Management On Tourism Cooperation.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ข
บทคัดย่อ.....	ฐ
Abstract.....	ฅ
สารบัญ.....	ด
สารบัญตาราง.....	ท
สารบัญภาพ.....	ป
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ.....	4
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การทบทวนวรรณกรรม.....	6
1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	6
2. แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	14
3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	18
4. การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)	26
5. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำปาง.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
กรอบแนวทางในการการศึกษา.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
ขั้นตอนในการคัดเลือกข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ/กติกา/ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	85
บทที่ 4	87
ผลการศึกษา.....	
ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ใน จังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง.....	87
ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง.....	110
ข้อมูลการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง.....	120
คำถามการวิจัยที่ 1 ระบุว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัด ลำปางควรเป็นอย่างไร.....	124
ข้อมูลการดำเนินการยกย่องระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” โดยนักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการ ทางด้านการท่องเที่ยว.....	231
ข้อมูลการจัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการ เผยแพร่ผลงาน และรับข้อเสนอแนะจากการจัดทำเวทีครั้งนี้.....	244

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	254
สรุปผลการวิจัย.....	255
อภิปรายผล.....	259
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้.....	265
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป.....	265
บรรณานุกรม.....	266
ภาคผนวก.....	269
ภาคผนวก ก. บทความการวิจัย.....	270
ภาคผนวก ข. แบบรวบรวมข้อมูล.....	293
ภาคผนวก ค. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนกิจกรรมที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับ.....	312
ภาคผนวก ง. ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย.....	315
ภาคผนวก จ. ประวัติผู้วิจัยและคณะ.....	320

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชาชนในพื้นที่.....	68
2.2	แสดงจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ.....	69
2.3	แสดงจำนวนทรัพยากรแร่ธาตุ.....	69
2.4	แสดงจำนวนการปกครอง.....	69
2.5	แสดงจำนวนการท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	70
2.6	แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	71
3.1	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชาชนในพื้นที่.....	81
4.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจากจังหวัดลำปาง และ จากจังหวัดเชียงใหม่.....	88
4.2	จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามจังหวัดที่อยู่.....	88
4.3	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวต่างประเทศ.....	90
4.4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ.....	91
4.5	ร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ.....	91
4.6	ร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา.....	92
4.7	ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามอาชีพ.....	92
4.8	อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ.....	93
4.9	ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามรายได้.....	93
4.10	ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำแนกตามรายได้.....	94
4.11	จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวชาวไทยวางแผนในการเดินทางมาเที่ยวในรอบนี้.....	95
4.12	วัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	95
4.13	ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และได้วางแผนว่าจะใช้เวลาท่องเที่ยว แต่ละจังหวัด.....	96
4.14	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ มีแผนการว่าจะแวะเที่ยวสถานที่สำคัญของแต่ละจังหวัด.....	97
4.15	วัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ.....	99
4.16	จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยวประเทศไทย.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	ประเทศที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการท่องเที่ยว.	101
4.18	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่วางแผนจะเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย ในการท่องเที่ยวครั้งนี้.....	103
4.19	ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว ใน จังหวัดลำปาง และเชียงใหม่.....	104
4.20	จำนวน/ร้อยละของเหตุผลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้ในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว.....	106
4.21	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยคิดว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดลำปาง.....	107
4.22	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่อำเภอเกาะคา.....	125
4.23	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	127
4.24	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	128
4.25	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน.....	133
4.26	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว.....	135
4.27	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	136
4.28	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	141
4.29	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว.....	143
4.30	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	144
4.31	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน.....	150
4.32	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว	152
4.33	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	153
4.34	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน.....	158
4.35	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	160

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.36	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	161
4.37	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน.....	166
4.38	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	168
4.39	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	169
4.40	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่อำเภอแม่พริก.....	174
4.41	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	176
4.42	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	177
4.43	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่อำเภอแม่เมาะ.....	182
4.44	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	184
4.45	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	185
4.46	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่อำเภอวังเหนือ.....	190
4.47	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	192
4.48	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	193
4.49	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่อำเภอสบปราบ.....	198
4.50	แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	200
4.51	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	201
4.52	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน พื้นที่ อำเภอเสริมงาม.....	201

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.53	ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	208
4.54	แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	209
4.55	แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร.....	114
4.56	ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบฯ.....	126
4.57	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	127
4.58	แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง.....	223
4.59	แสดงข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	225
4.60	ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง.....	226
4.61	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามเพศ.....	245
4.62	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอายุ.....	246
4.63	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอาชีพ.....	249
4.64	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	250
4.65	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของหน่วยงาน/บุคคลที่ควรร่วมกันเป็นผู้บริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง.....	251
4.66	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน.....	252

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21.....	10
2.2	องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	12
2.3	ตราประจำจังหวัดลำปาง.....	64
2.4	ธงประจำจังหวัดลำปาง.....	64
2.5	ดอกไม้ประจำจังหวัดลำปาง.....	65
2.6	ภาพแสดงอาณาเขตจังหวัดลำปาง.....	78
4.1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามเพศ.....	246
4.2	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอายุ.....	248

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของโลกและเป็นที่ยอมรับกันเกือบทุกประเทศว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้หลักเข้าสู่ประเทศ ซึ่งอยู่ในอันดับ 1 - 3 จาก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศนั้นๆ องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วยกิจกรรม ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยวโดยตรง ได้แก่ กิจกรรมการขนส่ง ที่พัก ภัตตาคาร บริการนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว 2) กิจกรรมเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมทางบันเทิง พักผ่อน สินค้าที่ระลึก 3) กิจกรรมบริการอื่นๆ เช่น สถานีบริการน้ำมัน ร้านอาหารของชำ กิจกรรมการรักษาพยาบาลและเสริมสร้างสุขภาพ เป็นต้น และ 4) กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยว ได้สร้างให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ทางด้านการอนุรักษ์ การตระหนักถึงผลของการท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวความคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) และองค์การท่องเที่ยวโลก ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบในการท่องเที่ยว คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism)

สำหรับพื้นที่ในภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และทรงคุณค่าทั้งในเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่ยังคงมีร่องรอยเป็นหลักฐานแสดงถึงความดีงามที่บรรพบุรุษได้สั่งสมไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนผู้มาเยือนได้มีโอกาสชื่นชมและภาคภูมิใจ ซึ่งภาคีทุกภาคส่วนของจังหวัดลำปางก็ได้ ความสำคัญนำสิ่งเหล่านี้มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด

วิสัยทัศน์ (VISION) นครลำปางเป็นเลิศด้านเซรามิกและหัตถอุตสาหกรรม
โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

ผู้นำด้านการผลิตเกษตรปลอดภัย ร่วมสร้างสังคมไทยอยู่ดีตามวิถี
พอเพียง

โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำปางมี 4 ประการ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ 1 : การพัฒนาเซรามิกและส่งเสริมหัตถอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการค้าและ
การลงทุนทั้งระบบ

ยุทธศาสตร์ 2 : การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิง
ธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ 3 : การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ 4 : การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและสร้างสังคมให้มี ความเข้มแข็งเป็น
สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

จากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาทำให้แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัด
ลำปางได้รับการพัฒนา และรองรับกิจกรรมด้านท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวก เพื่อบริการนักท่องเที่ยวจนบางครั้งได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีผลทำให้
แหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บางแห่งอาจทำให้เสื่อมคุณค่า และผลจากการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่จะสามารถรองรับได้ตามธรรมชาติ และขาดการวางแผน
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับพฤติกรรมที่ขาดจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวได้
ทำให้เกิดการทำลายคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและเป็นตัวเร่งให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เสื่อมโทรม
ลงอย่างรวดเร็ว ทั้งระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประเด็นปัญหา
สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติพบว่า แหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผน การกำหนดเขต และจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่าง
เหมาะสม จึงทำให้มีการพัฒนา โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารด้วยรูปลักษณะ ที่ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับ
สภาพภูมิประเทศ และตั้งอยู่ประชิดตัวแหล่งธรรมชาติทำให้บดบังทัศนียภาพ

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ก็เริ่มส่งผล
กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่าง
ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีองค์ประกอบจากความพร้อมของสภาพแวดล้อม ความพร้อมของชุมชน
ท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ให้เหมาะสมกับข้อมูลด้านกายภาพ สังคม
ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น คณะนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะมุ่งศึกษาการสร้างความร่วมมือในการนำความรู้และ
ความคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้มาจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้าน

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง อันจะทำให้ทั้งจังหวัดลำปางเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร รวมถึงนักท่องเที่ยว ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน
4. เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

คำถามการวิจัย (Research Question)

1. ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือ(Cooperation Regulation) หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันของประชาชน จังหวัดลำปาง ที่มีแบบแผนวางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว(Tourism Management) หมายถึง ขบวนการที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว

ความร่วมมือว่าด้วยการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Cooperation Of Tourism Management) หมายถึง ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง มีความเต็มใจในการดำเนินการที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน

ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว(Regulation Of Tourism Management) หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันของประชาชน จังหวัดลำปาง ที่มีแบบแผนวางไว้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว

ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Outputs)

1. ข้อมูลความต้องการด้านระเบียบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง
2. ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง
3. ศักยภาพของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่ จังหวัดลำปาง
4. แนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง
5. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Research)
6. บทความงานวิจัย จำนวน 1 บทความ (ประมาณ 22 หน้า)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)

1. ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
2. ทำให้ทราบแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
3. ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน
4. ทำให้ได้ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้จังหวัดลำปาง

แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งนาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปเป็นแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนได้
2. จังหวัดต่างๆ สามารถนาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปเป็นแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนได้
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งนาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปเป็นแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของตนได้
4. จังหวัดต่างๆ สามารถนาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปเป็นแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของตนได้

บทที่ 2

วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง คณะนักวิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
2. แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)
5. สภาพทั่วไปของจังหวัดลำปาง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.1 หลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

แชร์เลย์ อีเบอร์ (Shirley Eber, 1992) ได้อธิบายถึงหลักการพื้นฐาน(Principles) ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ ดังนี้

1.1.1 การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable) เป็นการ
ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างพอดีเท่าที่จำเป็นและประหยัด เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรให้มี
ใช้ยาวนานขึ้น

1.1.2 การลดการบริโภคของเสียที่เกินความจำเป็น (Reducing Over Consumption and Waste) เป็นการลดการบริโภคที่มากเกินไปและลดของเสียเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย

1.1.3 การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity) เป็นการรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของการท่องเที่ยวด้วย

1.1.4 การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) เป็นการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาแห่งชาติและแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment – EIA) ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้หลักวิชาการในการคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทุกด้านทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อหาทางป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

1.1.5 การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics) เป็นการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาควบคู่ไปกับด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย

1.1.6 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวด้วย

1.1.7 การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public) เป็นการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างรัฐบาลผู้ประกอบการประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมกันในทิศทางเดียวกัน รวมทั้ง ร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์

1.1.8 การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) เป็นการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นทุกประเภททุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับของการบริการท่องเที่ยว

1.1.9 การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) เป็นการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวอย่างพร้อมมูลเพื่อเผยแพร่ไปยังนักท่องเที่ยวให้เข้าใจ และ

เคารพในสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

1.1.10 การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research) เป็นการวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว รวมถึงนักลงทุน

1.2 กรอบแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สามารถนำไปสร้างกรอบแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ 10 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548: 9-10) ดังนี้

1.2.1 มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อน แล้วจึงพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบสาธารณสุขปภคที่รองรับเป็นสำคัญ

1.2.2 มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการท่องเที่ยวต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

1.2.3 มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทุกๆ ด้าน เพื่อผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ

1.2.4 มุ่งให้ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอพร้อมแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

1.2.5 มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในท้องถิ่น เพื่อช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่ง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนไทยในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย

1.2.6 มุ่งกระจายรายได้ และนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนท้องถิ่น

1.2.7 มุ่งจ้างงานในท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมรูปแบบของงานที่น่าสนใจ เพื่อให้ผลตอบแทนสูงแก่ชุมชนท้องถิ่นนั้น

1.2.8 มุ่งพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อจะช่วยยกระดับของบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น

1.2.9 มุ่งรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่รอดในระยะยาวเพื่อเป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวตลอดไป

1.2.10 มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคระหว่างภาคธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อให้การทำงานขององค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐบาลบนหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.3 รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากกรอบแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ ทำให้ประเทศต่างๆ พยายามหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงเป็นเหตุให้เกิดการจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference of Environment and Development) หรือที่เรียกว่า ประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Rio Summit (ปฏิญญาริโอ) และได้ร่วมลงนามรับรองเอกสารสำคัญ 5 ฉบับ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548: 11-12) คือ

1.3.1 ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development) ประกอบด้วยหลักการ 27 ประการเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของประชาชาติในการดำเนินงานพัฒนา เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

1.3.2 แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับกรดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

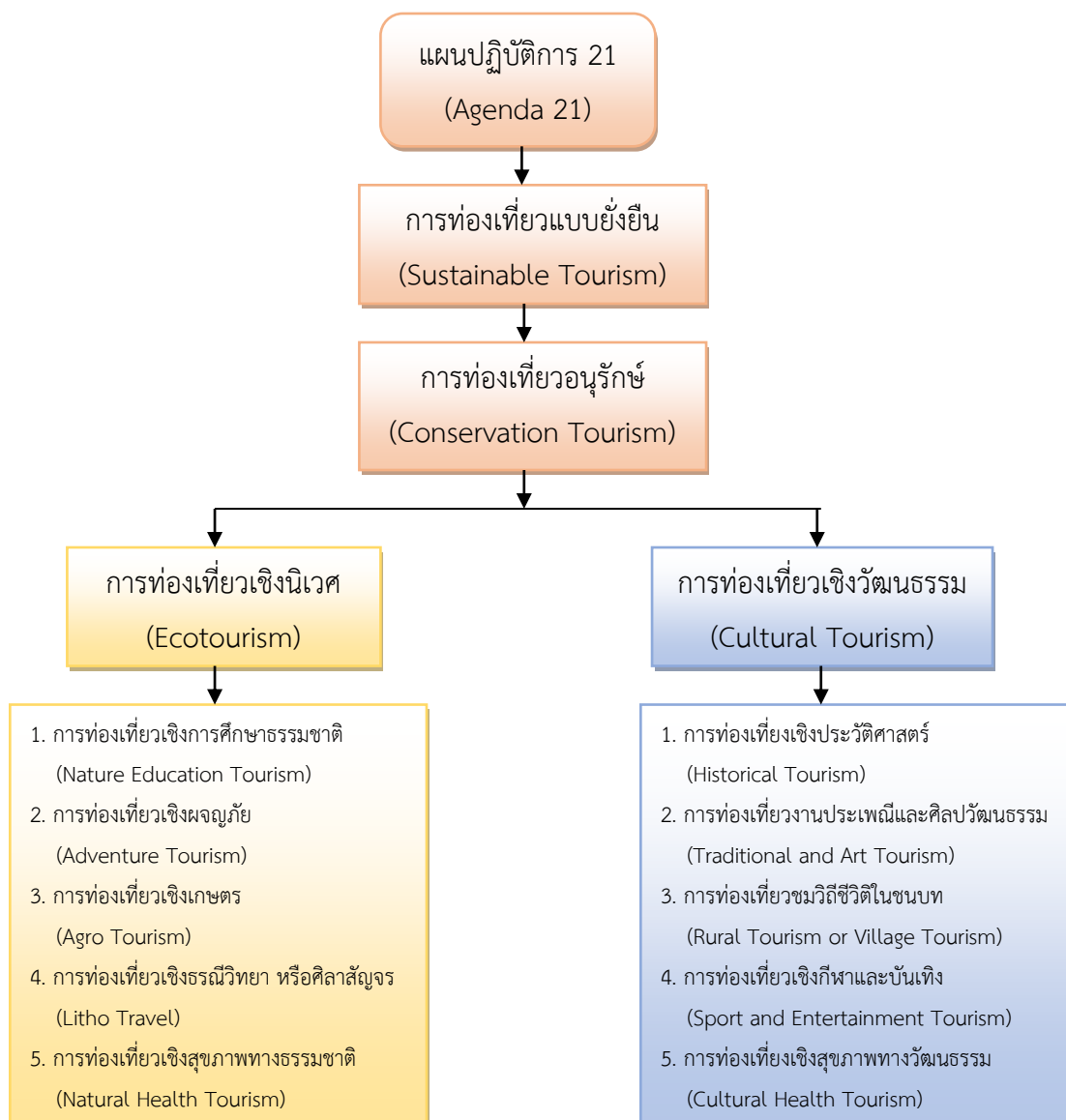
1.3.3 คำแถลงเกี่ยวกับหลักการเรื่องป่าไม้ (Statement of Principles on Forests) เป็นแนวทางในการจัดการ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับป่าไม้ทุกประเภท อันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิตในทุกรูปแบบ

1.3.4 กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UN Framework Convention on Climate Change) มีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาระดับก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Cases) ในบรรยากาศที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสภาวะอากาศทั่วโลกโดยลดปริมาณการปล่อยก๊าซบางชนิดขึ้นสู่อากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงเพื่อใช้เป็นพลังงาน เป็นต้น

1.3.5 อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) เพื่อให้ประเทศต่างๆ ยอมรับเอาวิธีการที่จะอนุรักษ์ความหลากหลายชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (Living Species) และเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลตอบแทนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพจะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นหนึ่งในห้าของเอกสารสำคัญของ Rio Summit โดยมีผู้นำจากทั่วโลก 179 ประเทศร่วมลงนามรับรอง ซึ่ง

แผนปฏิบัติการ 21 นี้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดนโยบายของภาครัฐบาล เอกชน และสำหรับเป็นทางเลือกของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวไว้ว่า ประชากร การบริโภค และ เทคโนโลยีนับเป็นพลังงานผลักดันหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีการเสนอนโยบาย และแผนงานในการที่จะบรรลุถึงความสมดุลอย่างยั่งยืนระหว่างการบริโภค ประชากร และสมรรถนะของโลกต่อการค้าทุนสิ่งมีชีวิต รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคต่างๆ ที่จะต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างระมัดระวัง พร้อมทั้งได้ย้ำ ถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่จะเป็นหนทางเอาชนะในเรื่องของความยากจน และการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือความรับผิดชอบร่วมกันระดับโลก (Global Partnership) ที่ทำให้มั่นใจว่าทุกๆ ประเทศจะมีอนาคตมั่นคงและปลอดภัยร่วมกันมากยิ่งขึ้น

จากแผนปฏิบัติการ 21 ดังกล่าวข้างต้นทำให้การท่องเที่ยวต้องปรับตัวสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้นำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แล้วจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็นำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อีก 2 รูปแบบ ดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21

ที่มา : บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 13

รูปแบบที่ 1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อ

การรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน อันได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมหรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อันได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น

1.4 องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พอสรุปได้ 6 ด้าน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548: 20-22) ดังนี้

1.4.1 องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย

1.4.2 องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

1.4.3 องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจ โดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

1.4.4 องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

1.4.5 องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาในการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเองและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

1.4.6 องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้ง 6 ด้าน สามารถนำมาสร้างเป็นรูปได้ดังภาพที่ 2.2



ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ที่มา : บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 13

2. แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ความหมายของการพัฒนาแหล่งเที่ยวนั้น ได้มีนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวได้ให้ทัศนะไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

มนัส สุวรรณ (2538:128) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้แก่ ความปรารถนาของผู้ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ประกอบด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคม และความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา

นิคม จารุมณี (2536:68) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งในแง่กายภาพหรือภูมิภาค ตำแหน่งที่ตั้งหรือชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก

สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จต้องประกอบด้วยความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก

2.2 การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักทางวิชาการ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักทางวิชาการนั้น ไม่ใช่เพียงการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย จึงต้องมีขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548:28)

- 1) ขั้นการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2) ขั้นการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 3) ขั้นการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเสริมในทรัพยากรท่องเที่ยว

- 4) ชั้นการประเมินขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวแต่ละเขตพื้นที่ของ
ทรัพยากรท่องเที่ยว
- 5) ชั้นการให้การศึกษาถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว ต่อ
สิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ทรัพยากรท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในทรัพยากร
ท่องเที่ยว
- 6) ชั้นการจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้
- 7) ชั้นการจัดหางบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ

การวางแผนเป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันจากหลากหลายสาขาซึ่ง เรียกว่า “สหสาขาวิชา” ทั้งนี้การวางแผนเป็นเรื่องที่มนุษย์ต้องการรู้ "อนาคต" จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้มีความเหมาะสม สามารถรับมือกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นส่วนที่เป็นคุณประโยชน์หรืออาจเป็นการลดการเสียประโยชน์ก็ได้โดยการวางแผนนั้น มักปรากฏอยู่เสมอ แม้กระทั่งในชีวิตปกติประจำวันของมนุษย์ที่อาจมีการวางแผนสำหรับชั่วโมงข้างหน้า ในวันนี้พรุ่งนี้ เดือนหน้า ปีหน้า เป็นต้น สำหรับการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมาก และเกี่ยวข้องกับผลได้ผลเสียขององค์กรขนาดใหญ่ การวางแผนก็จะมีกระบวนการและระยะเวลายาวนานขึ้น เพื่อที่จะมองอนาคตให้ยาวขึ้น ชัดเจนขึ้น เช่น การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติระยะต่างๆ ซึ่งกำหนดไว้ครั้งละ 5 ปี เป็นต้น เนื่องจากการวางแผนนั้นปรากฏอยู่ในทุกศาสตร์ทุกสาขา จุดประสงค์ต่างๆ ของการวางแผนจึงสามารถจำแนกได้ คือ ประการแรก การวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ ประการที่สอง การวางแผนเพื่อกำหนดอนาคต และ ประการที่สาม การวางแผนที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัวของสังคมให้เท่าทันกับสภาพสังคม มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว (มานพ พงศทัต, 2545 : 21) จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนนั้นเป็นการเตรียมการเดินทางสู่ออนาคตบนเส้นทางที่เห็นพ้องต้องกันว่าดีที่สุดในความเหมาะสมที่สุดกับทรัพยากร เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม งบประมาณที่มีอยู่ โดยวิธีการที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษา"อดีต" เรียนรู้ "ปัจจุบัน" เพื่อสร้าง "อนาคต"

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ถูกจัดว่าเป็นสาขาทางเศรษฐกิจหลักสำคัญที่สร้างรายได้เข้าประเทศได้เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการหมุนเวียนและกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนการพัฒนาอย่างรอบคอบชัดเจน เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนสัมพันธ์กับทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้าน ธรรมชาติวัฒนธรรม ประเพณี จนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้

หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเป็นกระบวนการสำคัญและจำเป็นในการกำหนดกรอบทิศทางขั้นตอน และเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามยถากรรม และส่งผลเสียต่อสังคมในที่สุด

2.3 กระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่จะมีกระบวนการไม่แตกต่างจากทฤษฎีการวางแผนทั่วไปนั้น ในที่นี้จะแบ่งกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

2.3.1 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสำรวจภาคสนาม สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ประเด็นที่หนึ่ง สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้ง และเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะการใช้ที่ดิน ข้อมูลด้านประชากร การจ้างงาน ประการที่สอง ทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม ประการที่สาม ตลาดการท่องเที่ยวควรประกอบด้วย ผู้มาเยือนที่มาของผู้มาเยือน พาหนะที่ใช้เดินทาง แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชอบ โครงสร้างผู้เยี่ยมเยือน การกระจายตัวของผู้เยี่ยมเยือนในแต่ละช่วงเวลา แต่ละสถานที่ ประการที่สี่ ความพร้อมทางการท่องเที่ยวควรประกอบด้วย ระบบโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ระบบขนส่งระบบสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบกำจัดขยะ และความพร้อมของเมืองด้านต่างๆ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งข้อมูลทั้ง 4 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นอาจมีวิธีการรวบรวมที่แตกต่างกันออกไปได้ นอกจากนี้ยังมีวิธีรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกตการณ์ และการออกแบบสอบถาม เช่น การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวการใช้แบบสอบถามด้านตลาดการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนการนำเอาข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้จากขั้นตอนแรกมาจัดทำเป็นคำบรรยาย แผนภูมิ แผนที่ ตาราง เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นที่ในแง่มุมต่างๆ และเนื่องจากการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านกายภาพ ดังนั้นการวิเคราะห์โดยใช้แผนที่ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากข้อมูลดิบที่ถ่ายทอดลงแผนที่นั้น นอกจากจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์กันในแง่ของขนาดและจำนวนแล้ว ยังบอกถึงความสัมพันธ์ในแง่ของทิศทางที่ตั้ง การกระจายตัวอีกด้วย ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์อื่น ๆ ไม่สามารถทำได้สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ ข้อมูลนี้จะนำไปสู่คำตอบหรือภาพรวมของพื้นที่ในแต่ละ หมวดว่าเป็นอย่างไร ได้แก่ หมวดสภาพกายภาพ และข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ หมวดทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งพิจารณาในแง่คุณค่า และความพร้อมในการ

รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ หมวดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว และหมวดยุทธศาสตร์ความพร้อมทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3.3 การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ผู้วางแผนมองเห็นภาพรวมในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น ปัญหาความไม่พร้อมของพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการขาดระบบกำจัดขยะหรือน้ำเสีย โดยในการกำหนดประเด็นปัญหาอาจมีเกณฑ์การพิจารณาอย่างกว้างๆ 5 ประการ คือ ขนาดของปัญหา ความร้ายแรงของปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหาขนาดของกลุ่มพื้นที่ หรือกลุ่มคนที่มีปัญหา รวมถึงการยอมรับประเด็นนั้นๆ ว่าเป็นปัญหา ทั้งนี้ในการวางแผนในเรื่องใดๆ ก็ตามย่อมมีปัญหามากมายสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การมองหาความเชื่อมโยงของปัญหาแต่ละประเด็นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ปัญหาที่ 1 ก่อให้เกิดปัญหาที่ 2 หรือส่งผลถึงปัญหาที่ 3 อย่างไร เป็นต้น

ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วางแผน สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ได้ เมื่อทราบถึงประเด็นปัญหาแล้ว สิ่งที่ควรวิเคราะห์ต่อไปคือ การพิจารณาความได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นการนำเอา จุดเด่น จุดด้อย ของตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยพิจารณาในภาพรวมว่าจะมีความสามารถในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวในอื่นๆ อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนแนวทางกลยุทธ์ในการส่งเสริมด้านการตลาดต่อไป

2.3.4 การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในที่นี้นโยบาย คือแนวทางในการพัฒนาอย่างกว้างๆ เป็นกรอบการดำเนินการที่จะไม่ระบุในรายละเอียด การกำหนดนโยบายคือการตอบคำถามว่า "จะทำอะไรในการพัฒนา การท่องเที่ยว" เช่น กำหนดนโยบายว่า "มุ่งเน้นการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและรักษาเอกลักษณ์ชุมชน" ส่วนวัตถุประสงค์ คือความมุ่งหมายที่ต้องการหรือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากนโยบายที่กำหนดไว้การกำหนดวัตถุประสงค์ คือ การตอบคำถามว่าตั้งนโยบายนั้นไว้ "เพื่ออะไร" เช่น กำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวว่า "มุ่งเน้นการรักษาสภาพแวดล้อมของ แหล่งท่องเที่ยว และรักษาเอกลักษณ์ชุมชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ "ดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่" และเป้าหมาย เป็นการถอดวัตถุประสงค์ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่วัดได้ ซึ่งสามารถกำหนดได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย ในเชิงปริมาณเป็นการตอบคำถามว่า "เท่าไร" การกำหนดเป้าหมายที่เป็นพื้นที่หรือบริเวณเป็นการตอบคำถามว่า "ทำที่ไหน" การกำหนดเป้าหมายที่เป็นกลุ่มคนเป็นการตอบคำถามว่า "ทำให้ใคร" การกำหนดเป้าหมายเป็นเวลา เป็นการตอบคำถามว่า "ทำเมื่อไหร่"

2.3.5 การกำหนดแผนงาน หรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนเป็นขั้นตอนที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาตามกรอบ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยใช้ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมไว้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาในรายละเอียดของโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ กล่าวโดยสรุปประการแรกคือ ควรมีการกำหนดโครงการระยะสั้น ระยะยาว โครงการระยะสั้นเป็นโครงการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง การลงทุนต่ำ และได้ผลเร็ว หรือเป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับโครงการระยะยาวจะเป็นโครงการที่มีการลงทุนสูงให้ผลระยะยาว ประการที่สอง ควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งด้านตัวแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยวซึ่งมีประเด็นสำคัญคือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ระบบการสื่อความหมายในแหล่งและการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรวมถึงแผนงานหรือโครงการด้านการพัฒนาการตลาด ประการที่สามควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดั้งเดิมของพื้นที่ได้มาตรฐานและมีความเพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบันและอนาคต และประการสุดท้าย ควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการต่างๆ ต้องเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านอนุรักษ์และปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งได้รับการยอมรับเห็นชอบจากประชาชนทุก ๆ ระดับ

3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมาและรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ โดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีจำนวนมากแต่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในแง่การเมืองการปกครองที่เห็นว่าการเข้ามามีมีส่วนร่วมของชาวชนบท เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อยๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้ จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน

การมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติ ทั้งในแง่ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว้าง

1) การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิ และหน้าที่ ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษางค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7) การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน (Creighton, วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.19)

การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่นเพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ คือ

- 1) ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
- 2) ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ
- 3) ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้มิเช่นนั้น ต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้

ส่วนองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้าน คือ

- 1) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
- 2) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
- 3) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

ทั้งนี้ มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวก และลบ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจน ผู้สนใจอีกด้วย โดยแท้จริงนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุกๆ ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทางต่างๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประเด็นต่างๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.43-45)

- 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ

- 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย และต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จึงเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยลดความเสี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่ร้ายแรงที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้ง เป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.25-28)

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

จากการศึกษาลำดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมสนับสนุน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายระดับขึ้นอยู่กับให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ซึ่งสามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นที่ปรึกษา ประชาชนแสดงความคิดเห็นประชาชนรับทราบ และรัฐบาลใช้อำนาจวิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 7 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

นอกจากนี้ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง เทียบตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรค ในการได้รับข้อมูลนั้นๆ

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเดิมในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

อนึ่ง การรับฟังความคิดเห็นนี้ จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อประชาชน ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียง

3) ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจน การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น โดยใช้รูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนากลุ่ม และประชาเสวนา เป็นต้น

4) ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้ อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

5) ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้ มีความสำคัญมาก เพราะจะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติ หรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7) ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติมี 2 ประการ คือ ประการแรก การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใดอย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียของ ประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึง และประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับกรณีของ

ประเทศไทย เคยปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ผลของการลงประชามติ เป็นเพียงข้อแนะนำสำหรับรัฐบาลเท่านั้น ไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 214) และในช่วงเวลาของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีได้เคยมีการดำเนินการลงประชามติเลย

หนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ในมาตรา 138 โดยเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หนึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2549 ระบุว่าเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อความเห็นชอบแก่ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ อันเป็นการออกเสียงประชามติเป็นครั้งแรกของประเทศ ในวันที่ 19 สิงหาคม 2549 การออกเสียงลงประชามติปรากฏผลว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้บังคับ หลังจากนั้นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป ทรงพระราชดำริว่า สมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติตามความเห็นชอบเห็นดีของมหาชน ทั้งนี้ในมาตรา 165 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ โดยการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุดังต่อไปนี้

1) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

2) ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียงประชามติตาม (1) หรือ (2) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะการออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้

เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติและในมาตรา 235 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนอกจากนี้ในระดับท้องถิ่นยังสามารถจัดให้มีการลงประชามติได้ตั้งระบุในมาตรา 287 ที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ทั้งนี้ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ดังนั้น ประชามติในรัฐธรรมนูญจึงเป็นทั้งแบบที่มีผลบังคับใช้และเป็นการปรึกษาหารือประชาชนก็ได้ ซึ่งต่างจากอดีต และใช้ได้ในทุกระดับของการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งยังเป็นโอกาสที่จะช่วยตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้หากทุกฝ่ายยอมรับกติกา แต่ต้องมีกระบวนการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมพอเพียงและทันการณ์ ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นไปได้ จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับล่างๆ ก่อน จึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ เพราะหากปราศจากข้อมูลประชาชนจะทำหน้าที่ร่วมให้ความเห็นปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบได้อย่างไร ในการจะแสดงความคิดเห็นนอกจากนี้ การให้ความคิดเห็นที่เหมาะสมอาจดำเนินการหลังจากได้มีเวลาศึกษาข้อมูลมาแล้วรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น อาทิ การสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การรับฟังผ่านเวทีประชาชน ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ จดหมายหรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น เพื่อช่วยให้เข้าใจระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความแตกต่างและเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในแต่ละระดับได้ง่ายยิ่งขึ้น

โดยสรุปหลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ได้ดังนี้ คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีการเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

เนื่องจากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วน (ผู้ที่ได้รับทั้งทางตรงทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ) ได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่ย่ำแย่ที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง โดยหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมมีมากมาย นับตั้งแต่หน่วยราชการภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชนและอื่นๆ

4. การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)

นักสังคมวิทยาได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่าเป็นสัตว์สังคม ซึ่งการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นจึงจะต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อจะได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดผลต่อการมีชีวิตรอด และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แต่เนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์บางประการ มีสภาพที่ไม่แตกต่างกันไปจากสัตว์ประเภทอื่นๆ เช่น ความต้องการที่จะทำอะไรตามความคิด และจิตใจของตนเอง ความต้องการในเรื่องอำนาจและความเป็นใหญ่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การอยู่รวมกันของมนุษย์ ไม่สามารถดำเนินไปได้ ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความวุ่นวายในด้านต่างๆ นั้น การกดขี่ข่มเหงซึ่งกันและกัน การเอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบกัน และบางครั้งอาจนำไปสู่การต่อสู้

ประหัตประหารกันขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงได้คิดแนวทาง วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการจัดระเบียบทางสังคมขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าต่อไป

4.1 ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม

มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า “การจัดระเบียบทางสังคม” ดังนี้

การจัดระเบียบทางสังคม เป็นการจัดหน่วยหรือกลุ่มของสังคมเป็นส่วนย่อยอย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงเรื่อง เพศ อายุ เครือญาติ อาชีพ ทรัพย์สิน เอกสิทธิ์ อำนาจ สถานภาพ ฯลฯ แต่ละส่วนย่อยมีหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยมีแบบอย่าง กฎหมาย ระเบียบ รวมทั้งประเพณีเป็นแนวดำเนินหรือปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 354)

การจัดระเบียบทางสังคม เป็นการจัดให้สังคมมีระเบียบอย่างมีระบบเป็นรูปแบบของพฤติกรรมและกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนและระหว่างบุคคล (ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2528 : 67) การจัดระเบียบทางสังคม เป็นการที่ผู้คนเข้ามารวมกลุ่มกันอย่างเป็นแบบแผน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต การรวมกลุ่มกันอย่างเป็นแบบแผนดังกล่าวนี้มีพื้นฐานแตกต่างกัน คือ พื้นฐานเกี่ยวกับที่ทางหรือถิ่นที่อยู่ได้แก่ การอยู่ร่วมกันเป็นครัวเรือน หรือสถานที่ซึ่งมีผู้คนเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นประจำ มีการหุงอาหาร และกินอยู่หลับนอน ตลอดจนมีความชอบพอกันเคยกัน นอกจากครัวเรือนแล้ว การรวมกลุ่มกัน โดยมีพื้นฐานอย่างเดียวกันนี้ ได้แก่

“ละแวกบ้าน” และ “ชุมชน” การรวมกลุ่มโดยพื้นฐานทางชีวภาพ ได้แก่ การรวมกลุ่มของผู้คนในวัยเดียวกัน หรือเพศเดียวกัน หรือเชื้อสายวงศ์วานเดียวกัน การรวมกลุ่มโดยมีพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันเพื่อให้ความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคลดำเนินไปเรื่อยๆ ไป ที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว การรวมกลุ่มกันเป็นครอบครัวนั้น มีความสำคัญมากต่อสังคมมนุษย์ เช่น เพื่อให้การเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตต่อไปได้ เพื่อให้เกิดความรักใคร่ต่อกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบทางสังคม และเพื่อให้มีการปฏิบัติที่สูงต่ำกว่ากันได้ (ประสาท หลักศิลา, 2514 : 37)

ประเสริฐ แยมกลุ่มฟูง (2517 : 33) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่สังคมกำหนดขึ้น รวมกันแล้วทำให้ชีวิตสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดำเนินไปอย่างมีระเบียบ ความเป็นระเบียบเป็นลักษณะสำคัญของทุกสังคมมนุษย์

สุพิศวง ธรรมพันธ (2543 : 55) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การจัดระเบียบสังคม” หมายถึง การจัดระบบหรือโครงสร้างของสังคมที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ จนเกิดความสงบสุข

ทางสังคมขึ้น ซึ่งย่อมต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง และเลือกสรรแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก ตลอดทั้งระเบียบวิธีควบคุมทางสังคมที่มีประสิทธิผล กำหนดให้เป็นแนวปฏิบัติของมวลสมาชิก

ณรงค์ เส็งประชา (2541 : 130) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การจัดระเบียบสังคม” เป็นการวางรูปแบบของพฤติกรรมและกระบวนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่มคน โดยการอาศัยการวางบรรทัดฐาน เพื่อให้สมาชิกในสังคมใช้เป็นแนวปฏิบัติ กำหนด สถานภาพและบทบาท และมีการควบคุมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ

จากความหมายที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่า การจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง การวางมาตรการหรือการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ หรือแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบ เรียบร้อย เพื่อความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงของสังคม

4.2 ระดับของการจัดระเบียบทางสังคม

บลูมและเซล์สนิค (Brom & Selznick, 1971 : 15) ได้กล่าวถึงระดับของการจัดระเบียบทางสังคมว่า มี 3 ระบบ คือ

4.2.1 ระดับบุคคล (Interpersonal) เป็นระดับขั้นพื้นฐานที่สุดของความสัมพันธทางสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสองคนมีความสัมพันธ์บางประการต่อกัน อาจจะเป็นความสัมพันธ์ได้ทั้งแบบเป็นกันเอง และไม่เป็นกันเองก็ได้

4.2.2 ระดับกลุ่ม (Group) เป็นความสัมพันธ์ของสมาชิกต่างๆ ที่รวมกันเป็นกลุ่ม อันจะทำให้เกิดความมั่นคงของกลุ่ม หรือการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม

4.2.3 ระดับสังคม (Social order) จะเป็นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ของสังคมทั้งหมด มักจะมีการจัดระเบียบทางสังคมที่ชัดเจน และมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

4.3 พื้นฐานเบื้องต้นของการจัดระเบียบทางสังคม

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นฐานของการจัดระเบียบทางสังคม เป็นการช่วยลดอกติทางด้านความรู้สึกและจิตใจ ช่วยสร้างความไว้วางใจ ความซื่อตรง ความยอมรับนับถือ ลดความเห็นแก่ตัวลง และกระชับความสัมพันธ์ในสังคมให้มั่นคงยิ่งขึ้น พื้นฐานเบื้องต้นของการจัดระเบียบทางสังคมมี 4 ประการ (สุพัตรา สุภาพ, 2522 : 41 – 43)

4.3.1 ระบบเครือญาติ (Kinship) พันธะทางสังคมจากการนับญาติ และถือว่ามีใครบ้างที่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเรา ระบบนี้มีความสำคัญสำหรับทุกสังคม เพราะเป็นระบบที่ทำให้

ครอบครัวดำรงอยู่ได้ สร้างความผูกพันต่อกันของสมาชิก สมาชิกจะถือว่าผลประโยชน์ของครอบครัวเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ดังเช่น ครอบครัวแถบเอเชีย และอเมริกัน อินเดีย เป็นต้น สังคมตะวันตกระบบเครือญาติลดความสำคัญลงไปมาก เพราะครอบครัวได้สูญเสียหน้าที่หลายประการที่เคยมีในอดีต โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ สมาชิกเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมของครอบครัวน้อยลง เพราะมีกลุ่มอื่นๆ มาทำหน้าที่สำคัญแทน อาทิ การศึกษา ศาสนา เป็นต้น

4.3.2 ความจงรักภักดี (Fealty) พันธะทางสังคมชั้นมูลฐานอีกด้านหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำกับผู้ตาม ความจงรักภักดี คือการที่บุคคลหนึ่งมีความเชื่อตรง นบนอบ นับถือต่ออีกบุคคลหนึ่ง เป็นการคาดหวังที่จะให้ผู้ที่มีความจงรักภักดี รักษาผลประโยชน์ของผู้คนที่ตนภักดีต่อ ในยุโรปตะวันตก ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 5 – 15 ความจงรักภักดีเป็นพันธะเบื้องต้นที่สำคัญของความเข้าใจเกี่ยวกับระบบขุนนาง ช่วยให้เราสามารถเรียนรู้

ความเกี่ยวพันระหว่างอำนาจกับเศรษฐกิจ คือ ลัทธิในการมีและใช้ที่ดินกับอำนาจทางการเมือง แม้จนกระทั่งในสมัยกลางฐานะทางสังคมการสืบสายโลหิต ยังคงมีความสำคัญต่อการจัดระเบียบและกระบวนการทางการเมือง การเป็นเจ้าของที่ดินหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ยังเป็นรากฐานของการใช้อำนาจทางการเมืองระบบขุนนาง พยายามแก้ปัญหาสำคัญของมนุษย์ 2 ประการ คือ ปัญหาที่ว่าทำไมมนุษย์จึงจะได้รับความปลอดภัย และทำไมมนุษย์จึงจะดำรงอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน

ความจงรักภักดี บังเกิดในสังคมมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว และไม่มีจำกัดว่าจะมีอยู่เฉพาะในสังคมใดสังคมหนึ่งของมนุษย์ แม้ในปัจจุบันหัวหน้าบริหารต่างๆ ในหน่วยงานทั้งราชการและบริษัทเอกชน จำต้องมีพวกที่ตนไว้วางใจบ้าง เพื่อความมั่นคงในตำแหน่งและประสิทธิภาพในการงาน ฉะนั้น เมื่อระดับหัวหน้าได้เลื่อนขึ้นหรือโยกย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่น ก็จะพยายามย้ายผู้ที่จงรักภักดีต่อเขาไปในที่ทำงานใหม่ด้วย เพื่อช่วยให้เป็นหูเป็นตา หรือช่วยควบคุมให้งานสำเร็จตามที่ตนปรารถนา ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความสบายใจในการทำงาน เพราะเขาเชื่อมั่นได้ว่าคนของเขานั้นไว้วางใจได้ และต้องรักษาผลประโยชน์ของเราเต็มที่

ความภักดี แม้จะมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ แต่ก็ไม้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหลักสำคัญของการจัดระเบียบในสังคมสมัยใหม่ เพราะสังคมยุคดังกล่าวมีการจัดระเบียบอย่างเป็นทางการ ความภักดีจึงมีลักษณะแคบลง หรือเกิดขึ้นน้อยกว่าในสมัยโบราณ

4.3.3 สถานภาพ (Status) คือ ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ของบุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะทุกคนไม้อาจจะทำความรู้จักกันได้หมด บุคคลจึงจำต้องติดต่อกันโดยตำแหน่ง เช่น ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ผู้เช่าบ้านกับเจ้าของบ้าน ฯลฯ แม้ว่าแต่ละฝ่ายไม่เคยเห็นหน้ากัน

หรือรู้จักกันเป็นส่วนตัว ก็สามารถติดต่อกันได้โดยอาศัยสถานภาพเป็นสื่อของการติดต่อ หรือทำความรู้จักคุ้นเคยกัน

4.3.4 สัญญา (Contract) ในระบบขุนนาง บุคคลผูกพันต่อกันด้วยคำมั่นสัญญา เป็นพันธะร่วมกันทั้งสองฝ่าย จึงต่างกับการสมรสที่มีความจงรักภักดีต่อกันเหนือคำสัญญา หรือข้อตกลงใดๆ ที่มีรูปอื่นๆ เพราะเป็นความรับผิดชอบและผูกพันอย่างลึกซึ้งยิ่งกว่าข้อตกลงใดๆ

หลักการในสัญญา มีลักษณะเด่นชัดในการจัดระเบียบทางสังคม บุคคลจะจัดตั้งกลุ่มต่างๆ และกำหนดแบบของความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้อยู่ในระเบียบการที่สัญญามีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ก็เท่ากับเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการริเริ่มของเอกชน และการรู้จักปกครองตนเอง สัญญาจึงเป็นส่วนสำคัญของการจัดระเบียบอย่างหนึ่ง และเป็นสิ่งช่วยให้ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปได้ สัญญาเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้กิจกรรมต่างๆ ของสังคม ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 องค์ประกอบสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม มีดังนี้

- 1) บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms)
- 2) สถานภาพทางสังคม (Social Status)
- 3) บทบาททางสังคม (Social Role)
- 4) การจัดลำดับชั้นทางสังคม (Social Stratification)
- 5) ค่านิยมทางสังคม (Social Values)
- 6) อุดมการณ์ทางสังคม (Social Ideology)
- 7) การบังคับใช้ทางสังคม (Social Sanctions)
- 8) การควบคุมทางสังคม (Social Control)
- 9) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

4.4.1 บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) หรือปทัสถานทางสังคม มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า บรรทัดฐานทางสังคมไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2513 : 62) ได้อธิบายความหมายของบรรทัดฐานว่า คือตัวกำหนดความประพฤติ หรือกิริยาในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคม หมายความว่า จะเป็นตัวแสดงมาตรฐาน หรือบ่งออกมาเลยว่าในสถานการณ์ หรือเหตุการณ์เพราะอยู่ในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลนั้น เขาควรปฏิบัติหรือมีกิริยาอาการอย่างใดบ้าง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 83) กล่าวว่า บรรทัดฐาน ได้แก่ กฎเกณฑ์ของสังคมที่แสดงว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมและไม่เหมาะสมหรือไม่ควร ทั้งนี้เพื่อการอยู่รอดของสังคมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมเป็นสำคัญ

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 353) ได้อธิบายไว้ว่า บรรทัดฐานทางสังคม คือ แนวทางหรือวิถีทางของการกระทำหรือความประพฤติเฉพาะอย่าง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทางสังคมตามความคาดหมายของกลุ่ม หรือตามค่านิยมของสังคมนั้นๆ

ซึ่งพอสรุปได้ว่า บรรทัดฐานทางสังคม หมายถึง ระเบียบ แบบแผน กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิกในสังคมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือหมายถึงมาตรฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ

บรรทัดฐานทางสังคม จะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในสังคมมีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมอย่างใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะยอมรับและปฏิบัติกัน แต่ถ้าสมาชิกมีความคิดเห็นว่า การแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะไม่ยอมรับนำมาปฏิบัติ และอาจจะเกิดการโต้แย้งคัดค้านกับการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ ก็ได้ เมื่อมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติกันสืบมาเรื่อยๆ ก็จะกลายเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติของสมาชิกของสังคม อันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมายังคนรุ่นหลัง โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกรู้จักคิด และการประพฤติก่อนสมาชิกในสังคม

บรรทัดฐานทางสังคมนั้น จะมีทั้งแนวทางให้ปฏิบัติ และแนวทางที่ให้ละเว้นการปฏิบัติในทางสังคมวิทยาจะเรียกสิ่งที่เป็นแนวทางที่ให้ละเว้นการปฏิบัติว่า Taboo

ประเภทของบรรทัดฐานของสังคม โดยทั่วไปจะแบ่งบรรทัดฐานทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) วิถีประชา (Folkways) หรือวิถีชาวบ้านหรือชนบประเพณี หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติต่างๆ ที่ทุกคนยอมรับปฏิบัติกันโดยทั่วไป จนเกิดความเคยชินเป็นปกติวิสัย หรือปฏิบัติกัน โดยทั่วไปการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายแก่สมาชิกในการปฏิบัติ เพราะสมาชิกไม่ต้องคิดหรือกังวลว่าจะปฏิบัติอะไร อย่างไร วิถีประชาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ไม่มีความสำคัญมากนักสำหรับสังคม เพราะถ้าสมาชิกละเมิด หรือฝ่าฝืนก็จะไม่ก่อให้เกิดข้อขัดแย้ง หรือความเสียหายต่อสังคมรุนแรงแต่ประการใด ดังนั้น การละเมิดหรือฝ่าฝืนจึงได้รับการลงโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ได้รับคำตักเตือน หรือได้รับการหัวเราะเยาะ เป็นต้น

ตัวอย่างของวิถีประชา ได้แก่ การยกมือไหว้ทักทายกันในสังคมไทย การแต่งกายที่เหมาะสมกับโอกาสต่างๆ การใช้ภาษาพูดที่สุภาพ เป็นต้น

วิถีประชายังแบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ได้ 6 อย่าง คือ

1.1) สมัยนิยม (fashion) หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกตามสมัยนิยมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ซึ่งนานพอสมควรแต่ในที่สุดก็จะเสื่อมความนิยมลงไป และอาจมีความนิยมอย่างใหม่ขึ้นมาแทนที่ สมัยนิยมมักจะเกี่ยวกับความนิยมในเรื่องการแต่งกายหรือเครื่องใช้ต่างๆ

1.2) ความนิยมชั่วคราว (fad) หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกตามความนิยม แต่จะมีช่วงระยะเวลาในการแสดงออกสั้นๆ ก็จะเสื่อมไป เช่น การพูดภาษาแปลกๆ ต่างๆ

1.3) ความคลั่งไคล้ (Craze) หมายถึง การแสดงออกตามความนิยม โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงต้องนิยม หรือปฏิบัติเช่นนั้น เช่น การคลั่งไคล้ในเรื่องของดนตรี กีฬา ดาราภาพยนตร์ หรืองานอดิเรกบางอย่าง

1.4) งานพิธี (Ceremonies) หมายถึง การแสดงออกเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมีเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความมีหน้ามีตาของตนเอง ซึ่งมักจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของบุคคล เช่น งานวันเกิด งานบวชนาค งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น

1.5) พิธีการ (rites, rituals) ซึ่งมีความหมายคล้ายกัน คือ

1.5.1) rites เป็นพิธีการที่จัดขึ้นโดยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหรือแนวทางปฏิบัติเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มไม่จำเพาะเจาะจง เช่น งานต้อนรับน้องใหม่ของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา

1.5.2) rituals เป็นพิธีการที่มีการจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และยังมีขั้นตอนในการปฏิบัติวางไว้อย่างแน่นอน เช่น พิธีไหว้ครู การฟังเทศน์

1.6) มารยาททางสังคม (Ettiquette) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่ เช่น มารยาทในการแต่งกาย มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการต้อนรับแขก เป็นต้น

2) จารีต (Mores) หรือกฎแห่งศีลธรรม หรือวินัยแห่งจรรยา เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่อ้างกฎศีลธรรมทางศาสนา และค่านิยมของสังคมในการกำหนดความถูกต้องของการปฏิบัติ มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพ และทรัพย์สินของสังคมมากกว่าวิถีประชา สังคมจึงมีการบังคับให้สมาชิกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถ้าสมาชิกในสังคมไม่ปฏิบัติตาม ก็จะเกิดผลเสียหายต่อสังคมมาก จึงมี

การลงโทษผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนอย่างรุนแรง เช่น การยื่นถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ก่อนหรือหลังภาพยนตร์เล็ก บุตรต้องเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่เฒ่า การสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว เป็นต้น

ในสังคม นอกจากมีแนวทางในการปฏิบัติแล้ว ยังมีข้อห้ามปฏิบัติ (Taboos) อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความเป็นระเบียบในการปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

3) กฎหมาย (Law) หมายถึง คำสั่งหรือข้อห้ามของรัฐที่กำหนด หรือควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม และจะต้องมีการบังคับให้ปฏิบัติตาม โดยมีกำลังเจ้าหน้าที่ หรืออำนาจของรัฐอย่างเป็นทางการคอยควบคุมตรวจตราดูแลในการปฏิบัติของสมาชิกในสังคมอีกด้วย

ในสังคมที่ซับซ้อนหรือมีจำนวนสมาชิกมาก การสร้างความเป็นระเบียบในสังคมจะอาศัยเฉพาะวิถีประชา และจารีตย่อมจะไม่เพียงพอ เพราะแนวโน้มในการที่จะไม่ปฏิบัติตามมีมาก และการลงโทษก็ไม่มีอำนาจที่จะทำให้สมาชิกมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในสังคมที่ไม่ซับซ้อน เช่น ระดับหมู่บ้านต่างๆ วิถีประชา และจารีตก็อาจจะสร้างความเป็นระเบียบในการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

4.4.2 สถานภาพทางสังคม (Social Status)

มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของบุคคลเหล่านั้น จะอยู่ในหลายลักษณะและหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามสถานภาพ หรือฐานะของบุคคลต่างๆ เหล่านั้น จึงจะเห็นได้ว่า สถานภาพของบุคคลมีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสัมพันธ์และการกระทำระหว่างกันทางสังคม ในอันจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันได้

คำว่า “Status” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Sto” ภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า “Stand” ในภาษาไทย หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งของบุคคล (ผอบ นมะมาตร, 2524 : 41)

มีนักวิชาการหลายคนได้ให้คำจำกัดความของคำว่าสถานภาพทางสังคม หรือที่นิยมเรียกกันโดยทั่วไปว่า สถานภาพ ไว้แตกต่างกันดังนี้

“สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ ทั้งที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น” (สุพัตรา สุภาพ, 2522 : 52)

“สถานภาพ คือ ตำแหน่งหรือหน้าที่การงาน ซึ่งกำหนดขึ้นในรูปหรือระบบของสังคมในแต่ละระบบของสังคม ย่อมมีตำแหน่งหรือสถานภาพต่างๆ และมีระเบียบหรือปทัสถานสำหรับ

เป็นแนวทางปฏิบัติของตำแหน่งหรือสถานภาพนั้นๆ คู่กันไปด้วยเสมอ” (ประสาธ หลักศิลา, 2507 : 400)

“สถานภาพ หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวมและมักจะมีความหมายเป็นการเปรียบเทียบความสูงต่ำในสังคม กล่าวคือ บุคคลมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นเคารพแค่ไหน สถานภาพกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และสถานภาพของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับตำแหน่งต่างๆ” (ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, 2516 : 1)

“สถานภาพ หมายถึง ฐานะหรือเกียรติภูมิของบุคคล หรือของกลุ่มในชุมชน เป็นตำแหน่งของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่ได้รับคามนิยมนับถือจากสาธารณชน สถานภาพจะ สูงต่ำเพียงไร ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ถือว่าสำคัญ เช่น อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา วงศ์สกุล ฯลฯ” (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 383)

จากความหมายของสถานภาพที่หลายท่านได้กล่าวไว้แล้ว พอจะสรุปได้ว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะของบุคคลที่ได้มาจากการที่บุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคมหรือกลุ่มคน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและจะเป็นตัวกำหนดหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลนั้นๆ

จากความหมายของสถานภาพที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงพอที่จะสรุปสาระสำคัญของสถานภาพได้ดังนี้ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516 : 27 – 28)

- 1) มีสถานภาพอยู่ในทุกสังคม และมีอยู่ก่อนที่บุคคลจะเข้าไปครอง
- 2) มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought – to role) ประจำอยู่ทุกสถานภาพ
- 3) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม จะเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดสถานภาพและบทบาท
- 4) สังคมกรรม (Socialization) จะทำให้บุคคลทราบสถานภาพและเรียนรู้บทบาทของเขาได้

ประเภทของสถานภาพ นักสังคมวิทยา ได้แบ่งสถานภาพของบุคคลออกให้เห็นอย่างชัดเจนเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) สถานภาพโดยกำเนิดหรือสถานภาพที่ได้รับการกำหนดให้ (Ascribes Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนดให้จากการที่บุคคลนั้นไปมีส่วนร่วมอยู่ในกลุ่มหรือในสังคมใดสังคมหนึ่ง หรืออาจจะได้มาจากเงื่อนไขทางชีวภาพของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อมนุษย์

เกิดมาจึงจะมีสถานภาพนี้ทุกคน โดยบุคคลไม่ได้ใช้ความสามารถของตนเองแต่ประการใด ตัวกำหนดของสถานภาพประเภทนี้ ได้แก่

1.1) เพศ ตัวกำหนดทางเพศ เป็นลักษณะทางชีวภาพ และทางกายภาพ ซึ่งบุคคลไม่สามารถจะเลือกได้จะเป็นไปโดยธรรมชาติแต่กำเนิดไม่ว่าหญิงหรือชาย แต่บุคคลในแต่ละเพศนั้นย่อมจะได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีบุคลิกและทำหน้าที่แตกต่างกัน ตามระบบสังคมและวัฒนธรรมที่สังคมได้กำหนดไว้

1.2) อายุ ตัวกำหนดอายุ นับเป็นข้อเท็จจริงทางชีวภาพและทางกายภาพที่แน่นอนเช่นเดียวกับเพศ ที่สามารถกำหนดสถานภาพของบุคคลได้ชัดเจน ตั้งแต่เกิดทุกสังคมจะใช้อายุเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดสถานภาพ และบางสังคมก็ให้ความสำคัญของอายุเป็นอย่างมาก ในวัฏจักรชีวิตทางมนุษย์มักจะจัดลำดับความต่างกันจากวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ และวัยชรา บุคคลจะต้องผ่านแต่ละวัยตามลำดับโดยจะข้ามวัยไม่ได้ อายุจะเป็นภาวะที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ คนที่มีอายุมากกว่าย่อมมีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า เป็นที่เคารพนับถือ กว่าบุคคลที่มีสถานภาพเป็นเด็กหรือคนที่เกิดก่อนย่อมมีโอกาสที่ดีกว่า เพราะมีประสบการณ์มากกว่า

1.3) ความสัมพันธ์ทางครอบครัว เป็นตัวกำหนดสถานภาพขั้นพื้นฐานที่เห็นได้ง่ายที่สุดของสถานภาพโดยกำเนิด บุคคลทุกคนที่เกิดมาย่อมมีความผูกพันอยู่กับสมาชิกต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัว ความผูกพันกันนั้นได้ทำให้บุคคลมีสถานภาพแตกต่างกันออกไป อันจะชี้ให้เห็นถึงความเป็นวงศ์าคณาญาติซึ่งกันและกันได้ เช่น เป็นลูกของพ่อแม่ เป็นพี่ของน้อง เป็นน้องของพี่ เป็นหลานของลุง ป้า น้า อา เป็นต้น

1.4) เชื้อชาติ และผิว เป็นลักษณะที่สามารถปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนจากส่ายตาภายนอกตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งลักษณะทางผิวและเชื้อชาติสามารถถ่ายทอดจากคนหนึ่งต่อไปยังลูกหลานได้ ดังนั้น ลูกที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีผิวหรือเชื้อชาติใด ก็จะได้สถานภาพเช่นเดียวกัน

1.5) ถิ่นกำเนิด บุคคลที่เกิดขึ้นมาในถิ่นกำเนิดโดยย่อมได้รับสถานภาพว่าเป็นคนท้องถิ่นนั้น เช่น คนเกิดในเมือง ก็ได้รับสถานภาพเป็นคนในเมือง คนเกิดในชนบท ก็ได้รับสถานภาพเป็นชาวชนบท คนที่เกิดในประเทศไทยย่อมได้รับสถานภาพเป็นคนไทยหรือเป็นชาวเอเชีย เป็นต้น

1.6) ชั้นทางสังคม เป็นตัวกำหนดสถานภาพของบุคคลอีกอย่างหนึ่ง บุคคลที่เกิดอยู่ในชั้นสังคมอย่างไรก็ย่อมจะได้รับสถานภาพเช่นนั้น เช่น เกิดในชั้นผู้ดี สถานภาพก็เป็นผู้ดีหรือสถานภาพสูงกว่า เกิดในชั้นไพร่ก็จะได้รับสถานภาพเป็นไพร่ หรือสถานภาพต่ำกว่า เป็นต้น

2) สถานภาพโดยการกระทำหรือสถานภาพโดยความสามารถ (Achieved Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาภายหลัง อันเป็นผลจากความสำเร็จในการกระทำของตนเอง บุคคลจะต้องใช้ความสามารถจนประสบความสำเร็จ จึงจะได้รับสถานภาพนั้นๆ ตัวกำหนดของสถานภาพประเภทนี้ ได้แก่

2.1) การสมรส จะเป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาหลังจากที่ผ่านการสมรสแล้ว สถานภาพนี้มักจะมีสัญลักษณ์บ่งบอกถึงการมีสถานภาพด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเครื่องแต่งกายหรือคำนำหน้าชื่ออย่างเช่นคำว่า นางสาว จะเปลี่ยนเป็นคำว่า นาง เมื่อผู้หญิงผ่านการจดทะเบียนสมรสแล้ว สถานภาพที่ได้รับจากการสมรสก็คือความเป็นสามี หรือภรรยา

2.2) การเป็นบิดา หรือมารดา เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับเมื่อมีบุตรแล้ว ซึ่งจะนับรวมถึงการที่รับเด็กมาเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

2.3) การศึกษา เป็นตัวกำหนดสถานภาพของบุคคลอีกอย่างหนึ่งที่บุคคลจะต้องใช้ความพยายาม โดยผ่านการศึกษาเล่าเรียนในระดับต่างๆ จากระดับต้น และสูงขึ้นไปเรื่อยๆ สถาบันทางการศึกษาเล่าเรียนในระดับต่างๆ นั้นตั้งแต่โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย จะเป็นแหล่งสำคัญที่บุคคลจะได้รับสถานภาพมา ซึ่งแต่ละระดับการศึกษาก็จะให้ระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไปด้วย เมื่อบุคคลได้ใช้ความสามารถศึกษาเล่าเรียนจนจบหลักสูตรในระดับการศึกษานั้นๆ ก็จะได้รับสถานภาพตามวุฒิที่ผ่านในระดับการศึกษานั้นๆ เช่น เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปริญญาตรี โท เอก เป็นต้น

2.4) อาชีพ ในระบบสังคมต่างๆ โดยทั่วไปแล้วได้เปิดโอกาสให้บุคคลมีการเลือกประกอบอาชีพต่างๆ ได้ตามความสนใจ และความสามารถของตนเอง บุคคลย่อมจะได้รับการสถานภาพตามประเภทของอาชีพที่ตนเองทำอยู่ เช่น กรรมกร ช่างฝีมือ นักมวย ศิลปินในแขนงต่างๆ ข้าราชการ เป็นต้น

2.5) การเมือง เป็นตัวกำหนดสถานภาพของบุคคลอีกอย่างหนึ่งที่บุคคลสนใจและอยู่ในวงการเมือง เช่น สมาชิกพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี เป็นต้น

สถานภาพทางสังคมต่างๆ ทั้งสถานภาพโดยกำเนิด และสถานภาพโดยการกระทำจะสามารถเกิดขึ้นกับบุคคลได้พร้อมๆ กัน และจำกัดแน่นอนลงไปไม่ได้ว่าบุคคลใดควรมีสถานภาพใดบ้าง บุคคลหนึ่งอาจมีสถานภาพโดยกำเนิด และสถานภาพในการกระทำ หลากๆ อย่างพร้อมกันก็ได้ แต่ไม่ว่าบุคคลจะได้รับสถานภาพอย่างไรก็ตาม สถานภาพต่างๆ เหล่านี้ก็จะเป็เครื่องบ่งบอกสิทธิ หน้าที่หรือความรับผิดชอบต่างๆ ที่บุคคลนั้นๆ จะต้องปฏิบัติในการดำเนินชีวิตใน

สังคม และเมื่อบุคคลสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันก็จะเกิดขึ้นตามมา

4.4.3 บทบาททางสังคม (Social Role)

บทบาท หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และความคาดหวังของสถานภาพต่างๆ ที่บุคคลมีอยู่เป็นมูลฐาน บทบาทของบุคคลบางอย่างจะกระทำได้ไม่ยากนัก แต่ในบางอย่างจำเป็นจะต้องฝึกฝน อบรมหรือหาความชำนาญ ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดต่อการกระทำนั้น เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ สำหรับการฝึกอบรมนั้น ก็มักจะฝึกฝนอบรมกันอยู่ตลอดไปตราบเท่าที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งนั้นๆ อยู่ ซึ่งอาจจะเป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้

ในสังคมมนุษย์แต่ละคนจะมีบทบาทหลายบทบาทเป็นไปตามสถานภาพต่างๆ ที่ตนมีอยู่และแต่ละบทบาทก็จะมีคุณสมบัติหรือสมมูลกันพอสมควร เช่น มีนายจ้างก็มีลูกจ้าง มีพ่อแม่ก็ต้องมีลูก มีแพทย์พยาบาลก็มีคนป่วย มีครูก็ต้องมีนักเรียน เป็นต้น ซึ่งสังคมมีความซับซ้อนมากเท่าใด บทบาทก็ยิ่งจะมีความซับซ้อน และแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้นตามสถานภาพ

จึงพอสรุปได้ว่า บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่ และคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล ความแตกต่างในบทบาทของแต่ละบุคคล ย่อมเป็นไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ ความพอใจ การฝึกอบรม รวมทั้งถึงสภาพทางร่างกายและจิตใจของบุคคลนั้น อาจสรุปสาระสำคัญของบทบาทได้เป็นดังนี้ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516 : 30 – 31)

- 1) บทบาทมีประจำอยู่ทุกสถานภาพของสังคม
- 2) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท
- 3) การที่บุคคลจะทราบบทบาทได้ต้องมีสังคมกรรม (Socialization)
- 4) บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกัน

บทบาทจะเป็นไปตามปทัสถานของสังคม เพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริง ๆ นั้นเป็นผลแห่งปฏิกิริยาแห่งบุคลิกของบุคคลที่ครองสถานภาพร่วมกับบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ที่มาร่วมในพฤติกรรม และเครื่องกระตุ้นต่างๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการแสดงบทบาท การที่มีชีวิตอยู่ในสังคมจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสัมพันธ์นี้จะนำไปในระหว่างบทบาทที่มักจะกำหนดไว้คู่กัน เช่น ระหว่างครูกับนักเรียน พ่อแม่กับลูก นายจ้างกับลูกจ้าง เป็นต้น บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันนั้น

ก็จะต้องรู้ว่าแต่ละฝ่ายมีบทบาทอย่างไรบ้าง เพราะการรับรู้บทบาทของกันและกัน จะทำให้แต่ละฝ่ายสามารถวางตัวได้ถูกต้อง เป็นไปตามที่สังคมกำหนด

ในบางครั้งบทบาทของบุคคลอาจจะก่อให้เกิดเป็นปัญหาแก่บุคคลได้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทอาจสรุปได้ 3 ประการดังนี้ (ผอบ นະมาตร์, 2524 : 44)

1) ปัญหาจากผู้สวมบทบาท ซึ่งจะสวมบทบาทไม่ดี แม้จะกำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจนแน่นอนแล้วก็ตาม ถ้าผู้สวมบทบาทรู้สึกว่าเป็นการยากลำบากหรือหมดความสามารถที่จะทำตามบทบาทของตน หรือขาดความเคยชินและเข้าใจบทบาทของตนได้ดีพอ แต่ต้องแสดงบทบาทที่ไม่ชำนาญ จะทำความเสียหายและเป็นภัยร้ายแรงกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่นได้

2) ปัญหาเกิดจากการสับสนของบทบาท ทั้งที่ผู้สวมบทบาทมีพร้อมแต่สังคมกำหนดบทบาทของคนไว้ไม่ดี กำหนดไว้ไม่ชัดเจน มีความขัดแย้งระหว่างบทบาท ตลอดจนสังคมไม่มีบทบาทให้ ทำให้ผู้สวมบทบาทตัดสินใจไม่ถูกว่าจะแสดงบทบาทใด เพียงใด

3) ปัญหาเกิดจากการละเมิดบทบาท หมายถึง การที่บุคคลไม่ปฏิบัติตามบทบาทอันชอบของตน แต่ได้ปฏิบัติตนนอกแบบแผนที่สังคมได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ขัดกับบรรทัดฐานของสังคม ย่อมกลายเป็นผู้สร้างปัญหาสังคมได้

บทบาทขัดแย้งกัน (Role Conflict) การที่บุคคลมีความสัมพันธ์ต่อกันทางสังคม และจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่สังคมยอมรับ ทำให้บุคคลอาจมีสถานภาพต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติพร้อมๆ กันหรือในเวลาเดียวกัน ทำให้ยากที่จะตัดสินใจได้ว่าควรจะปฏิบัติตามสถานภาพใดก่อนหลัง หรือจะปฏิบัติอย่างไรกับสถานภาพที่มีอยู่ในขณะนั้นจึงจะดีที่สุด เหมาะสมที่สุดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ที่มีความสัมพันธ์ด้วย เช่น สามีเป็นตำรวจจราจร พบว่าภรรยาได้ทำผิดกฎหมายการจราจร

ในสถานการณ์เช่นนี้ ทำให้ตำรวจคนนี้ยึดอัดใจในการที่จะเลือกกระทำตามสถานภาพทั้งสองที่ตนมีอยู่ คือ อยู่ในตำแหน่งที่เป็นตำรวจที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และในตำแหน่งของสามีที่จะช่วยเหลือภรรยา ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเกิดบทบาทขัดกันขึ้น การแก้ไขสถานการณ์ที่เรียกว่าบทบาทขัดกันนี้ บุคคลนั้นจะต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจให้คิดว่าสมควรที่จะปฏิบัติตามสถานการณ์ใด จึงจะทำให้เกิดผลดีที่สุด การเลือกปฏิบัติก็ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะแก้ไขสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้เลย เปรียบเทียบคนละด้านของธนบัตร เพราะเมื่อสถานภาพเป็นที่รวมของสิทธิหน้าที่หรือความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทก็เป็นลักษณะที่เคลื่อนไหวของสถานภาพ คือการใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบให้บังเกิดผลนั่นเอง เช่น นาย ก. มีสถานภาพเป็นสามี และพ่อเมื่ออยู่ในครอบครัว ก็จะต้องให้ความรักความอบอุ่นต่อ

ภรรยาและลูก เมื่อแวะเติมน้ำมันรถก็ต้องจ่ายเงินในฐานะที่เป็นลูกค้า และเมื่อถึงที่ทำงานก็ต้องปฏิบัติตัวในฐานะที่เป็นหัวหน้างาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา จะเห็นว่า นาย ก. เปลี่ยนสถานภาพอยู่เสมอ ตามความสัมพันธ์ทางสังคม การแสดงบทบาทก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามสถานภาพที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นด้วย

4.4.4 การจัดลำดับชั้นทางสังคม (Social Stratification) และการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Mobility)

การจัดลำดับชั้นทางสังคม หรือการแบ่งชนชั้นทางสังคม เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติอย่างหนึ่งในสังคมของมนุษย์ อันมีพื้นฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่กำหนดให้แต่ละบุคคลในสังคมมีความแตกต่างกัน และไม่เท่าเทียมกัน ทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา จึงทำให้สังคมมนุษย์ทุกสังคมเกิดความแตกต่างกันของกลุ่มสมาชิกต่างๆ ในสังคมขึ้น ซึ่งมีผลทำให้คนแต่ละกลุ่มชนชั้นเหล่านั้นมีแนววิถีชีวิต และการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป อันจะนำไปสู่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคมได้ แม้บางครั้งความแตกต่างของชนชั้นทางสังคมจะมีผลในทางลบต่อสังคม แต่เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ละสังคมจะได้พยายามหาทางที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นเหล่านั้นเป็นไปในทางที่ดี อันจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันในที่สุด

สรุปได้ว่า แนวความคิดในเรื่อง “การจัดลำดับชั้นทางสังคม” (Social Stratification) เป็นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งในทางสังคมวิทยา

ความหมายของการจัดลำดับชั้นทางสังคม สังคมวิทยาได้ยืมศัพท์ “Stratification” มาจากวิชาธรณีวิทยา อันเป็นวิชาที่มุ่งศึกษาถึงลักษณะปฐพี (Soil) และระดับหรือชั้นของปฐพี (layer) ตามสภาพธรรมชาติ (บุญสนอง บุญโยทยาน, 2510 : 121)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 385) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดลำดับชั้นทางสังคมไว้ว่า หมายถึง การแบ่งคนในสังคมออกเป็นช่วงชั้น สูงต่ำต่างกันไป และเป็นที่ยอมรับกันได้อาจเรียกเป็นชนชั้น วรรณะ ฐานันดร เป็นต้น

“การจัดลำดับชั้นทางสังคม” (social stratification) หมายความว่า การแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็น “ลำดับชั้น” (strata) อันแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตามที่สังคมได้แบ่งเอาไว้ เช่น “ชั้นที่สูงกว่า” หรือ “ชั้นที่ต่ำกว่า”

ดร.ไพฑูริย์ เครือแก้วฯ (2513 : 104) อธิบายไว้ดังนี้ “หมายถึง การที่บุคคลในสังคมนั้นๆ ได้ถูกจัดแบ่งออกเป็นอันดับต่างๆ ที่มีระบบอันชี้ให้เห็นว่าคนที่อยู่ในตำแหน่งหรือฐานะนั้นๆ มีเกียรติหรือได้รับการยกย่องว่าอยู่ในอันดับที่สูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในฐานะอื่นๆ ในสังคมเดียวกัน”

การจัดลำดับชั้นในสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้ถูกจัดแบ่งออกไปเป็นชั้นๆ (Grade) โดยมีระบบของอันดับชี้ให้เห็นว่า คนที่อยู่ในตำแหน่งหรือสถานภาพนั้นๆ มีเกียรติหรือได้รับการยกย่องอยู่ในอันดับสูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่าบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในฐานะอื่นๆ ในสังคมเดียวกัน ชั้นของบุคคลแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคล หรือกลุ่มคนที่อยู่ในสังคม บุคคลที่มีฐานะทางสังคมคนละชั้น จะไม่มีความเท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพล แบบแผนของชีวิตสังคม ตลอดจนความสะดวกสบาย และความมีหน้ามีตาในสังคม (อุทัย หิรัญโต, 2522 : 79)

อาจสรุปได้ว่า การแบ่งชนชั้นทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือครอบครัวของคนในสังคมมีความแตกต่างกันในด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง อำนาจ และสิทธิพิเศษต่างๆ

หลักเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้นทางสังคม กล่าวได้ว่า การจัดลำดับชั้นทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติทางสังคมที่ได้เกิดมีขึ้นนับแต่มนุษย์ได้อยู่รวมกันเป็นสังคม กล่าวคือ ได้แบ่งเป็นผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง ปัจจุบันนี้สังคมวิทยาได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้นทางสังคมไว้ดังต่อไปนี้ (อานนท์ อาภาภิรมย์, 2518 : 135)

1) วงศ์ตระกูลหรือครอบครัว (family) หมายความว่า บุคคลที่ถือกำเนิดในวงศ์ตระกูลหรือครอบครัวใด บุคคลนั้นย่อมได้รับตำแหน่งทางวรรณะ (caste) หรือชนชั้น (class) ตามที่สังคมได้จัดเอาไว้

2) สิ่งแวดล้อม (environment) บุคคลอาจได้ชั้นทางสังคม (social class) จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย สถานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา การอาชีพ และสถานที่อยู่อาศัย หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดชั้นของบุคคลในสังคมนั้นมีอยู่มากมาย แต่ละสังคมก็ไม่เหมือนกัน บางสังคมมีหลักเกณฑ์มาก บางสังคมมีหลักเกณฑ์น้อย ซึ่งแล้วแต่ความสลับซับซ้อนของสังคมนั้นเอง หรือทั้งนี้แล้วแต่ระบบการเมืองการปกครองด้วย อย่างไรก็ตามนักสังคมวิทยาได้อาศัยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้เป็นเครื่องจัดชั้นของบุคคล คือ (1) ทรัพย์สินสมบัติและรายได้ (2) วงศ์ตระกูล (3) อาชีพ (4) การศึกษา (5) ภูมิลำเนา (6) ศาสนา หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้มีได้เลือกเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งโดยเฉพาะและเกณฑ์ต่างๆ ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปด้วยกันเสมอไป (อุทัย หิรัญโต, 2522 : 82)

1) ทรัพย์สินสมบัติและรายได้ ทรัพย์สินสมบัติเป็นเกณฑ์แบ่งชั้นของบุคคลที่เด่นชัดที่สุดในสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีทรัพย์สินสมบัติมากมีทางเลือกในการดำรงชีวิตมากกว่า และดีกว่าคนที่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติหรือมีแต่น้อย การมีทรัพย์สินทำให้มีหน้ามีตา คนยกย่องนับถือทั้งตัวผู้นั้นเอง และทายาท อย่างไรก็ตาม การมีทรัพย์สินสมบัติและรายได้สูงนั้นไม่เป็นเกณฑ์เพียงพอในการจัดชั้นของบุคคล ต้องนำการมีทรัพย์สินและรายได้ไปพิจารณาประกอบกับสิ่งอื่นด้วย เช่น สภาพความเป็นอยู่ ท่าทีของสังคม ตลอดจน

สถานภาพของผู้นั้นด้วย พ่อค้าก๊วยเตี๋ยอาจจะมียาขายได้มากกว่าพันตำรวจโท แต่เราก็ไม่ถือว่าพ่อค้าก๊วยเตี๋ยอยู่ในลำดับขั้นสูงกว่าพันตำรวจโท ทั้งนี้เพราะท่าทีของสังคมยกย่องพันตำรวจโทมากกว่า

2) วงศ์ตระกูล โดยทั่วไปผู้คนมักจะยกย่องกันตามสถานภาพของบุคคล และการยกย่องนั้นไม่เพียงแต่เฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงวงศ์ตระกูลของเขาด้วย และมีการสืบทอดกันได้ กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดครอบครัวใดได้รับการจัดชั้นเข้าอยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่งแล้ว ก็มักจะเป็นอย่างหลายชั่วอายุคน เช่น เมื่อเอ่ยชื่อถึงตระกูลเคนดีในอเมริกา ก็ยอมรับกันทันทีว่าเป็นตระกูลที่สูงสุปร่ำรวยและมีเกียรติ บุคคลในตระกูลบุนนาคและปราโมช เป็นตระกูลที่ยิ่งใหญ่เคยทำความเจริญทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองมามาก

3) อาชีพ การทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นเกณฑ์ที่สำคัญในการจัดชั้นของบุคคลอีกประการหนึ่ง เพราะอาชีพนั่นเองมีศักดิ์ศรีไม่เท่ากัน นอกจากนี้บุคคลที่ประกอบอาชีพบางประเภทก็ต้องมีสถานภาพสูงด้วย เช่น แพทย์ นักการเมือง นายทหาร นายธนาคาร นักปกครอง เป็นต้น อาชีพเหล่านี้สังคมยกย่องโดยไม่คำนึงถึงรายได้ แต่คนที่มีอาชีพที่สังคมไม่ยกย่อง เช่น พวกโสเภณี อาชญากร เป็นต้น แม้จะมีรายได้มากสังคมก็ไม่ยอมรับนับถือ และยังถือว่าเป็นบุคคลที่มีชั้นทางสังคมต่ำ ฉะนั้นอาชีพของคนจึงเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งในการจัดชั้นของคนว่าเป็นชนชั้นสูง ชนชั้นกลาง หรือชั้นต่ำ

4) การศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมมีฐานะทางสังคมแตกต่างกัน เช่น ผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้ชื่อว่าเป็นชนชั้นสมองหรือปัญญาชน ซึ่งย่อมจะมีชั้นทางสังคมสูงกว่าคนที่อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ หรือคนที่เรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษา เป็นต้น คนที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมจะมีโอกาสในการเลือกดำเนินชีวิตได้มากกว่าคนที่ได้รับการศึกษาน้อย นอกจากนี้ พลังทางสมองของเขาก็สามารถทำงานใหญ่ได้ การพัฒนาปรับปรุงสิ่งต่างๆ และทำให้สังคมเจริญกว่าเดิมนั้น ต้องอาศัยคนที่ได้รับการศึกษาสูงไม่ว่าศาสตร์สาขาใด จะได้รับการยกย่องจากสังคมและจัดให้อยู่ชั้นที่สูงตามไปด้วย

5) ภูมิฐานะ การตั้งบ้านเรือนหรือภูมิฐานะอยู่แห่งหนึ่งแห่งใดก็เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงชั้นของบุคคลได้ ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปแล้ว มนุษย์จะแสวงหาถิ่นอาศัยที่สะดวกสบายหรือมีภูมิประเทศสวยงาม คนที่มีสถานภาพต่ำไม่อาจเสาะหาได้โดยง่าย ถิ่นอาศัยจึงชี้ให้เห็นถึงสถานภาพของบุคคลได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น ใครที่มีบ้านใหญ่โอ้อ่า มีบริเวณกว้างขวาง อยู่ในทำเลที่ดี พึ่งสันนิษฐานได้ว่า จะเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง หรือคนที่อยู่บ้านเช่า อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ก็พออนุมานได้ว่ามีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจไม่สู้สูงนัก ดังนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภูมิฐานะถิ่นอาศัยนี้ต้องนำไปพิจารณาประกอบกับเกณฑ์อื่นๆ ด้วย เช่นเดียวกับรายได้ของบุคคล

6) ศาสนา การจัดชั้นของคนโดยถือเกณฑ์ทางศาสนานี้มองเห็นได้ยาก แต่ก็พอมองเห็นได้บ้าง เช่น ในสหรัฐอเมริกา ในบรรดาคริสเตียนด้วยกันนั้น พวก Presbyterians มีความ

เป็นอยู่สูงกว่าพวก Methodists และพวก Methodists สูงกว่าพวก Baptists เล็กน้อย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ พวกที่นับถือศาสนาเคร่งครัดทางศรัทธา มักจะมีความเป็นอยู่ทางสังคมด้อยกว่าพวกที่เคร่งครัดทางปัญญา

การแบ่งประเภทของการจัดลำดับชั้นทางสังคม ตามที่ได้มีการศึกษาเรื่องการจัดลำดับชั้นทางสังคมมาแล้วนั้น สังคมวิทยาได้แบ่งประเภทของการแบ่งชนชั้นทางสังคมออกเป็น 3 ระบบ ดังต่อไปนี้ (อานนท์ อภาภิรม, 2518 : 136 – 137)

1) ระบบวรรณะ (Caste system) เป็นการแบ่งชั้นทางสังคมโดยถือวรรณะทางวงศ์ตระกูลหรือครอบครัว กล่าวคือ บุคคลที่กำเนิดมาจากวงศ์ตระกูลหรือครอบครัวใด ชะตาชีวิตของบุคคลนั้นจะผูกพันกับวงศ์ตระกูล หรือครอบครัวของตนตั้งแต่เกิดระบบวรรณะ เป็นระบบปิด (closed system) เพราะบุคคลไม่มีโอกาสเปลี่ยนฐานะทางสังคมของตนได้เลย สัมพันธภาพของบุคคลในวรรณะต่างๆ อยู่ภายในขอบเขตอันจำกัดระหว่างกลุ่มบุคคลในวรรณะเดียวกันอย่างเคร่งครัด เฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อยู่ในวรรณะต่ำ ไม่มีโอกาสเขยิบฐานะทางสังคมขึ้นมาได้เลย ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะมีความรู้ความสามารถสักเพียงใดก็ตาม เช่น ระบบวรรณะที่ได้รับการปฏิบัติในสังคมอินเดียในสมัยโบราณ ซึ่งได้แบ่งชนชั้นออกเป็น 4 วรรณะด้วยกันคือ พรหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร

2) ระบบฐานันดร (Estate system) เป็นระบบที่เกิดขึ้นในยุโรปและญี่ปุ่นในสมัยกลาง ระบบการแบ่งชั้นทางสังคมประเภทนี้ อาศัยกฎหมายเป็นหลักในการแบ่งทางสังคม กล่าวคือ แต่ละบุคคลในสังคมมีฐานันดรอย่างไร และแต่ละฐานันดรย่อมมีสิทธิและหน้าที่โดยเฉพาะและแน่นอน เนื่องจากยุโรปในสมัยนั้นมีการรบพุ่งกันอยู่เสมอ เมื่อจักรวรรดิโรมัน (Roman Empire) แตกแยกออกเป็นส่วนต่างๆ ได้มีการแบ่งสรรที่ดินในกลุ่มพวกที่สามารถปราบปรามโรมันได้ผลสำเร็จ เจ้าของที่ดินก็สถาปนาตนเองเป็นเจ้าผู้ครองนคร (Feudal Lord) และเจ้าผู้ครองนครได้แบ่งที่ดินให้แก่พวกอัศวิน ญาติพี่น้อง และบุคคลที่อยู่รับใช้ใกล้ชิด หลังจากนั้น การรบพุ่งก็เกิดขึ้นอีกครั้งระหว่างเจ้าผู้ครองนครต่างๆ ชีวิตมนุษย์และทรัพย์สินเกิดความไม่มั่นคงและแน่นอนขึ้น เพราะผลแห่งการรบพุ่งนั้น เพราะฉะนั้นที่ดินจึงเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีค่ามากที่สุด และการถือครองที่ดินจึงเป็นลักษณะสำคัญของระบบนี้

สังคมในระบบฐานันดรมีกฎหมายหรือประเพณีกำหนดไว้ชัดเจนว่า บุคคลแต่ละคนมีฐานันดรอย่างไร รวมทั้งกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคลในแต่ละฐานันดรไว้ อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นบุคคลในแต่ละฐานันดรจึงมีความแตกต่างกันมากมายในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนที่ดินซึ่งแต่ละบุคคลครอบครอง

ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบนี้ ก็คือ มีการสืบทอดฐานันดรทางทายาท โดยกฎหมายหรือประเพณี กล่าวคือ ทายาทได้รับฐานันดรตามบรรพบุรุษของตน

3) ระบบชนชั้น (Class system) เป็นระบบที่มีอยู่ภายในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ทั้งนี้เพราะกฎเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้น (criteria or social evaluation) นั้นมีแนวโน้มเป็นเกณฑ์ในทางเศรษฐกิจมากกว่ากฎเกณฑ์ในด้านอื่นๆ อนึ่งในบางสังคมนั้น ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งเดียวที่สังคมใช้เป็นมาตรฐานในการวัด (rate) และกำหนดชั้น (rank) ในระหว่างบุคคลในระบบดังกล่าวนี้ เรียกกันว่า เป็นการแบ่งชั้นทางสังคมโดยกฎเกณฑ์ที่มีมิติเดียว (unidimensional criteria) ซึ่งอาจแบ่งออกได้โดยทั่วไปเป็น 3 ชั้น คือ

3.1) ชนชั้นสูง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้สูง

3.2) ชนชั้นกลาง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้

ปานกลาง

3.3) ชนชั้นต่ำ ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้ต่ำ

ในสหรัฐอเมริกาได้นิยมแบ่งชนชั้นออกเป็น 6 ชั้น ดังต่อไปนี้

1) ชั้นสูง (upper class)

2) ชั้นกลางค่อนข้างสูง (upper-middle class)

3) ชั้นกลางค่อนข้างต่ำ (lower-middle class)

4) ชั้นต่ำค่อนข้างสูง (upper-lower class)

5) ชั้นค่อนข้างต่ำ (lower-lower class)

6) ชั้นต่ำ (lower class)

ส่วนทัศนคติของพวกคอมมิวนิสต์ที่เกี่ยวกับระบบชนชั้นนั้น ถือหลักความมั่งคั่งและเป็นเจ้าของกิจการผลิต เรียกว่า ชนชั้นกระฎุมพี (Bougeois) เป็นชนชั้นสูง ส่วนใหญ่เป็นพวกนายทุน ส่วนกลุ่มคนที่มีได้เป็นเจ้าของการผลิตและเป็นผู้ใช้แรงงาน และได้รับค่าจ้างตอบแทนการใช้แรงงานนั้น เรียกว่าชนชั้นกรรมาชีพ (Proletariant) ถือว่าเป็นชนชั้นต่ำ

การแบ่งชั้นของบุคคลในสังคมไทย ระบบการแบ่งชนชั้นของบุคคลในสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากระบบชนชั้นในสมัยศักดินา หรือราชาธิปไตยผสมกับระบบชนชั้นในปัจจุบัน ปัจจัยการแบ่งชนชั้นของสังคมไทยโดยทั่วไปถือเอาเกียรติ (prestige) หรือฐานะทางสังคมเป็นเกณฑ์ เกียรติหรือฐานะทางสังคมวัดได้โดยใช้ปัจจัยแต่ละอย่างรวมดังนี้ คือ (อุทัย หิรัญโต, 2522 : 86 – 88)

1) ตระกูล เช่น ราชตระกูล ตระกูลเจ้าพระยา ตระกูลเศรษฐี เป็นต้น

2) ความสำเร็จในวงราชการ เช่น ดำรงตำแหน่งสูงในวงราชการ หรือ ตำแหน่งที่มีเกียรติ มีอำนาจ

3) ฐานะทางเศรษฐกิจ คือ มีความร่ำรวย

4) การศึกษาใครได้รับการศึกษาสูงก็มีทางได้เป็นชนชั้นสูง

5) ชนิดของอาชีพ เช่น อาชีพรับราชการมีเกียรติ เป็นเจ้าเป็นนายคน

เป็นต้น

ดร.ไพฑูริย์ เครือแก้ว ให้ข้อสังเกตว่าเกียรติหรือฐานะของบุคคลในสังคมไทย มักจะเป็นผลมาจากการรวมของปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น การศึกษาสูง ก็มักจะมีอาชีพที่มีเกียรติ มีรายได้มาก และนำไปสู่ตำแหน่งที่มีอำนาจในทางการเมือง เมื่อมีอำนาจในทางการเมืองก็มักจะเป็นคนร่ำรวย เป็นต้น

อนึ่ง การพิจารณาการแบ่งชนชั้นในสังคมไทย เราอาจพิจารณาได้ใน 2 แง่ คือ

1) พิจารณาในแง่ความรู้สึกที่เรียกว่า Subjective criteria คือ ความรู้สึกที่เราสูงเราร่ำรวย หรือเราอยู่ชั้นเหนือกว่า ความรู้สึกดังกล่าวนี้ มีอยู่ในความคิดของคนตลอดเวลา เมื่อติดต่อกับสังสรรค์กับคนอื่น ลักษณะชนชั้นแง่นี้ จำแนกได้ดังนี้

1.1) เหนือกว่า เจ้านาย คนร่ำรวย ผู้ดี ข้าราชการ นายทุน

ชาวกรุง

1.2) ต่ำกว่า, โพร, บ่าว, คนจน, ชี้อาชีพ, ประชาชน, ลูกจ้าง, คนบ้าน

นอก

2) พิจารณาในแง่ของเกียรติและฐานะทางสังคม (Objective criteria) การพิจารณาในแง่นี้ เรามองสังคมไทยทั้งหมดเป็นรูปสามเหลี่ยม จะมองเห็นชั้นของคนได้ดังนี้

2.1) พระมหากษัตริย์ พระราชินี เชื้อพระวงศ์ชั้นสูง

2.2) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี

2.3) ข้าราชการชั้นสูงสุด เช่น ปลัดกระทรวง, อธิบดี, อธิการบดี

2.4) ปัญญาชนชั้นนำในแขนงต่างๆ เช่น ข้าราชการระดับซี 7

ขึ้นไป นักธุรกิจชั้นนำ นักประชาสัมพันธ์มีชื่อเสียง เป็นต้น

2.5) ข้าราชการระดับซี 6 ลงมา พ่อค้าประชาชนชั้นกลาง

ทนายความ แพทย์

2.6) ข้าราชการระดับซี 3 – 5 นักธุรกิจผู้มีเงิน

2.7) ข้าราชการระดับ 1 – 4 กรรมการช่างฝีมือ

2.8) กรรมกรไร้ฝีมือ ชาวไร่ ชาวนาที่ยากจน

ความสำคัญว่าเป็นชนชั้นเดียวกัน กลุ่มบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกัน (เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น) ในทางมาตรฐาน เช่น ประเภทของอาชีพ หรือรายได้ (คือมีอาชีพเดียวกัน มักมีความคล้ายคลึงกันในแบบการดำเนินชีวิต (style of life) ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ หรือผลประโยชน์ ทำให้เกิด “ความสำคัญว่าเป็นชนชั้นเดียวกัน” (class consciousness)

การขัดแย้งทางชนชั้น ในสังคมหนึ่งๆ นั้น จะประกอบขึ้นด้วยบุคคลหลายชนชั้น เช่น คนมีและคนจน นายจ้างและลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งบุคคลในแต่ละชนชั้นย่อมมีแบบการดำเนินชีวิต (style of life) ที่แตกต่างกัน ขอยกตัวอย่าง เช่น คนมีเงินนั่งรถเก๋ง เล่นกอล์ฟ และแต่งกายหรูหรา ส่วนคนจนเดินถนนโทนรถเมล์ และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาถูก เหล่านี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า “ชนชั้น” มีส่วนสำคัญในการบ่งชี้ชะตาชีวิตของบุคคลในด้านต่างๆ นับตั้งแต่ถิ่นที่อยู่อาศัย สถานศึกษา ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ การสมรส และ ฯลฯ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าชนชั้นสูงย่อมมีโอกาส (chance) ในการเลือกแบบการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ได้มากกว่าและดีกว่าชนชั้นที่ต่ำกว่า ดังนั้น ปัญหาสังคมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ก็คือ อันตรายอันเกิดจากช่องว่าง (gap) ระหว่างชนชั้น กล่าวคือ ถ้าช่องว่างระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจนห่างกันมากเท่าไร ก็จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของสังคมมากยิ่งขึ้นเพียงนั้น เพราะจะเกิด “การขัดกันทางชนชั้น” (class conflict) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความไม่เข้าใจกันในด้านต่างๆ ระหว่าง ชนชั้นดังกล่าว และจะนำไปสู่ “การต่อสู้ทางชนชั้น” (class struggle) เมื่อชนชั้นหนึ่งเกิดความรู้สึกว่า ชนชั้นของตนนั้นเป็นชนชั้นที่ถูกเอาเปรียบ (exploited class)

การศึกษาเรื่อง “การจัดลำดับชั้นทางสังคม” ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคม เช่น ช่วยให้ทราบว่าชนชั้นในสังคมหนึ่งๆ นั้น มีกี่ชนชั้น และในแต่ละชนชั้นนั้นมีจำนวนสมาชิกมากน้อยเท่าใด นอกจากนั้น ยังช่วยให้ทราบถึงพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล เช่น การร่วมมือ (co-operation) การประสานงาน (coordination) หรือการขัดแย้ง (conflicts) ตลอดจนผลประโยชน์และทิศทางของความสนใจระหว่างสมาชิกของชนชั้นต่างๆ

การเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการเคลื่อนที่ทางสังคม (Social Mobility) โดยทั่วไปบุคคลจะสามารถเคลื่อนย้ายสถานภาพและบทบาทของตนได้ทั้งในทิศทางที่สูงขึ้นเท่าระดับเดิมหรือต่ำกว่าระดับเดิม การเคลื่อนย้ายดังกล่าวนี้เรียกว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม หรือการเคลื่อนที่ทางสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการลำดับชั้นทางสังคม ถือว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงความไม่คงที่หรือมีการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม

ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคม คือ ขบวนการเคลื่อนย้ายบุคคลหรือกลุ่มคนจากฐานะทางสังคมหนึ่งไปยังอีกฐานะหนึ่ง และเป็นวัฏจักรทางด้านสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ในกลุ่มบุคคลหรือสังคมนั้น การเคลื่อนไหวของสังคมนี้อาจเกิดจาก วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ แนวความคิด ความเชื่อ ศาสนา ลักษณะของสังคม และค่านิยมในสังคม (ไพบุลย์ ช่างเรียน, 2516 : 70)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 352) อธิบายว่า การเคลื่อนที่ทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนฐานะหรือตำแหน่งในทางสูงขึ้นหรือต่ำลงของบุคคลในโครงสร้างสังคม ตามการเปลี่ยนแปลงอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา หรือถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

ประสาธต์ หลักศิลา อธิบายว่า “การเคลื่อนไหวทางสังคม คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับหนึ่ง เลื่อนขึ้นหรือลดลงไปอยู่ในกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับอื่น”

พอสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมของบุคคล ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะที่สูงขึ้นกว่าเดิม เท่าเดิม หรือต่ำลงกว่าเดิม

ประเภทของการเคลื่อนไหวทางสังคม จากความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1) การเคลื่อนไหวตามแนวตั้ง (vertical mobility) หมายถึง การเคลื่อนไหวแสดงถึงความสูงขึ้นหรือต่ำลงของฐานะของบุคคลในสังคม หรือเปลี่ยนฐานะหนึ่งไปสู่อีกฐานะหนึ่ง ในทางสูงขึ้นหรือต่ำลง การเคลื่อนไหวทางสังคมตามแนวตั้ง แบ่งออกได้เป็น 2 ทางคือ

1.1) การเคลื่อนไหวทางสูงขึ้น (upward mobility) หมายถึง บุคคลเปลี่ยนแปลงฐานะสูงขึ้น ซึ่งกระทำได้ 4 วิธีคือ

1.1.1) การศึกษา นับว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนในการเปลี่ยนฐานะของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่ได้รับการศึกษาในชั้นสูงย่อมมีฐานะทางสังคมสูง

1.1.2) การสมรส บุคคลมีโอกาสเปลี่ยนฐานะทางสังคมด้วยการสมรส เช่น ชายหรือหญิงที่มีฐานะยากจน แต่ทำการสมรสกับหญิงหรือชายที่มีฐานะร่ำรวย ชายหรือหญิงคนนั้นมีโอกาสเชยิบฐานะสูงขึ้นตามฐานะของฝ่ายภรรยาหรือสามี

1.1.3) การอาชีพ บุคคลที่ประกอบอาชีพที่สังคมยกย่องหรือประกอบอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดร่ำรวยเงินทองขึ้นมา ฐานะทางสังคมของเขาก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้มีฐานะสูงขึ้นด้วย

1.1.4) รายได้ บุคคลที่มีรายได้น้อย ฐานะทางสังคมของเขาย่อมต่ำลง แต่เมื่อบุคคลนั้นสามารถหารายได้เพิ่มมากขึ้น บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสเชยิบฐานะทางสังคมสูงขึ้น

1.2) การเคลื่อนไหวทางต่ำลง (downward mobility) หมายถึง บุคคลเปลี่ยนฐานะในทางต่ำกว่าเดิม เช่น ข้าราชการ เมื่อทำผิดได้ถูกให้ออกจากราชการ เจ้าของกิจการล้มละลายจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นต้น

2) การเคลื่อนไหวในแนวนราบหรือแนวนอน (horizontal mobility) เป็นการเคลื่อนย้ายหรือการเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากสถานภาพเดิม ไปสู่สถานภาพใหม่ที่ไม่มีความแตกต่างไปจากเดิมมากนัก ซึ่งสามารถแสดงออกได้ 2 ด้านคือ

2.1) การเปลี่ยนอาชีพ คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มคน เปลี่ยนจากการประกอบอาชีพแบบหนึ่งไปประกอบอาชีพอีกแบบหนึ่ง โดยการที่เปลี่ยนอาชีพนี้ไม่ได้ทำให้บุคคลมีฐานะสูงขึ้นหรือต่ำลง การเปลี่ยนอาชีพมักจะกระทำได้ง่ายในสังคมอุตสาหกรรม เช่น นาย ก. เปลี่ยนอาชีพจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นอาชีพพนักงานเดินตลาด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาชีพนี้ไม่ได้ทำให้นาย ก. มีรายได้สูงขึ้น ดังนั้น นาย ก. จึงยังคงอยู่สถานภาพหรือชนชั้นที่เคยเป็นอยู่เดิม

2.2) การอพยพ คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล อพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยหรือย้ายภูมิลำเนาจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เช่น อพยพจากเมืองไปสู่ชนบท หรืออพยพจากชนบทไปสู่เมือง สาเหตุที่ทำให้มีการอพยพนั้นอธิบายได้ด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ

2.2.1) ปัจจัยผลัก (push factor) หากสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่เดิมขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ การทำมาหากินฝืดเคือง มีโรคระบาดเกิดขึ้นเสมอ ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตต่างๆ ไป เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล โรงมหรสพ ภัตตาคาร และไนต์คลับ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลในสังคมนั้นต้องอพยพจากที่อยู่อาศัยเดิมไปแสวงหาที่อยู่อาศัยในสังคมใหม่ที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายแก่การดำรงชีวิต

2.2.2) ปัจจัยดึง (pull factor) สังคมใดมีความเจริญและอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตอย่างสมบูรณ์ สังคมนั้นจะดึงดูดความสนใจจากสมาชิกในสังคมอื่น ที่มีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าให้ตัดสินใจอพยพเข้าไปอยู่อาศัยในสังคมที่อุดมสมบูรณ์นั้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม การที่สังคมปัจจุบันผู้คนเปิดรับรูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมต่างชาติ ตามกระแสพลวัตของสังคม กลายเป็นรูปแบบสังคมของการ

ให้บริการบริการ ปฏิสัมพันธ์กันด้วยการค้าขายและอุตสาหกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นช่องทางให้บุคคลมีโอกาสเคลื่อนชั้นมากขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม มีดังนี้

1) การศึกษา การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยข้อแรกอันสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลได้ยกระดับของตนเอง ทั้งนี้เพราะสังคมยอมรับการศึกษาและผู้ได้รับการศึกษา

2) ทรัพย์สินสมบัติ ทรัพย์สินสมบัติเป็นผลพวงจากการศึกษา เมื่อบุคคลมีทรัพย์สินสมบัติสามารถเนรมิตวัตถุสิ่งของต่างๆ ตามที่มนุษย์พึงปรารถนาได้ ซึ่งเป็นที่ขีดหน้าชูตาในวงสังคมได้

3) วงศ์สมาคมหรือลักษณะเพื่อนฝูงที่คบค้าสมาคมด้วยพร้อมที่จะเป็นแรงหนุนให้บุคคลยกระดับของตนเองได้ เพราะสมาคมที่ตนสังกัดอยู่มีการติดต่อชักใบไปหาหนุนเนื่องให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้

4) ที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การเลื่อนลำดับชั้นในสังคมเกิดขึ้น เช่น ที่อยู่อาศัยเป็นเมืองใกล้สถานศึกษา มีแหล่งงานให้เลือกทำ มีระบบสื่อสารที่พร้อมจะรับข่าวสารได้ทันเหตุการณ์ รวมทั้งการที่บุคคลอยู่อาศัยในสถานทีนั้นๆ เป็นเวลานาน ทำให้รู้จักช่องทางและชำนาญในพื้นที่ ดังนั้น คนในเมืองย่อมมีโอกาสเลื่อนชั้นทางสังคมได้มากกว่าคนในชนบท

5) แม่แบบที่ดี แม่แบบในที่นี้คือ พ่อ แม่ ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตร หากปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตให้แก่ลูกว่าเมื่อลูกเติบโตแล้วควรจะเป็นอย่างไร ในกรณีข้อนี้ พ่อแม่มีหน้าที่งานสูง ย่อมเป็นแรงกระตุ้นให้ลูกเรียนรู้ตามแม่แบบของพ่อแม่เป็นอย่างดี

ผลของการเคลื่อนไหวทางสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคมมีผลต่อบุคคลในสังคมหลายประการดังต่อไปนี้

1) ทำให้บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเลื่อนสถานภาพจากชนชั้นต่ำไปสู่ชนชั้นสูง เกิดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อตำแหน่งใหม่ที่ได้รับ

2) ทำให้คัดเลือกบุคคลได้เหมาะสมกับตำแหน่งที่สังคมต้องการ

3) ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในสถานภาพและบทบาทเก่ากับสถานภาพและบทบาทใหม่ ขาดความสัมพันธ์ที่เคยมีกับบุคคลอื่นๆ มาก่อน

4) ทำให้บุคคลมีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงชนชั้นของตนเองได้ ไม่ถูกกำหนดให้อยู่ในชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งเพียงชนชั้นเดียว

5) เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมและวัฒนธรรม

4.4.5 ค่านิยมทางสังคม (Social Value)

มีผู้ให้ความหมายของค่านิยมไว้หลายความหมาย ดังนี้

พิทยา สายหู กล่าวว่า ค่านิยม คือ สิ่งใดก็ตามที่เราให้ค่า อาจจะเป็นหลักการ (เช่น ความซื่อสัตย์ ความสุจริต ฯลฯ) ปรัชญา และวัตถุที่เราให้ค่า

ไพฑูริย์ เครือแก้ว กล่าวว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่คนในใจปรารถนาจะให้ เป็น หรือ กลับกลายเป็น... เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมเห็นว่า มีคุณค่า จึงรับมาปฏิบัติตาม หวงแหวน วัชรยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และความคิดเห็นของคนในสังคม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 242) อธิบายว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คุณค่าหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง

จึงพอสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คุณค่ายอมรับว่าดีงาม มีคุณค่า และเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติของคุณค่า

ไพฑูริย์ ช่างเรียน (2516 : 13) ได้ให้ความหมายของค่านิยมทางสังคมไว้ว่า “โดยทั่วไป ค่านิยมของสังคม (Social Values) หมายถึง สิ่งที่คุณค่าต้องการ (Needs) สนใจ มีความปรารถนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีทัศนคติ (Attitude) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความปรารถนาความต้องการหรือเจตนาเหล่านี้ กลับส่งผลสะท้อนให้คนจำต้องกระทำสิ่งนั้นและเมื่อได้กระทำสิ่งนั้นแล้ว ตนเองอาจมีความสุข และสังคมนิยมยกย่องบูชาหรือถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าคนไม่ทำในสิ่งนั้น สังคมอาจจะมองในแง่ผิดทำนองคลองธรรม เราจึงอาจจะสรุปความหมายของค่านิยมของสังคม (Social Values) อย่างกว้างๆ ได้ว่า เป็นวิธีการจัดรูปพฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior) ที่ฝังแน่นอยู่ในตัวคนและเป็นสิ่งที่คนเรายึดถือปฏิบัติต่อกันมา แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องค่านิยมของสังคมค่อนข้างจะเป็นเรื่องปรัชญาอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามที่จะกำหนดค่านิยมของสังคมใดสังคมหนึ่งให้ถูกต้องแน่นอน โดยเฉพาะในแง่ของความจริงและความถูกต้องในการสรุปผลการศึกษา”

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 366) อธิบายว่า ค่านิยมทางสังคม หรือคุณค่าทางสังคม หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยสังคมถือว่ามีคุณค่า แบบอย่างพฤติกรรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือมิใช่วัตถุก็ได้ ค่านิยมในสังคมต่างๆ จะผิดแผกกันไป

ค่านิยมทางสังคม จึงหมายถึง สิ่งที่บุคคลส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม มีค่าควรแก่การแสวงหาหรือยึดมั่นมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเพื่อการศึกษา ค่านิยมของสังคมเป็นไปอย่างถูกต้องแน่นอน หรือเป็นสิ่งเชื่อถือได้ มีนักสังคมศาสตร์ (Social Scientist) นักสังคมวิทยา (Sociologist) พยายามให้ความหมายของค่านิยมของสังคมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกแก่การศึกษาค่านิยมของสังคมให้ครอบคลุมและถูกต้อง (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516 : 13 – 15)

1) ส่วนมากในทางสังคมศาสตร์ (Social Science) คำว่า ค่านิยม (Values) ใช้ในกรณีที่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความต้องการ ความปรารถนาและเจตนา และจะถือว่าเป็นค่านิยมได้ก็ต่อเมื่อได้มีการสังเกตโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Observation) เพื่อดูว่าคนกับสิ่งนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และจะต้องเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ และสังเกตได้ จะไปนึกเองไม่ได้

ในบางกรณี คำว่า ค่านิยม อาจไม่ใช้กับตัวสิ่งของนั้นเองก็ได้ แม้แต่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น (Element of Objects) ถ้าสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งของนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดค่านิยม (Values) ได้ ซึ่งทั้งตัวสิ่งของนั้นเองกับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (Element of Objects) ถ้าสอดคล้องกับความต้องการ ความปรารถนา และเจตนา เราจะเห็นได้ว่าทั้งตัวสิ่งของนั้นและสิ่งที่เกี่ยวข้องก็มีค่านิยม ในโอกาสต่างๆ ของชีวิต บุคคลต้องเผชิญกับการตัดสินใจเราต้องการอะไรในชีวิต หรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เราจะต้องเลือกเอาทางใดทางหนึ่งในระหว่างสองทาง ดังนั้น จุดมุ่งหมาย หรือความต้องการ (Goals) จึงมีส่วนช่วยให้เขาสามารถตัดสินใจตามสิ่งที่เขาชอบและเขาต้องการ Preference ดังนั้น ค่านิยม (Values) จึงรวมไปถึงจุดมุ่งหมายและความต้องการต่อสิ่งนั้นด้วย

2) ใน ทางสังคมวิทยา (Sociology) และ ทางมานุษยวิทยา (Anthropology) ค่านิยมมีความหมายในแง่วัฒนธรรมที่แสดงออก ซึ่งได้แก่ ศีลธรรมความงาม และความรู้อย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เราสามารถเปรียบเทียบและตัดสินใจได้ว่า สิ่งนั้นๆ ทำให้เกิดความต้องการ ความปรารถนาหรือเจตนาได้อย่างไร

อย่างไรก็ดี เราอาจสังเกตค่านิยมของสังคมมนุษย์ได้หลายทาง คือ

1) ดูจากสิ่งที่บุคคลเลือก (Choosing Objects) ในชีวิตประจำวัน คือ ดูว่าโดยทั่วไป คนในสังคมนั้น เลือกทำอะไร เชื่ออะไร และเลือกไปไหน

2) ดูจากทิศทางของความสนใจ (Direction of interest) คือ ดูว่า คนในสังคมนั้นๆ โดยทั่วไป สนใจอะไร ในทางไหน หรือสนใจจะทำอะไรในชีวิตสังคมนั้นๆ ชีวิตการงาน ชีวิตครอบครัวหรือแม้ในชีวิตส่วนตัว

3) ดูจากคำพูดที่แสดงออกโดยทั่วไป คนเรามักจะพูดว่าสิ่งนี้ดีสิ่งนั้นไม่ดี ความประพฤติอย่างนั้นดี อย่างนั้นไม่ดีน่าเกลียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของบุคคลในสังคมนั้นๆ

4) ดูได้จากคำพูดที่ใช้สนทนา สังเกตจากคำพูดและแนวความคิดบางอย่างทำให้คู่สนทนาพอใจ หรือโกรธจนเห็นได้ชัด คำพูดที่โต้ตอบกลับไปกลับมาเป็นแนวทางที่ช่วยให้เราทราบค่านิยมของคนนั้นได้บ้าง

5) ดูจากการคิด การเขียน คนเรามักจะแสดงออกในหลักการอุดมการณ์ แนวความคิด ความฝันและรสนิยมของตนออกมาปะปนกับการเขียนเสมอ วรรณคดีต่างๆ เป็นสิ่งช่วยให้เราเห็นค่านิยมของสังคมในระยะนั้นได้มาก

4.4.6 อุดมการณ์ทางสังคม (Social Ideology)

อุดมการณ์เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่ตั้งไว้เพื่อการปฏิบัติไปสู่จุดหมายนั้น เป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของบุคคลอีกอย่างหนึ่ง นอกเหนือไปจากศาสนาและความเชื่ออุดมการณ์มีลักษณะเป็นหลักการ มติ หรือแนวความคิดที่บุคคล ชนชั้นหรือกลุ่มยึดถือเป็นแนวทางหลัก เป็นเครื่องชี้นำหรือเป็นเป้าหมายอันสำคัญของการกระทำ เป็นตัวเชื่อมระหว่างความคิดกับการกระทำหรือปฏิบัติทั่วไปของบุคคล โดยให้เป็นการกระทำที่มีความหมายแน่นอน มีขอบเขตที่วางไว้แน่ชัด

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 181) อธิบายความหมายของอุดมการณ์ (Ideology) ไว้ว่า หมายถึง แบบอย่าง ความคิดเห็น ความเชื่อ รวมทั้งวิธีการคิดอันเป็นลักษณะของกลุ่มคน เช่น ชาติ ชนชั้น กลุ่มอาชีพ พรรคการเมือง ฯลฯ จะมีลักษณะอย่างไร่อมแล้วแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมที่ทำกันจนเคยชินและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

David Apter ได้ให้ความหมายของอุดมการณ์ไว้ว่า เป็นตัวเชื่อมระหว่างความคิดกับการกระทำหรือการปฏิบัติทั่วไป ของประชาชนโดยให้เป็นการกระทำที่มีความหมายแน่นอน มีขอบเขตที่วางไว้อย่างแน่ชัด อุดมการณ์เป็นเรื่องของการเน้นหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับหลักการ ดังนั้น อุดมการณ์จึงหมายถึงความคิดที่มุ่งหมายถึงสภาวะหรือพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง อุดมการณ์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทางการเมือง เป็นสิ่งที่บ่งการหรือควบคุมความคิดหรือความเชื่ออะไรในบางอย่างอีกชั้นหนึ่ง และการที่อุดมการณ์เป็นตัวเชื่อมระหว่างการกระทำกับความเชื่อชั้นพื้นฐาน อุดมการณ์จึงช่วยให้พื้นฐานในทางศีลธรรมของการกระทำนั้นๆ เด่นชัดขึ้นมา (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516 : 52)

อุดมการณ์ เป็นระบบแห่งความคิดความเชื่อที่ทำให้เราเชื่อว่า สภาวะการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นสิ่งดีเลิศ ชักจูงให้ผู้อื่นเห็นชอบ และกระทำหรือปฏิบัติต่างๆ เพื่อสร้างสภาวะการณ์นั้น

ให้บังเกิดขึ้น หรือดเว้นการกระทำหรือปฏิบัติการใดๆ ที่อาจจะมีผลทำลายสภาวะการณ์ที่เห็นว่าดีเลิศนั้นเสีย

สรุปได้ว่า อุดมการณ์ทางสังคม หมายถึง การคิดโดยยึดหลักเหตุผลเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่พึงปรารถนา มีการอ้างอิงเท็จจริง และวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและย้าอุดมคติหรือจุดหมายที่สังคมจะต้องบรรลุถึงอุดมการณ์จะชี้ให้เห็นถึงหลักการและแนวทางในการจัดระเบียบทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งจะช่วยวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของสังคม

ในสำนักการศึกษาในแนวพฤติกรรมและการทดสอบสภาพความเป็นจริง (behavioral empirical) ได้อธิบายถึงอุดมการณ์ดังนี้ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516 : 52 – 53)

1) อุดมการณ์เป็นแรงชักจูงใจ (motivation force) ที่เป็นเสมือนพลังผลักดันที่ทำให้เกิดการกระทำนานาประการในสังคม

2) อุดมการณ์เป็นแรงดลใจ (inspiration) ใ้มนุษย์เกิดการเชื่อฟังและที่สุดก็จะนำไปสู่หน้าที่ความรับผิดชอบ

3) อุดมการณ์เป็นลักษณะของความเชื่อถ้อยยึดมั่นที่มีความคงที่แน่นอนและรวมกันขึ้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งมีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติของมนุษย์ให้เป็นไปในแนวทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะลักษณะของอุดมการณ์

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517 : 9) กล่าวว่า ระบบความเชื่อที่จะเป็นอุดมการณ์ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ระบบความเชื่อนั้นได้รับการยอมรับร่วมกันในกลุ่มชน
2) ระบบความเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อกลุ่มชนนั้นๆ
3) ระบบความเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่คนศรัทธา ยอมรับในการปฏิบัติตัวอย่างสม่ำเสมอด้วยความเต็มใจ และช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มชนนั้นๆ ทราบถึงบทบาทของตนที่จะต้องกระทำเพื่อลุล่วงถึงอุดมการณ์ นั้นๆ

4) ระบบความเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวสมาชิกของกลุ่มเข้าด้วยกันหรือเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุน หรือให้คนนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการกระทำกิจกรรมต่างๆ

นักวิชาการมักจะแยกอุดมการณ์เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ อุดมการณ์ทางสังคมกับอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางสังคมหมายรวมเอาอุดมการณ์เพื่อสังคมส่วนรวม เช่น ความเสียสละ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นต้น รวมถึงอุดมการณ์เฉพาะอาชีพใดอาชีพหนึ่งด้วย ตัวอย่างกรณีที่เราเรียกครูที่เต็มใจจะไปสอนในชนบทห่างไกล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ ไม่เห็นแก่

เห็นดีเห็นอยู่ว่า เป็นครูที่มีอุดมการณ์หรือกรณีที่เราเรียกนักหนังสือพิมพ์ที่ประพฤติตัววิธิดาเงินทอง รับจ้างใช้ปากกาทำลายชื่อเสียงผู้อื่นว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ไร้อุดมการณ์เช่นนี้ เป็นต้น

อุดมการณ์อีกประเภทหนึ่งซึ่งเรามักพูดถึงกันมาก คือ อุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ประเภทนี้มักจะมีลักษณะที่ชี้ให้เห็นระบบการเมืองการปกครองที่ตีเลืคว่าเป็นอย่างไร สภาพสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร หนทางที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางนั้นจะต้องทำอย่างไร อุดมการณ์ทางการเมืองจะเป็นหลักชี้้นำให้รายละเอียดสิ่งเหล่านี้ไว้เสร็จ การที่บุคคลจะยอมรับหรือยึดมั่นในอุดมการณ์ใดๆ นั้น เป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนและต้องอาศัยระยะเวลาประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันพอสมควร กล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบๆ ตัวเราเป็นเป้าอันสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เกิดอุดมการณ์ แต่อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์บางอย่างเกิดมีในด้วยบุคคลได้เพราะการปลูกฝังโดยตั้งใจด้วยวิธีการต่างๆ เมื่อบุคคลยอมรับหรือยึดมั่นในอุดมการณ์อย่างใดแล้ว การปฏิบัติของเขาก็จะสอดคล้องกับอุดมการณ์นั้น รวมทั้งเขาจะขัดขวางการกระทำใดๆ ที่สวนทางกับอุดมการณ์นั้น ผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์อย่างเดียวกัน ก็จะมีทัศนคติและการปฏิบัติทุกอย่างลงไปในรูปแบบเดียวกัน อุดมการณ์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มคน องค์กรต่างๆ มีความเข้มแข็งพอที่จะกระทำสิ่งใดๆ ก็ตามได้รับผลสำเร็จ ถ้าสมาชิกในกลุ่มยึดมั่นในอุดมการณ์ร่วมกันอย่างเหนียวแน่น

อุดมการณ์กับประเทศกำลังพัฒนา ในประเทศที่กำลังพัฒนา อุดมการณ์นับว่ามีบทบาทสำคัญ อุดมการณ์ที่สำคัญๆ ในประเทศที่กำลังพัฒนาก็คือ อุดมการณ์ (ลัทธิ) ชาตินิยม ประชาธิปไตย และสังคมนิยม ชาตินิยม เป็นอุดมการณ์ที่มีความสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาในแง่ที่ว่า อุดมการณ์นี้เป็นอุดมการณ์ที่จะรวมเอาคนในประเทศเข้าด้วยกัน และช่วยวางแนวทางในตอนเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ อุดมการณ์นี้ก่อกำเนิดในยุโรป แล้วมีการแพร่ขยายออกมาในประเทศต่างๆ ปัจจัยในการแพร่ขยายของอุดมการณ์นี้นอกจากจะเป็นปัจจัยทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีแล้ว สิ่งที่สำคัญก็คือ ความเจริญของการค้าและการคมนาคม ตลอดจนการอุตสาหกรรมซึ่งได้ช่วยหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่โดดเดี่ยวเข้ามารวมตัวเป็นหน่วยทางเศรษฐกิจอันเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความแตกต่างในด้านภาษา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมก็จะน้อยลง ลัทธิชาตินิยมในยุโรปเป็นการรวมภาษาเดียวกัน เป็นชาติเดียวกัน ส่วนอุดมการณ์ชาตินิยมในประเทศด้อยพัฒนา ในเอเชียและแอฟริกา เป็นอุดมการณ์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการกอบกู้เอกราชของประเทศหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อุดมการณ์ชาตินิยมในประเทศเหล่านี้ถูกใช้เพื่อจะรวมคนต่างเผ่าพันธุ์และต่างวัฒนธรรมประเพณีให้เป็น “ชาติ” เดียวกันขึ้นมา ซึ่งบุคคลแต่ละกลุ่มแต่ละเผ่าพันธุ์ ไม่สำเหนียกในความเป็น “ชาติ” เดียวกันมาก่อน จึงเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันภายในประเทศ และที่สำคัญที่สุดก็คือเป็นอุปสรรคต่อการปกครองของประเทศ และการรักษาเสถียรภาพภายในประเทศ เพราะว่าประชาชนยังคำนึงถึงท้องถิ่น

ครอบครัว หรือเผ่าพันธุ์ของตนมากกว่าชาติ และมองเห็นว่าประชาชนอื่นๆ ที่อยู่ในประเทศเดียวกัน แต่อยู่คนละท้องถิ่นพูดคนละภาษา เป็นบุคคลที่ไม่มีอะไรผูกพันกับตน ดังนั้นผู้นำประเทศเหล่านี้จึงพยายามที่จะใช้ลัทธิชาตินิยม รวมเอาบุคคลภายในประเทศเข้าด้วยกัน โดยหาภาษาหรือวัฒนธรรมที่จะให้เป็นคนทั้งประเทศและให้เป็นสัญลักษณ์ของชาติ อย่างเช่น อินเดียจะใช้ภาษาฮินดี และศาสนาฮินดู เป็นภาษาและศาสนาของประเทศ เป็นต้น

ลัทธิชาตินิยมอย่างเดียวไม่เป็นพลังเพียงพอในการเปลี่ยนแปลงประเทศให้ทันสมัย เพราะลัทธิชาตินิยมมีบทบาทอย่างสำคัญแต่เฉพาะการรวมคนในชาติเข้าด้วยกัน และการต่อสู้เพื่อเอกราช ประเทศเหล่านี้ยังต้องการอุดมการณ์ที่จะวางแนวทางการปกครองประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ อุดมการณ์ที่มีบทบาทสำคัญในด้านนี้คือ ประชาธิปไตย และสังคมนิยม

ประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะมีความเชื่อในหลักการของเสรีภาพ ความเสมอภาค และการปกครองตนเอง ดังนั้นในแง่ที่ประชาธิปไตยกับชาตินิยมจึงเป็นสิ่งที่เสริมซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามประชาธิปไตยเมื่อมองในแง่หลักการก็เป็นเพียงเครื่องกำหนดวิถีการเมืองและการปกครองของประเทศเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นอุดมการณ์ที่จะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศอย่างมากมาสู่ประเทศ ดังนั้นพวกผู้นำประเทศเกิดใหม่ (ซึ่งส่วนมากเป็นประเทศด้อยพัฒนา) จึงมองหาอุดมการณ์อีกอย่างหนึ่งอันจะช่วยส่งเสริมความเจริญอย่างรวดเร็ว อุดมการณ์นั้นก็คือ ลัทธิสังคมนิยม

สังคมนิยม เป็นอุดมการณ์ที่เป็นลัทธิทางเศรษฐกิจที่ต้องการให้มีการแบ่งปันรายได้อย่างเท่าเทียมกันให้มากที่สุด ดังนั้น เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว รัฐจึงจำต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการของประชาชนอย่างกว้างขวาง ลัทธิสังคมนิยมที่ประเทศด้อยพัฒนานำมาใช้เป็น การเน้นถึงความสำคัญและบทบาทของกลุ่มในการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย (Modernization) ตลอดจนการวัดความสามารถของบุคคลในการทำงาน ที่สำคัญที่สุดก็คือ เป็นการทำให้สังคมทันสมัยขึ้น เป็นสังคมที่ประชาชนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำให้ประเทศมีการอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะทุกคนคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ

เมื่อประเทศที่กำลังพัฒนาได้ยึดอุดมการณ์ดังกล่าวข้างต้น แต่การปกครองและระบบเศรษฐกิจยังไม่อยู่ในสถานะที่พอใจ พอจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) การที่ผู้นำประเทศเหล่านี้ยึดอุดมการณ์ชาตินิยม เพื่อรวมคนในชาติเข้าด้วยกันแล้วก็ตาม แทนที่จะก่อให้เกิดความสำนึกในชาติ กลับก่อให้เกิดความสำนึกในเผ่าพันธุ์ของตน นอกจากนั้นการปลุกฝังความสำนึกในชาติส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงใน

วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น ซึ่งต้องใช้เวลาานพอสมควรแต่ในประเทศเหล่านี้ใช้เวลาอันน้อยจึงไม่มีแบบแผนต่อเนื่องกันที่แน่นอน

2) ในด้านประชาธิปไตย ผู้นำของประเทศเหล่านี้ประสบกับความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง รัฐบาลล้มลุกคลุกคลาน จนกระทั่งทำให้ความหวังที่จะปกครองระบอบประชาธิปไตยเลื่อนรางมากขึ้นทุกที สาเหตุที่ทำให้ประเทศเหล่านี้ประสบกับความล้มเหลวในการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็คือ การขาดความสามัคคีหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากคนในชาติ นอกจากนี้ ประเทศเหล่านี้ยังขาดสภาพแวดล้อมที่จะช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยงอกเงยเป็นต้นว่า ระดับการศึกษาของประชาชนยังต่ำอยู่ หรือประชาชน ส่วนใหญ่ไร้การศึกษา คนชั้นกลางซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยมีอยู่น้อย ประการสุดท้าย การจัดตั้งสถาบันทางการเมืองปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นผลงานของบุคคลบางกลุ่มซึ่งมีความเชื่อมั่นในระบบนี้ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้เรื่อง

3) การใช้ลัทธิสังคมนิยม ไม่ช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ดีขึ้น ตรงกันข้ามกับประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ประเทศที่ใช้ลัทธิสังคมนิยมจำต้องมีระบบข้าราชการที่ซื่อสัตย์ และมีความสามารถจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง แต่ตามสภาพความเป็นจริงเมื่อประเทศเหล่านี้นำเอาลัทธินี้ไปใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจ ความไม่พร้อมของข้าราชการที่ต้องรับภาระมากขึ้น และความไม่ซื่อสัตย์ของข้าราชการทำให้ประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ประเทศเหล่านี้ไม่ได้กล่าวถึงอย่างแน่ชัดในด้านเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุอันสำคัญที่จะทำให้สังคมนิยมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการพัฒนาประเทศ

4.4.7 การบังคับใช้ทางสังคม (Social Sanctions)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 361 – 362) อธิบายไว้ว่า Social Sanction (สิทธิบัญญัติทางสังคม) หมายถึง การชู่ว่าจะลงโทษหรือการสัญญาว่าจะให้รางวัลที่กลุ่มกำหนดไว้สำหรับความประพฤติของสมาชิก เพื่อชักนำให้กระทำในข้อบังคับและกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

การบังคับใช้ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม การบังคับใช้จะใช้วิธีการ 2 ประการคือ (ปฟาณี วิถีวัฒนา, 2523 : 64)

1) การบังคับใช้เชิงบวก (positive sanctions) เป็นการให้รางวัลตอบแทน (rewards) เมื่อบุคคลปฏิบัติตามบรรทัดฐาน เช่น การยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณ ให้เหรียญตรา ให้มีความดีความชอบ การยอมรับ การได้รับสถานภาพที่สูงขึ้น เป็นการจูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามตัวอยู่ในกรอบของบรรทัดฐาน

2) การบังคับใช้เชิงลบ (negative sanctions) เป็นการลงโทษ (punishment) แก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐาน ซึ่งในสถานการณ์นั้นต้องการให้บุคคลปฏิบัติความรุนแรงของการลงโทษ ขึ้นอยู่กับว่าบรรทัดฐานของสังคมนั้นๆ มีความสำคัญเพียงใด

การลงโทษจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) โทษทางสังคม ได้แก่ โทษที่คนในกลุ่มบังคับใช้กันเอง จะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม ไม่ต้องอาศัยกลไกของบ้านเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยว ถ้าบุคคลไม่ปฏิบัติตามวิถีประชา อาจจะได้รับกรณินทา การว่ากล่าวตักเตือน การเยาะเย้ยถากถาง การใช้สายตา ฯลฯ แต่ถ้าละเมิดจารีตก็อาจจะได้รับโทษรุนแรงถึงขั้นตัดการคบหาสมาคม ถูกกำจัดออกไปจากกลุ่ม

2) โทษทางบ้านเมือง ได้แก่ โทษที่ผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายจะได้รับความรุนแรงของโทษก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำผิด อาจจะมีตั้งแต่ปรับ จำคุก เนรเทศ จนถึงประหารชีวิต

4.4.8 การควบคุมทางสังคม (Social Control)

ความหมายของการควบคุมสังคม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 340) ได้อธิบายไว้ว่า หมายถึง กระบวนการต่างๆ ทางสังคมที่มุ่งหมายให้สมาชิกของสังคมยอมรับ และปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ศีลธรรม และจารีตประเพณี

ในหนังสือ The World Book Dictionary ได้อธิบายความหมายของการควบคุมสังคม ไว้ดังนี้

1) การควบคุมสังคม คือ การควบคุมพฤติกรรมของบุคคลโดยสังคม (control of individual behavior by society)

2) การควบคุมสังคม คือ การควบคุมของสถาบันสังคมเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม (control of social institutions in the interest of the whole society)

ส่วนในหนังสือ Webster's Third International Dictionary อธิบายว่าการควบคุมสังคม หมายถึง ระเบียบและมาตรฐานของสังคมซึ่งจำกัดการกระทำของแต่ละบุคคล โดยผ่านทางกรอบให้เข้าใจแบบธรรมเนียมของการลงโทษ (การบังคับใช้) และการกำหนดกลไกที่มีรูปแบบ (The rules and standards of society that circumscribe individual action through the inculcation of conventional sanctions and the imposition of formalized mechanism)

ในหนังสือ A Dictionary of Social Sciences อธิบายความหมายของการควบคุมสังคมไว้ดังนี้

1) การควบคุมสังคม หมายถึง การที่บุคคลถูกวางเงื่อนไขและถูกจำกัดการกระทำโดยกลุ่มบุคคล โดยชุมชน และโดยสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งข้อจำกัดและเงื่อนไขของการกระทำนี้ ได้กระทำหน้าที่ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ภายในหรือแสดงโดยเปิดเผย เพื่อกลุ่มบุคคล เพื่อชุมชนและเพื่อสังคม และโดยแนวทางดังกล่าว บุคคลก็จะมีส่วนรวมในเป้าหมายและบรรทัดฐานของสังคม ทั้งนี้เพื่อตัวบุคคลนั่นเอง

2) การควบคุมสังคม หมายถึง การที่บุคคลจำกัดหรือวางเงื่อนไขการกระทำของบุคคลอื่นๆ หรือการกระทำของเขาถูกจำกัดและถูกวางเงื่อนไขโดยคนอื่นๆ โดยกลุ่มสังคม ชุมชน หรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิก กลไกซึ่งเป็นเครื่องจำกัดและการวางเงื่อนไขนี้เกิดขึ้นโดยลักษณะสังคมอื่นๆ เอง

จากนิยามความหมายของการควบคุมสังคมดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การควบคุมสังคมนั้น คือ กระบวนการต่างๆ ที่ใช้ในการอบรมสั่งสอน ชักจูง ควบคุม หรือบังคับให้บุคคลมีพฤติกรรมหรือความประพฤติอันเหมาะสม ถูกต้อง ดีงาม ทั้งนี้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อความผาสุกของสมาชิกทุกคนในสังคมและเพื่อความเจริญมั่นคงของสังคมนั้น (ยนต์ ชุ่มจิต, 2528 : 92)

ความมุ่งหมายของการควบคุมสังคม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การควบคุมสังคมมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกทุกคนในสังคม มิให้เบี่ยงเบนออกนอกบรรทัดฐานแห่งสังคมนั้น
- 2) เพื่อตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เบี่ยงเบนออกนอกบรรทัดฐานของสังคม
- 3) เพื่อควบคุมพฤติกรรมกลุ่มบุคคลให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์
- 4) เพื่อลดความตึงเครียดหรือความขัดแย้ง ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม

รูปแบบของการควบคุมสังคม โดยทั่วไปแล้ว การควบคุมสังคมหรือการควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- 1) การควบคุมโดยสำนึกและเจตนา (conscious and deliberate) ได้แก่ การควบคุมโดยทางกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งกำหนดโดยผู้มีอำนาจในสังคมนั้นๆ

2) การควบคุมโดยไร้สำนึกและไร้เจตนา (unconscious and non-deliberate) ได้แก่ การควบคุมโดยอาศัยหลักศีลธรรมในศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา

4.4.9 การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นคำที่นักสังคมวิทยาใช้กันหลายคำ ได้แก่ การอบรมให้รู้ระเบียบของสังคม การเรียนรู้ทางสังคม การอบรมทางสังคม การอบรมขัดเกลาทางสังคม การกล่อมเกลาทางสังคม สังคมประกิต และสังคมกรณี เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ คนที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม สามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ การขัดเกลาทางสังคมทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติ เป็นมนุษย์ผู้มีวัฒนธรรม มีสภาพแตกต่างจากสัตว์ร่วมโลกชนิดอื่น การขัดเกลาทางสังคม จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องประสบตลอดชีวิต เพราะมนุษย์จำเป็นต้องการอยู่รอด เช่น การดำรงชีวิต การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงจำต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

การขัดเกลาทางสังคมจึงมีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน และสิ่งที่เรียนรู้นี้อาจจะแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ โดยบุคคลจะต้องผูกพันกับโครงสร้างของสังคมที่มีอยู่ ความผูกพันนี้แสดงออกมาในรูปที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทในเรื่องต่างๆ เช่น การงาน การปกครอง การศึกษา การศาสนา การมีครอบครัว การนันทนาการ เป็นต้น

1) ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

โรเซค และวาระน (Roucek & Warren, 1965 : 299 อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ, 2540 : 48) ได้ให้คำจำกัดความของการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่สังคมต้องการ

จ้านงค์ อติวัฒนสิทธิ์ (2540 : 43) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม มีความหมาย 2 นัย คือ

1.1) การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรม โดยเน้นที่มนุษย์ทุกคนไม่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เช่น การใช้ภาษาพูด การอ่านเขียน หนังสือ มารยาททางสังคมหรือระเบียบประเพณีต่างๆ การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้วัฒนธรรมดังกล่าว และสามารถปฏิบัติตัวให้เข้ากับสังคมได้ถูกต้อง เช่น

การได้รับการแนะนำสั่งสอนเรื่องภาษา ทำให้มนุษย์สามารถพูดภาษาติดต่อกันได้ การเรียนรู้มารยาทในการรับประทานอาหารได้ถูกต้อง เช่น ควรนั่งลงรับประทานอาหารให้เรียบร้อยหรือไม่เดินขณะรับประทานอาหาร

1.2) การขีดเคลาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาบุคลิกภาพสังคมแต่ละแห่งมีวัฒนธรรมไม่เหมือนกัน มนุษย์ในแต่ละสังคมจึงมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน เช่น คนไทยมีบุคลิกภาพยิ้มง่าย อ่อนโยน และเคารพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ส่วนชาวตะวันตกมีบุคลิกแข็งกระด้าง ไม่อ่อนโยนและนิยมการแสดงออกตามอารมณ์ของตนไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าผู้สูงอายุหรือวัยเดียวกันก็ตาม กระบวนการขีดเคลาทางสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมากกว่าสภาพทางธรรมชาติ ยกตัวอย่างเช่น เด็กไทยโดยทั่วไปจะมีลักษณะรูปร่างหน้าตาคล้ายกัน แต่การแสดงออกไม่เหมือนกันทุกคน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีผู้ใหญ่เอาใจใส่อบรมสั่งสอนอยู่เสมอจะมีกิริยามารยาทเรียบร้อย และพูดจาไพเราะกว่าเด็กที่ถูกปล่อยละเลยไม่มีใครเอาใจใส่ดูแล เป็นต้น

พอสรุปได้ว่า การขีดเคลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการของสังคมในการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกได้เรียนรู้ระเบียบ แบบแผน หรือวิธีการปฏิบัติต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข

4.5 ความมุ่งหมายของการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม

บรูม (Broom) และเซลซนิก (Selznick) อธิบายไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วการถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมในแต่ละสังคมนั้น จะมีความมุ่งหมายหลักใหญ่คล้ายคลึงกัน 4 ประการ ดังนี้คือ (ปหาณี ฐิติวัฒนา, 2523 : 28 – 29)

4.5.1 การปลูกฝังระเบียบวินัย (disciplines)

4.5.2 การปลูกฝังความคาดหวัง (aspiration)

4.5.3 การกำหนดบทบาทในสังคม (social role)

4.5.4 การใช้ความชำนาญเฉพาะอย่างหรือทักษะ (skills)

4.5.1 การปลูกฝังระเบียบวินัย (disciplines) การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากหรือต้องฝืนใจทำ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับนับตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น สอนให้รู้จักระเบียบในการขับถ่ายที่เป็นเป็นทาง รู้จักความสะอาด มารยาททางสังคม เป็นต้น

4.5.2 การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตที่กลุ่มยอมรับ (aspiration) โดยปกติระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลไม่ค่อยอยากปฏิบัติ แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่น และยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลุล่วงสู่ความต้องการในอนาคต ความลุล่วงที่ต้องการนั้น คือความมุ่งหวังที่บุคคลได้รับจากสังคม หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ได้ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม (social values) นั้นมาถึงตัวบุคคล เช่น คุณค่าทางสังคมของคนไทยยกย่องให้เกียรติคนที่มีการศึกษาสูง ยกย่องอาชีพบางอย่าง เช่น เป็นวิศวกร นายแพทย์ นายทหาร คุณค่าทางสังคมเหล่านี้บุคคลจะได้รับการปลูกฝังทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เขาเกิดความมุ่งหวังในคุณค่าเหล่านี้ และยอมลำบากทำตามบรรทัดฐานของกลุ่มวางไว้เพื่อเป้าหมายของตน

4.5.3 การกำหนดบทบาทในสังคม (social role) รวมทั้งทัศนคติต่างๆ ที่เข้ากับบทบาทนั้นๆ บุคคลจะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมอย่างไรต่อบุคคลอื่นๆ ที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยและถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะด้วย เป็นต้นว่า คนไทยส่วนใหญ่จะเริ่มสอนบุตรหลานของตนเมื่อเริ่มรู้ความ ให้รู้จัก “สวัสดี” หรือ “สาธุ” กับผู้ใหญ่ ขณะเดียวกันก็จะบอกเล่าถึงสถานภาพของผู้ใหญ่นั้นด้วยว่าท่านคือใคร ต้องวางตัวอย่างไร ด้วยการอบรมในลักษณะที่สอนให้เด็กสะสมความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตัวเองและคนอื่นที่ละเล็กละน้อยนี้เอง ผู้เรียนรู้อาจจะรับสิ่งต่างๆ เข้าไว้และประพฤติปฏิบัติได้อย่างไม่ขัดเขินถูกต้องตามกาลเทศะ

4.5.4 การให้เกิดความชำนาญหรือทักษะ (skills) ที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมคนอื่น ๆ จุดมุ่งหมายข้อนี้เป็นผลสุดท้ายที่ต่อเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายแต่ละข้อตามลำดับ ในสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ วิธีการเรียนรู้มักเกิดจากการเลียนแบบถ่ายทอดกันลงมาเป็นชั่วอายุคน โดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีสืบต่อกันมา แต่ในสังคมที่สลับซับซ้อน ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของบุคคลอย่างมาก วิธีการเรียนรู้ของสังคมประเภทหลังนี้ จึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการซึ่งใช้ได้ผลมาก เช่น สังคมไทย

ในอดีต ผู้ชายจะได้รับการถ่ายทอดในด้านวิชาด้วยศิลปะการป้องกันตัว ฯลฯ จากวัด ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้การอบรมให้รู้ระเบียบสังคมได้ดีที่สุดสำหรับเด็กผู้ชาย ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะได้รับการถ่ายทอดทางด้านการบ้านการเรือน มารยาทสังคมต่างๆ ที่กุลสตรีพึงมีจากภายในวัง แต่สมัยปัจจุบันนี้การศึกษาอย่างเป็นทางการ คือ โรงเรียนได้เข้ามามีส่วนเสริมสร้างทักษะด้านนี้อย่างมากมาย โดยเฉพาะความรู้ในด้านมนุษยสัมพันธ์ต่างๆ ที่ช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น

4.6 วิธีขัดเกลาทางสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2522 : 80 – 81) การขัดเกลาอาจจะออกมาในรูป

4.6.1 การอบรมโดยตรง (direct socialization) เป็นการอบรมในรูปที่ต้องการให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดไว้ ซึ่งการอบรมโดยตรงนี้ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างแจ่มแจ้งพอควร เพราะเป็นการบอกว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก ฯลฯ ซึ่งก็พบว่าได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากมีการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมต่อสถานการณ์หนึ่งๆ

การอบรมโดยตรงนี้ เรามักจะพบเห็นในหมู่ครอบครัว โรงเรียน และวัด เช่น ถ้าเป็นครอบครัวก็จะอบรมสั่งสอนแนะนำเด็กให้เข้ากับสมาชิก หรือกลุ่มสังคมในรูปของการว่ากล่าวตักเตือนว่ากล่าว ชมเชย เป็นต้น ส่วนโรงเรียนและวัดจะอบรมเด็กนอกเหนือจากครอบครัว แต่การอบรมของโรงเรียนและวัดอาจจะมีความเป็นทางการมากกว่าครอบครัว เพราะเป็นสถานที่ต้องอบรมคนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์การอบรมแบบเป็นทางการ และเป็นแบบอบรมสั่งสอนโดยตรง ถ้าทำผิดก็มีการลงโทษเช่นกัน เช่น โรงเรียนจะมีวิชาและการสอนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยตามวันเวลาที่กำหนดไว้แล้ว เช่น วันจันทร์ เวลา 8.30 – 9.20 น. เรียนวิชาศีลธรรม 9.30 – 10.20 น. เรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เป็นต้น เป็นการสอนเด็กโดยตรง ให้รู้จักทำอะไรตามวันเวลาและเรียนรู้สิ่งที่ทำให้เกิดทักษะและคุณค่าแก่ชีวิตของเด็กนั้น นอกเหนือไปจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

4.6.2 การอบรมสั่งสอนโดยอ้อม (indirect socialization) เป็นการอบรมที่ไม่ประสงค์จะให้เป็นที่ประโยชน์แก่บุคคลโดยตรง เช่น เราไปในงานเลี้ยงดินเนอร์ ที่มีอุปกรณ์การกินมากมาย และเราไม่คุ้นเคย และเราก็ไม่ทราบว่าจะใช้อะไรก่อนหลัง เราก็เรียนรู้จากการดูบุคคลอื่นที่เขาหยิบอะไรก่อน คือ แก้วมีโอไหน มีด ช้อน เล่มไหนก่อน เป็นต้น ถ้าเราพยายามเลียนแบบคนที่ทำถูกต้องเราจะไม่วันหยิบเครื่องใช้ผิดหรือทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง หรือในกรณีที่พ่อแม่ก็เช่นกัน เด็กอาจจะเลียนแบบความประพฤติของพ่อแม่โดยไม่รู้ตัว เช่น พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบด้วย หรือถ้าเป็นในกลุ่มเพื่อนเด็ก ก็จะไม่เล่นตามกฎก็จะถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย ซึ่งถ้าหากตนยังอยากร่วมกับกลุ่มอยู่ก็จะต้องปรับตัวเสียใหม่ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่กลุ่มวางไว้

4.7 กลุ่มคนหรือตัวแทนที่ให้การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม (agencies of socialization) (ปหานี ฐิติวัฒนา, 2523 : 40 – 43)

ตลอดชีวิตคนเราจะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม อาจเป็นวิธีการทั้งทางตรงหรือทางอ้อมหรือทั้งสองวิธีรวมกัน เพื่อให้เราในฐานะสมาชิกของสังคมได้รับเอาคุณค่า ภาษา วัฒนธรรม และ

พฤติกรรมต่างๆ ตามที่สังคมต้องการ หน่วยที่ทำหน้าที่ดังกล่าว คือ ตัวสังคมเอง (Total society is the agency for socialization) นอกจากนี้ สมาชิกของสังคมแต่ละคนก็ยังเป็นแหล่งของการเรียนรู้ของแต่ละคน แต่ละคนก็มีอิทธิพลต่อกันไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง และในระหว่างสังคมใหญ่ และหน่วยย่อยต่างๆ ก็มีบุคคลหลายกลุ่มหรือสถาบันหลายสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นหน่วย (agency) ของกระบวนการอบรมนี้ ซึ่งแยกได้ 5 หน่วย ดังนี้คือ

4.7.1 ครอบครัว (หรือผู้ปกครองและคนเลี้ยง) ใช้วิธีการอบรมแก่เด็กทั้งโดยจงใจหรือทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ ตัวอย่างความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว การอบรมทางตรงนี้ได้แก่ การอบรมสั่งสอนด้วยวาจาหรือการกระทำให้เด็กได้รู้ว่า การกระทำสิ่งใดถูกต้องเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับทรรศนะของผู้ใหญ่ที่ดูว่าธรรมชาติของเด็กควรเป็นอย่างไร อาจทำอย่างกวัดข้นเข้มงวด หรือให้เสรีภาพแก่เด็กโดยผู้ใหญ่คอยแนะนำทางเท่านั้น ครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดที่สำคัญนี้ แม้ว่าเด็กจะติดต่อกับกลุ่มอื่น (ซึ่งในการอบรมให้รู้ระเบียบอื่นๆ) ก็ตาม ครอบครัวก็ยังสามารถมีอิทธิพลเหนือเด็กอย่างมาก ด้วยการทำหน้าที่ตีความหมายใจความของคำสอนของกลุ่มอื่นๆ หรือคอยส่งเสริมหรือควบคุมว่าเด็กควรสมาคมกับใครได้บ้างกับใครไม่ได้บ้าง อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็กทางด้านอารมณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ของชีวิตที่เด็กเห็นได้จากพ่อแม่ พี่น้อง การพยายามรู้และแก้ปัญหาของชีวิตหรือการพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาที่ควรแก้ต่างๆ นี้ จะเป็นตัวอย่างฝังจิตใจของเด็กซึ่งจะนำไปใช้ต่อไปกับคนอื่นได้

ครอบครัวจึงนับเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งกลมเกลียวพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม โดยผ่านกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม หรือกล่าวได้ว่า “บ้านเป็นศูนย์กลางของการอบรม โดยมีบิดามารดาเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้”

4.7.2 กลุ่มเพื่อน ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน เมื่อเป็นเด็กเล็กได้แก่ กลุ่มเพื่อนเล่น ต่อมาได้แก่กลุ่มเพื่อนฝูงที่ร่วมเรียน ร่วมเที่ยว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา และกลุ่มเพื่อนกลุ่มนี้เมื่อบุคคลเติบโตเป็นผู้ใหญ่แยกย้ายกันไปทำงานคนละแหล่งกันแล้ว เพื่อนร่วมรุ่นเหล่านี้ก็ยังคงมีความสัมพันธ์สนุกสนานเฮฮากันเหมือนเดิม ถ้าไปมาพบปะสังสรรค์กันอีก กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญทางอ้อมมากในการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมของบุคคล กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับบางอย่างบุคคลจำต้องทำเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ เช่น การเล่นกีฬา จะเห็นได้จากเด็กอายุขนาด 6 – 10 ขวบ เด็กเริ่มเล่นรวมกันเป็นกลุ่ม เล่นไล่จับ หมากเก็บ เป็นต้น กลุ่มเพื่อนสอนให้บุคคลรู้จักอะลุ้มอล่วยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอนให้รู้จักรับผิดชอบร่วมมือในกิจกรรมร่วมกัน เช่น กลุ่มเพื่อนที่เรียนกลุ่มเดียวกัน ทำรายงานส่งอาจารย์ร่วมกัน ช่วยเหลือด้านการเรียนบางอย่างให้กันและกัน กลุ่มเพื่อนยังมีสภาพเหมือน

ดาบสองคม กล่าวคือ มีผลในการช่วยถ่ายถอดคุณค่าและวิธีการ ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ได้ ถ้ากลุ่มเพื่อนสนับสนุนบรรทัดฐานเหล่านั้น เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความกล้าหาญ ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเพื่อนอาจเป็นแรงที่ยั่วยุผลักดันให้บุคคลทดลองหรือลองดีต่อข้อบังคับ ระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ เช่น การหนีโรงเรียน การสูบบุหรี่ การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ในวัยที่ไม่สมควร

ปัจจุบันชีวิตในเมืองใหญ่มีผลทำให้กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากขึ้น เพราะ

- 1) ครอบครัวสมัยใหม่มีขนาดเล็ก เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่เล่นกับเพื่อน
- 2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรุ่นอายุได้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นคนล้ำสมัย หัวโบราณ ตามโลกไม่ทัน ขณะที่เพื่อนๆ ทันสมัยกว่า

- 3) โอกาสที่บุคคลจะต้องช้ฐานะทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจโดยอาศัยการศึกษาในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อน ทำให้เด็กมีความมุ่งมั่นในการศึกษา ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถให้คำแนะนำพึ่งพาได้ขณะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือได้

4.7.3 โรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ (formal education) เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่าและแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล กล่าวได้ว่า ประสบการณ์ทางการศึกษาสามารถพัฒนาความสามารถ ทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกต่อสังคม ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากโรงเรียนอันเป็นประสบการณ์ที่ได้รับการคัดเลือกและควบคุม จะช่วยให้คุณมีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาและพิจารณาเพื่อรับคุณค่าใหม่ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ปัจจุบันโรงเรียนมีช่วงระยะเวลาที่จะให้การอบรมแก่บุคคลยาวนานมากขึ้นกว่าเดิม เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ 2 – 3 ขวบ จนถึงระดับอุดมศึกษา ความสำคัญโดยเฉพาะของโรงเรียน คือ การเอาเด็กมาอยู่ในสภาพแวดล้อมพิเศษแยกออกจากโลกภายนอก เพื่อหยิบยกคุณค่าที่พิเศษบางอย่างให้เด็กไปใช้ยึดถือเป็นหลักชีวิต (โดยเฉพาะในกรณีโรงเรียนประจำ) โรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอบรม จากความใกล้ชิดที่เข้าถึงบุคคลเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมทั้งวัยของเด็กที่พร้อมจะถูกปั้นแต่งบุคลิกภาพตามต้องการได้เป็นอย่างดี ในบางครั้งอาจเกิดปัญหาขึ้น ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) การสอนในโรงเรียนไม่ตรงกับการอบรมที่ครอบครัวสอนมาก่อน กลายเป็นการแก่งแย่งการอบรมคนละแนว

- 2) สอนสิ่งที่เป็นทฤษฎีและอุดมคติซึ่งไม่ตรงกับการปฏิบัติของคนทั่วไป ทำให้เด็กอาจเสื่อมศรัทธา หรือไม่แน่ใจว่าควรเชื่อหรือไม่ หรือไม่ก็เกิดการขัดแย้งในตัวบุคคลนั้น

4.7.4 กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลผ่านพ้นการศึกษาจากโรงเรียน เขาก็จะเริ่มประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองต่อไป บุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตน ซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไป บุคคลจำต้องเรียนรู้และรับเอาไว้หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น เช่น อาชีพราชการ อาชีพเฉพาะ นายแพทย์ นายทหาร ตำรวจ ทนายความ อาชีพธุรกิจเอกชน นักหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน อาจทำให้บุคคลผู้นั้นมีอุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ ความต้องการของชีวิตแตกต่างกันไปจากที่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตก็ได้

4.7.5 สื่อมวลชน เป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยทั่วไปว่า หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมมีอยู่ 5 ประการ คือ

- 1) ให้แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
- 2) เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในสังคม
- 3) ให้ความรู้แก่ประชาชน เท่ากับเป็นแหล่งเพิ่มพูนปัญญาอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคม
- 4) ให้ความบันเทิง เพื่อการพักผ่อนทางด้านจิตใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและให้ความสนุกสนาน
- 5) ให้บริการทางธุรกิจ เพื่อประโยชน์แก่การค้าขายและเศรษฐกิจของสังคม เป็นต้น

สื่อทั้งหลายเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของบุคคลมาก โดยเฉพาะในสังคมที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้การอบรมให้รู้ระเบียบสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีคุณค่าและมีโทษด้วย โดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้สาระและข่าวสารเพื่อประโยชน์แก่การดำรงชีวิต การตัดสินใจ การคาดหวังต่อชีวิตของบุคคล

5. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำปาง

5.1 ข้อมูลทั่วไป

- สัญลักษณ์จังหวัดลำปาง



ภาพที่ 2.3 ตราประจำจังหวัดลำปาง

รูปไก่ขาวยืนอยู่ในซุ้มมณฑปพระธาตูลำปางหลวง

หมายถึง ไก่เผือก เป็นสัญลักษณ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยเมืองกุฎตนคร (ตำนานเมืองลำปาง) และได้กลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญ โดยปรากฏเครื่องหมายไก่เผือก คู่กับ ดวงตราแผ่นดินในศาลากลางเมืองลำปาง ตั้งแต่สมัยเริ่มเปลี่ยนที่ทำการเมืองจาก “เค้าสนามหลวง” เป็นศาลากลางเมืองนครลำปางขึ้น ในสมัยเริ่มสร้างศาลากลางหลังแรก เมื่อ พ.ศ. 2452

ซุ้มมณฑปที่วัดพระธาตูลำปางหลวง เป็นศิลปกรรมล้านนาที่งดงามมาก วัดพระธาตูลำปางหลวง เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองลำปาง มีองค์พระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วโลก

คำขวัญของจังหวัดลำปาง

“ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม
งามพระธาตูลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก”

- ธงประจำจังหวัดลำปาง



ภาพที่ 2.4 ธงประจำจังหวัดลำปาง

- ดอกไม้ประจำจังหวัด ชื่อดอกไม้ ดอกธรรมรักษา



ภาพที่ 2.5 ดอกไม้ประจำจังหวัดลำปาง

- รูปแผนที่แสดงอาณาเขตของจังหวัด



ภาพที่ 2.6 ภาพแสดงอาณาเขตจังหวัดลำปาง

5.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน ประมาณ 602 กม. ตามทางรถไฟประมาณ 625 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 12,533.961 ตร.กม. หรือประมาณ 7,833,726 ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 5 ของภาคเหนือ รองจาก เชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน และเพชรบูรณ์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียงถึง 7 จังหวัด ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดแพร่ และสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดลำพูน

5.3 สภาพภูมิประเทศ

จังหวัดลำปาง อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 268.80 เมตร พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปยาวรี ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสูงอยู่ทั่วไป ทอดตัวยาวตามแนวทิศเหนือไปทางทิศใต้ของจังหวัด และในบริเวณตอนกลางของจังหวัดบางส่วนมีที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ และตามลักษณะทางกายภาพทางด้านธรณีวิทยา จังหวัดลำปางมีพื้นที่เป็นที่ราบล้อมรอบด้วยภูเขา มีลักษณะเป็นแอ่งแผ่นดินที่ยาวและกว้างที่สุดในภาคเหนือ เรียกว่า “ อ่างลำปาง ” ลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

บริเวณตอนบนของจังหวัด เป็นที่ราบสูง ภูเขา และเป็นป่าค่อนข้างทึบ อุดมสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองปาน แจ้ห่ม วังเหนือ และงาว

บริเวณตอนกลางของจังหวัด เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่อำเภอห้างฉัตร เมืองลำปาง เกาะคา แม่ทะ และสบปราบ

บริเวณตอนใต้ของจังหวัด เป็นป่าไม้รัง บางส่วนเป็นทุ่งหญ้า ได้แก่ พื้นที่อำเภอเถิน แม่พริก บางส่วนของอำเภอเสริมงาม และแม่ทะ

5.4 สภาพภูมิอากาศ

จากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดที่เป็นแอ่งคล้ายก้นกระทะ จึงทำให้อากาศร้อนอบอ้าวเกือบตลอดปี ฤดูร้อนร้อนจัด และหนาวจัดในฤดูหนาว ปี 2552 มีอุณหภูมิสูงสุด 42.30 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 13.0 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 977 มิลลิเมตร ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มประมาณต้นเดือน มีนาคม จนถึงกลางเดือน พฤษภาคม อากาศจะร้อนอบอ้าว ช่วงที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือน พฤษภาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือน พฤศจิกายน จนถึงเดือน กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็น ช่วงที่มีอากาศหนาวจัด คือ เดือนมกราคม

5.5 ประชากร

ปี 2555 จังหวัดลำปางมีประชากร จำนวน 756,811 คน เป็นชาย 372,756 คน หญิง 384,055 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง รองลงไป คือ อำเภอเกาะคา อำเภอแม่ทะ และ อำเภอเถิน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555)

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชาชนในพื้นที่

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เกาะคา	61,489	30
งาว	56,768	30
แจ้ห่ม	40,719	30
เถิน	60,839	30
แม่ทะ	60,328	30
แม่พริก	16,651	30
แม่เม่า	39,593	30
เมืองปาน	33,738	30
เมืองลำปาง	232,060	30
วังเหนือ	44,331	30
สบปราบ	27,773	30
เสริมงาม	32,030	30
ห้างฉัตร	50,492	30
รวม	756,811	390

ที่มา : สำนักทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2555)

5.6 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดลำปาง มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรแร่ธาตุ

- ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดลำปางมีเนื้อที่ป่าไม้ตามกฎหมายกระทรวงที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 79 ก ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 จำนวน 33 ป่า เนื้อที่ 5,302,474 ไร่

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ

ประเภท	จำนวน (แห่ง)
- ป่าสงวนแห่งชาติ	33 ป่า
	5 แห่ง
- อุทยานแห่งชาติ (เตรียมการ)	2 แห่ง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	1 แห่ง

- ทรัพยากรแร่ธาตุ มีหลายชนิดล้วนเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในทางอุตสาหกรรม ทั้งสิ้น ประกอบด้วยถ่านหินลิกไนต์ ดินขาว หินอ่อน หินแกรนิต บอลเคลย์ไลท์ พลวงและวุลแฟรม

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนทรัพยากรแร่ธาตุ

ประเภทแร่ธาตุ	ปริมาณสำรอง (ล้านตัน)	ระยะเวลาการขุดใช้ (ปี)
- ถ่านหินลิกไนต์	1,544	50
- แร่ดินขาว	107	147
- หินปูน	320	53

5.7 สภาพการเมืองและการปกครอง

1) การปกครอง

จังหวัดลำปางแบ่งออกเป็น 13 อำเภอ 100 ตำบล 929 หมู่บ้าน 101 ชุมชน (เฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลนครลำปาง และเทศบาลเมืองเขลางค์นคร) 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 1 เทศบาลนคร, 1 เทศบาลเมือง, 37 เทศบาลตำบล, 64 องค์การบริหารส่วนตำบล

2) การบริหารราชการ ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ

ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนการปกครอง

ประเภท	จำนวน (หน่วย)	หมายเหตุ
- ราชการบริหารส่วนภูมิภาค	32	-
- ราชการบริหารส่วนกลาง	69	-
- ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น	104	อบจ. 1 แห่ง เทศบาล 39 แห่ง อบต. 64 แห่ง
- หน่วยงานอิสระ	25	-

5.8 การท่องเที่ยว

5.8.1 ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัด

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและกิจการงานประเพณี โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะบริการให้นักท่องเที่ยวมากมาย ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงจำนวนการท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ศักยภาพ	รายละเอียด
ด้านการคมนาคม	สามารถเดินทางได้ทั้งทางเครื่องบิน รถไฟและทางรถยนต์ โดยเฉพาะเส้นทางรถยนต์ สามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดภาคเหนือตอนบนได้ทุกจังหวัด
ด้านที่พัก	มีที่พักรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ ทั้งโรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท และ โฮมสเตย์
ด้านบริการนำเที่ยว	มีบริษัทนำเที่ยวให้บริการนักท่องเที่ยว พร้อมมัคคุเทศก์
ด้านร้านอาหาร	มีร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัด ทั้งอาหารพื้นบ้านและอาหารทั่วไป จัดไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยวเลือกชิมมากมาย
ด้านข้อมูลข่าวสาร	มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้บริการแก่นักท่องเที่ยว คือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอาคารศาลากลางจังหวัดหลังเก่า และศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลนครลำปาง

5.8.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด
 ตารางที่ 2.6 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
ทางธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์/ศาสนสถาน	ทางวัฒนธรรมและหัตถกรรม
- อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน	- วัดพระธาตุลำปางหลวง	- ศูนย์ศิลปาชีพแม่ต้า
- ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย	- ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์	- หมู่บ้านแกะสลัก (บ้านหลุก)
- เขื่อนกิ่วลม	ประตูลำ	- หมู่บ้านทอผ้าพื้นเมือง
- อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท	- วัดม่อนพระยาแช่	- หมู่บ้านกระดาศา
- อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล	- วัดพระธาตุเสด็จ	- โรงงานอุตสาหกรรมเซรามิก
- น้ำตกวังแก้ว	- วัดศรีรองเมือง	- บ้านเสานัก
- อ่างเก็บน้ำวังเหือ	- วัดพระแก้วดอนเต้า	
- ภูเขาไฟ	- วัดเจดีย์ขาว	
- สวนป่าทุ่งเกวียน	- วัดพระธาตุจอมปิง	
	- วัดศรีชุม	
	- ศาลเจ้าพ่อประตูลำ	
	- วัดป่าฝาง	
	- วัดอักโขชัยคีรี	
	- ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	
	- วัดถ้ำพระสบาย	
	- วัดถ้ำสุขเกษมสวรรค์	

5.8.3 สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ปี 2552

ปี 2552 จังหวัดลำปางมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดลำปาง จำนวน 110,673 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2552 ไตรมาส 1 จำนวน 231.98 ล้านบาท และในปี 2551 มีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 2,263.20 ล้านบาท

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มาเที่ยวที่จังหวัดลำปาง 5 ลำดับแรก มีดังนี้

- 1) ฝรั่งเศส
- 2) เยอรมัน
- 3) ไต้หวัน

4) อิตาลี

5) สหรัฐอเมริกา

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมาก 3 อันดับแรก ได้แก่

1) วัดพระธาตุลำปางหลวง

2) น้ำตกแจ้ซ้อน

3) ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บัณฑิตา ทรัพย์กมล (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ : ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรมเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร ต่อความรับผิดชอบต่อสังคม นโยบายขององค์กรและแนวโน้มการจัดกิจกรรมในองค์กร จากการศึกษา พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารต่อความรับผิดชอบต่อสังคมภายในองค์กรเห็นด้วยต่อการจัดกิจกรรมให้แก่ ลูกจ้างมากที่สุด ส่วนทัศนคติของผู้บริหารต่อความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกองค์กรเห็นด้วยต่อการ ให้บริการที่ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคมากที่สุด รองลงมาคือการไม่จ้างแรงงานที่ผิดกฎหมาย และทัศนคติของ ผู้บริหารต่อขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม ในภาพรวมผู้บริหารเห็นด้วยในเรื่องสิทธิของผู้บริโภค ในด้านของ นโยบายพบว่า ส่วนใหญ่มีนโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพและการผลิตสินค้าและบริการมากที่สุด รองลงมา คือ นโยบายด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและแนวโน้มของการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความ รับผิดชอบต่อสังคม พบว่า แนวโน้มที่ผู้บริหารจะจัดกิจกรรมในด้านการผลิตสินค้าที่ดีและมีคุณภาพมาก ที่สุด รองลงมาคือการรักษาสภาพแวดล้อมการบริจาเงินหรือสิ่งของในงานสาธารณกุศลต่าง ๆ

เดโช แสนภักดี (2546) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ “ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ” ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น โดยพบว่า สมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีตำแหน่งทาง สังคมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการฯ แตกต่างกันในขณะที่เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในโครงการไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัย ด้านความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ

พัชรี นิวฒเจริญชัยกุล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงาน บริษัท เทเลคอมเอเชียคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ กิจกรรมที่พนักงานเข้าร่วม ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและศึกษาทัศนคติ ของพนักงานต่อแนวทางการมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่าพนักงานในบริษัทได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ

สังคม อันได้แก่ โครงการบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือแก่สถานสงเคราะห์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โครงการบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย ปัจจัยที่เข้าร่วมกิจกรรมของพนักงานส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม เพราะต้องการให้สังคมดีขึ้นและอุปสรรคในที่ชัดเจนต่อกิจกรรม ด้านกลวิธีผู้บริหารควรเข้าร่วมกิจกรรมกับพนักงาน ด้านการประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมกิจกรรม เพราะพนักงานไม่เห็นประโยชน์ของการทำกิจกรรมและไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรม ส่วนในเรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพนักงานบริษัทส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ด้าน ด้านนโยบายองค์กร บริษัทควรมีนโยบายสัมพันธ์ บริษัทควรมีการเผยแพร่ข่าวสาร / การประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นระยะ ๆ ด้านการเปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดเห็นโดยพนักงานส่วนใหญ่เห็นควรให้พนักงานแสดงความคิดเห็น และด้านรางวัลจูงใจ พนักงานส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมด้านรางวัลจูงใจ ที่ทำให้พนักงานตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม

มนตรี เลิศสกุลเจริญ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดกิจกรรมหรือบริการที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโดยศึกษาทัศนคติของผู้บริหารองค์กรธุรกิจภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้บริหารองค์กรธุรกิจมีความเห็นด้วยกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมทางด้านเศรษฐกิจ กฎหมายจริยธรรมและ การใช้ดุลยพินิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และมีความเห็นด้วยต่อการจัดกิจกรรมหรือบริการที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อม สิทธิผู้บริโภค และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารให้ความสำคัญทางด้านสิทธิผู้บริโภคมากที่สุด และแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจควรมีการกำหนดนโยบายขององค์กรให้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านต่าง ๆ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนอย่างแท้จริง โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรธุรกิจ เพื่อให้การจัดกิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้าและชุมชนภายนอก

พรทิพย์ สุตติยะ (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ 16 สาขา จำนวน 190 ราย โดยปัจจัยจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับคือ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมาคือด้านการได้รับการ

ยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติด้านความรับผิดชอบ และด้านโอกาสในการเจริญเติบโตในหน้าที่การงานและผลการศึกษาปัจจัยจูงใจทำงานที่รักษาสุขภาพจิต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านความมั่นคงในงาน รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านสภาพการทำงานด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และด้านนโยบายและการบริหารของหน่วยงาน

โกวิทย์ สวัสดิ์มงคล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรถเอกซเรย์ร่วมบริการ ชสมก. มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการดำเนินธุรกิจร่วมนที่แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจร่วมนและความต้องการการสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมกรณีการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ประกอบการรถเอกซเรย์ร่วมบริการ ชสมก. ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 62 บริษัท รวมมีผู้ประกอบการทั้งสิ้น 145 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนลักษณะการดำเนินธุรกิจร่วมนที่แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางและความต้องการการสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมกรณีการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิริสุตา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจไทย กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจไทย รวมทั้งลักษณะและองค์ประกอบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดัน และการออกแบบและพัฒนากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกกระบวนการธุรกิจ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและนักวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากเอกสารการดำเนินงานขององค์กรที่ศึกษา หนังสือ วารสารและบทความต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า องค์กรมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและปรัชญาขององค์กร และกระจายไปยังพนักงานระดับให้มีส่วนร่วมและมีความตระหนัก โดยปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร ลักษณะกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมี 3 รูปแบบคือ Corporate-driven CSR, Social-Driven CSR และทั้ง 2 แบบรวมกัน และองค์ประกอบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการเลือกประเด็นความต้องการของสังคมมาทำเป็นโครงการ มีตัวชี้วัดและเป้าหมายแผนการ

ดำเนินงานและวิธีการประเมินผล ซึ่งประเมินผลทั้งก่อนทำ ระหว่างทำ และหลังทำ โดยประเมินผล กระบวนการเศรษฐกิจและสังคมของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ผลที่ได้จัดทำเป็น รายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน สำหรับแนวโน้มกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต เน้นการพัฒนากิจกรรมที่ทำให้ปัจจุบันมีความต่อเนื่อง ส่วนประเด็นหรือหัวข้อกิจกรรมจะเป็นเรื่องใดขึ้นกับกระแสของสังคมในขณะนั้น

ราชสีห์ เสนะวงศ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ต่อแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้สื่อข่าว และระดับปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้สื่อข่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวันที่ปฏิบัติงานตั้งแต่เวลา 05.00 – 14.00 น. จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ต่อแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวสารเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสังคม และด้านขนาดของความรับผิดชอบต่อสังคมต้องระมัดระวังต่อปัญหาในทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในระดับปฏิบัตินั้นผู้สื่อข่าวต้องให้ข้อมูลที่เป็นจริงระมัดระวังในการนำเสนอข่าวที่อาจมีผลต่อความมั่นคงของชาติและไม่ละเมิดสิทธิบุคคล

ลิขิต ลี้มกาญจน์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม CSR ของบริษัทในเครือสหพัฒน์ปิบูล อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัทในเครือสหพัฒน์ปิบูล อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าพนักงานของบริษัทในเครือสหพัฒน์ปิบูลมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านมนุษยธรรม ด้านจริยธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านกฎหมายมากที่สุดรองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านจริยธรรมตามลำดับ และด้านมนุษยธรรมมีค่าต่ำที่สุด

อนันต์ รุจนสกุล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของพนักงานบริษัทสีอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับปัจจัยการจูงใจของพนักงานบริษัทด้านความมั่นคง มีระดับที่มีการจูงใจมากที่สุด และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานด้านการปฏิบัติ มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

กรณิภา อังคทาภิณธ์ (2552) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานต่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมโครงการบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยและมีการรับรู้ด้านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง

Fuller and Fiona (2004) ได้ศึกษาอนาคตทางจริยธรรมของธุรกิจขนาดใหญ่ : ความรับผิดชอบ ภาพลักษณ์ในอนาคตของธุรกิจขนาดใหญ่เกี่ยวกับจริยธรรมในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ชาติต้องการความคุ้มครองจากการกระทำของธุรกิจขนาดใหญ่ โดยมีเวลาและสถานที่อย่างไร้พรมแดน ซึ่งมนุษย์เข้าร่วมการตัดสินใจในธุรกิจของตนชนิดวันต่อวัน หรือในหน้าที่ของตนที่ได้ไว้แล้ว ในการศึกษาครั้งนี้เน้นการรวมจริยธรรมเข้ากับอนาคต ทำให้อนาคตทางจริยธรรมเกิดขึ้น สร้างจรรยาบรรณที่พัฒนาและเข้มแข็งขึ้นในองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ในครั้งนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ 5 องค์กรพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพที่มีการทดลองระหว่างการเน้นอนาคตขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านี้กับการให้คะแนนดัชนีความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดใหญ่ การบังคับอนาคตทางจริยธรรมของธุรกิจขนาดใหญ่ควรจะกลายเป็นคำสั่งบังคับบัญชาสำหรับผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด

Scotts (2004) ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีความสำคัญต่อสภาวะแวดล้อมของการวิจัยและพัฒนา พบว่าองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุนจะให้ความสนใจกับการปล่อยมลพิษของเสียต่าง ๆ และการให้ความรับผิดชอบต่อองค์กรมากขึ้น ดังนั้นสภาวะแวดล้อมในการวิจัยและพัฒนาขององค์กรจะขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรและโครงสร้างทางการตลาด

ประทีป นวลเจริญ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทางบกของ จ.ภูเก็ต พังงา และกระบี่” พบว่า ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางบกของ จ.ภูเก็ต พังงา และกระบี่ ใน จ.ภูเก็ต มีศักยภาพสูง 8 ตำบล ใน จ.พังงา มีศักยภาพสูง 17 ตำบล ใน จ.กระบี่ มีศักยภาพสูง 22 ตำบล จ.กระบี่มีศักยภาพในทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติทางบกสูงที่สุด ประชาชนในชุมชนมีความต้องการให้ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทางบกเป็นแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 100 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการให้ชุมชนมีเศรษฐกิจดีขึ้นส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติทางบก ร้อยละ 91.33 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติทางบกร้อยละ 62.25 โดยมีเหตุผลในการท่องเที่ยวที่เหมือนกันดังนี้ ได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติที่คนส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นความอุดมสมบูรณ์ของพืช พืชหายาก ได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่า ได้เห็นสภาพพื้นที่ที่แปลกๆ ได้ชื่นชมกับภูมิทัศน์ที่งดงามได้พบกับนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวที่แปลก มีสิ่งอำนวยความสะดวก และสะอาด มีความปลอดภัยและการเดินทางสะดวก ตามลำดับ

รสิกา อังกูรและคณะ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย สำหรับรูปแบบที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นการ

เที่ยวชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานการเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และการเที่ยวชมความงามของศิลปหัตถกรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น แต่การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมาแต่ละจังหวัด ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงและการท่องเที่ยวของจังหวัด ปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งปัญหาบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว ปัญหาการบริหารจัดการในชุมชนปัญหาการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และการลดคุณค่าดั้งเดิมของศิลปวัฒนธรรมส่วนการเสนอแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว การกระจายอำนาจการบริหารจัดการแก่ชุมชนและการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของวัฒนธรรม ตลอดจนทบทวนศักยภาพขีดความสามารถและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยว

บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย (2543) ให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเสนอแนะแนวทางการพัฒนาต่างๆ ดังนี้คือ 1) การพัฒนาโครงสร้างด้านวิชาการและ บริการเพื่ออนุรักษ์ช้างไทยควรมีศูนย์ข้อมูลและสถิติเกี่ยวข้องกับช้าง โรงเรียนช้าง โรงพยาบาลช้าง คลินิกช้างเคลื่อนที่หรือศูนย์บริบาลช้าง ศูนย์วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับช้าง พิพิธภัณฑ์ช้าง 2) การพัฒนาบุคลากรแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือ แนวทางแรกเป็นการศึกษาและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะ ทักษะคิด เพื่อเพิ่มความตระหนัก ในความรับผิดชอบของคนต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ช้างไทยแนวทางที่สองเป็นการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชนและแก้ไขปัญหา ช้างเร่ร่อน 3) การพัฒนาตลาด ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการศูนย์อนุรักษ์ช้าง จัดทำรายการท่องเที่ยว โดยเน้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างศูนย์อนุรักษ์ช้าง กับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง 4) การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ควรพัฒนาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ และจัดวางแผนผังกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมของผู้ใช้ กิจกรรมแต่ละประเภทและผลกระทบที่เกิดขึ้น อำนวยความสะดวกและ ความปลอดภัยของผู้ใช้พื้นที่ทั้งคนและสัตว์ ตลอดจนควรพัฒนาพื้นที่แต่ละกิจกรรมให้สามารถรองรับผู้ใช้ให้ได้จำนวนสูงสุด โดยมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด 5)การพัฒนาโครงสร้าง ระบบพื้นฐาน

ประทีป ชุมพลและคณะ (2549) ได้วิจัยถึงศักยภาพและปัจจัยใน จ.สุรินทร์ เพื่อส่งเสริมโครงการโลกใหม่ของช้างอย่างยั่งยืน พบว่า นโยบายของ จ.สุรินทร์ ต้องการบูรณาการหมู่บ้านช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่เฉพาะหมู่บ้านช้างเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบ

ยั่งยืนได้ เพราะที่ไม่มีศักยภาพและปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ ดังนั้นต้องศึกษาบริบทของชุมชนเพื่อที่จะเชื่อมโยงต่อยอดในปัจจัยเกื้อหนุนที่จะโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม (2545) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว ต.นาโพธิ์ อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ 4 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การจัดองค์กรทางด้านการท่องเที่ยวของชุมชน 3) การพัฒนาความพร้อมด้านบุคลากร 4) การจัดรายการนำเที่ยวของชุมชน จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ประชาชนในชุมชนยินดี ให้ใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลคือต้องการให้ชุมชนมีเศรษฐกิจดีขึ้นนักท่องเที่ยว ต่างประเทศต้องการได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพืชหายาก ได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่า ได้เห็นสภาพพื้นที่ที่แปลกๆ ได้ชื่นชมกับภูมิทัศน์ที่งดงามมีสิ่งอำนวยความสะดวก และสะอาด มีความปลอดภัยและการเดินทางสะดวก และพบว่านักท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในกลุ่ม ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย สำหรับปัญหาของการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมามักพบปัญหาในด้านความเสื่อมโทรม ของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการขาดแคลนงบประมาณ ด้านบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ ด้านการบริหารจัดการในชุมชน ด้านการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ในส่วนของแนวทางการพัฒนานั้นได้เสนอแนะแนวทาง คือ ประการแรก การพัฒนาโครงสร้างด้านวิชาการและบริการ ประการที่สอง การพัฒนาบุคลากร ประการที่สาม การพัฒนาตลาด ประการที่สี่ การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ และ ประการที่ห้า การพัฒนาโครงสร้าง ระบบพื้นฐานและจากการศึกษาศักยภาพและปัจจัยใน จ.สุรินทร์เพื่อส่งเสริม โครงการโลกใหม่ของช่างอย่างยั่งยืนพบว่า นโยบายของ จ.สุรินทร์ ต้องการบูรณาการหมู่บ้านช่างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่เฉพาะหมู่บ้านช่างเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็น แหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้เพราะที่ไม่มีศักยภาพและปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ดังนั้นต้องศึกษาบริบทของชุมชนเพื่อที่จะเชื่อมโยงต่อยอดในปัจจัยเกื้อหนุนที่จะโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

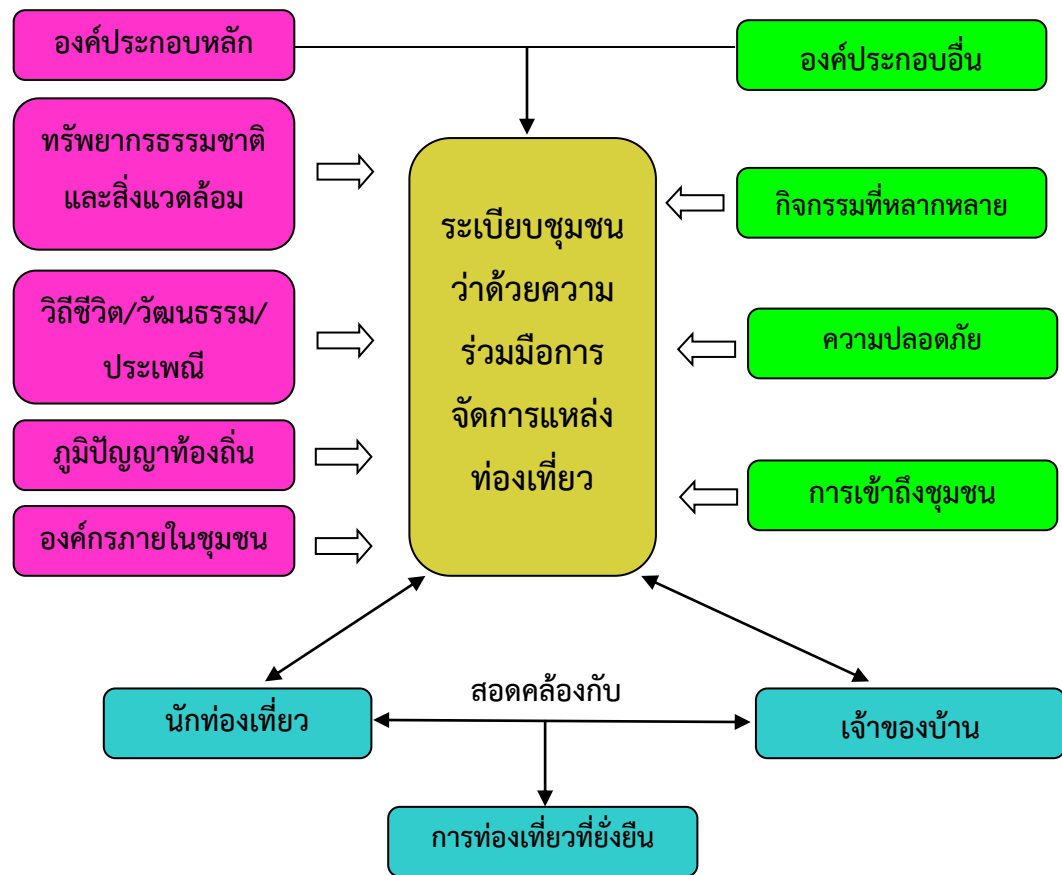
สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้นำเอาหลักการเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยทำการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) ให้เหมาะสมกับสภาพทั่วไปของจังหวัดลำปาง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ในบทรนี้ เพื่อดำเนินงานวิจัย และกรอบแนวคิดในบทต่อไป

กรอบแนวทางในการการศึกษา



ภาพที่ 2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเบื้องต้น (Primary Research) โดยศึกษา ค้นคว้าจาก ตำรา เอกสาร บทความ รายงาน ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บน พื้นที่ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน

ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ บริหารจัดการหรือการให้บริการทางด้านอาหาร/ที่พัก ที่อยู่ในแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 390 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 นักท่องเที่ยว คำนวณจากสูตรยามานะ (Yamane. 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คิดเป็นจำนวน 400 คน โดยกำหนดสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย : ชาวต่างประเทศ คือ 50 : 50 คิด เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 200 คน และ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 200 คน โดยเลือก กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (โครงการที่ 1)

2.2 ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (โครงการที่ 1)

2.3 ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร และทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan,1970) โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ มีจำนวน 384 คน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตรของ Krejcie and Morgan } n = \frac{\chi^2 NPQ}{e^2(N-1) + \chi^2 PQ}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 χ^2 = ค่าไคกำลังสองที่ระดับชั้นความเสรี =1.96 และความเชื่อมั่น 95%
 จึงได้ $\chi^2 = 3.841$
 N = ขนาดของประชากร
 P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร
 Q = 1 - P
 e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (ขนาดของความคลาดเคลื่อน (0.05))

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } n &= \frac{\chi^2 NPQ}{e^2(N-1) + \chi^2 PQ} \\ &= \frac{(3.841)(756,811) (0.5) (1-0.5)}{(0.05)^2 (756,811-1) + (3.841)(0.5)(1-0.5)} \\ n &= 383.90 \text{ เทียบเท่ากับ } 384 \text{ คน} \end{aligned}$$

ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชาชนในพื้นที่

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เกาะคา	61,489	30
งาว	56,768	30
แจ้ห่ม	40,719	30
เถิน	60,839	30
แม่ทะ	60,328	30
แม่พริก	16,651	30
แม่เมะ	39,593	30
เมืองปาน	33,738	30
เมืองลำปาง	232,060	30
วังเหนือ	44,331	30
สบปราบ	27,773	30
เสริมงาม	32,030	30
ห้างฉัตร	50,492	30
รวม	756,811	390

ที่มา : สำนักทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2555)

ขั้นตอนในการคัดเลือกข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ/กติกา/ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง จำนวน 400 คน จากนั้นจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 210 คน (จากที่กำหนดไว้ 200 คน) ครอบคลุมพื้นที่ 13 อำเภอ ของจังหวัดลำปาง มาทำการประมวลผล และมาเป็นข้อมูลในการจัดทำเครื่องมือใน

ครั้งนี้ และข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ รวมถึงตัวอย่างระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จากนั้นทำการแจกแบบสอบถาม ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่จากวิธีการกำหนดสัดส่วนจากจำนวนประชากร ดังตารางที่ 3.1 โดยคณะนักวิจัยเป็นผู้ดำเนินการแจกแบบรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นทำการหาข้อสรุปข้อมูลระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ในการศึกษาครั้งนี้ด้วยวิธีการใช้การวิจัยเชิงตรรกะ (Analytical Induction) และอธิบายแบบพรรณนา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) และเขียนรายงาน “ร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” เพื่อนำร่างฯ ดังกล่าวมาเสนอต่อนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และการท่องเที่ยว จำนวน 21 คน เพื่อดำเนินการพิจารณาข่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งคณะนักวิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 5 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยจัดทำแบบสอบถามทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกรายการ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 รูปแบบ และการเลือกเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง สำหรับผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 6 คำถาม ดังนี้

คำถามที่ 1 เป้าหมายสำคัญสูงสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

คำถามที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

คำถามที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ และกลยุทธ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ

คำถามที่ 4 แหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดลำปาง(บนเส้นทางโลจิสติกส์ R3a) ที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดลำปาง และสามารถส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางได้ด้วย

คำถามที่ 5 สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวที่จะทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้รับการพัฒนาควรมีอะไรบ้าง

คำถามที่ 6 บุคคล / กลุ่มคน / หน่วยงาน ที่ควรจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นหลัก (เจ้าภาพ) หรือมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละด้านนั้นควรเป็นใครบ้าง และอย่างไร จึงจะทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางประสบความสำเร็จในการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของจังหวัดลำปางที่สามารถส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้อย่างเหมาะสม

3. แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

4. แบบสอบถาม สำหรับผู้ประกอบการ (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร หรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

5. แบบสอบถาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะนักวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. คณะนักวิจัยศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระเบียบ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดลำปาง
2. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นด้านความตรงของเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ พื้นที่จังหวัดลำปาง ดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม – 5 กันยายน 2555
2. สัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม – 30 กันยายน 2555
3. ประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ครอบคลุมพื้นที่ 13 อำเภอ ของจังหวัดลำปาง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ในวันที่ 14 กันยายน 2555
4. เก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม – 18 พฤศจิกายน 2555 โดยคณะนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
5. ดำเนินการยกย่องระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำต่างๆ ที่ถูกบรรจุอยู่ในร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2556

6. จัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงานที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายชุมชน ได้รับทราบผลการดำเนินงานของแผนงานวิจัย ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2556

หมายเหตุ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 2 และข้อที่ 5 ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 1, 3, 4 และข้อที่ 6 ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 1, 2, 3 และข้อที่ 6 ทำร่วมกับโครงการที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นคำบรรยาย
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ จำนวน และร้อยละ นำเสนอเป็นคำบรรยายประกอบตาราง
3. การแปลความหมาย ในการประเมินความพึงพอใจ หรือระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด}}$$

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{5 - 0}{3} = 1.67$$

คะแนน 3.34 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง

คะแนน 1.67 – 3.33 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 0.00 – 1.67 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” คณะนักวิจัยได้ขอเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งเป็น 6 ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัด เชียงใหม่ และลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่ จังหวัดลำปาง

2. ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลง ร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

3. ข้อมูลการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัด ลำปาง

4. คำถามการวิจัยที่ 1 ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

5. ข้อมูลการดำเนินการยกร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว

6. ข้อมูลการจัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงาน และรับข้อเสนอแนะจากการจัดทำเวทีครั้งนี้

ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

จากการสำรวจข้อมูลความคิดเห็น และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็น และพฤติกรรมในการเลือก และตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่ม

ตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์เป็นจำนวน 200 ฉบับ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจากจังหวัดลำปาง และ จากจังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่เก็บข้อมูล	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	รวม
จังหวัดเชียงใหม่	100	150	250
จังหวัดลำปาง	100	50	150
รวม	200	200	400

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 200 คน จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่อย่างละ 100 คน นี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยทั้งหมด 31 จังหวัด ครอบคลุมทั้ง 4 ภาคของประเทศ ได้แก่

ภาคกลาง 10 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ชลบุรี ราชบุรี อุทัยธานี กาญจนบุรี จันทบุรี ออยุธยา ปทุมธานี สมุทรสาคร อ่างทอง

ภาคเหนือ 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน สุโขทัย พะเยา พิจิตร นครสวรรค์ พิษณุโลก พะเยา ตาก แม่ฮ่องสอน และเพชรบูรณ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ เลย หนองคาย สุรินทร์ และ ขอนแก่น

ภาคใต้ 2 จังหวัด ได้แก่ นครศรีธรรมราช และภูเก็ต

นักท่องเที่ยวที่มาจากภาคกลางมากที่สุด คือ กรุงเทพฯ รองลงมา คือ ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีน้อยที่สุดตามลำดับ ดังแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ตามจังหวัดที่นักท่องเที่ยวพำนักอาศัยอยู่ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามจังหวัดที่อยู่

ที่	จังหวัดที่พำนักของนักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่	รวม
1	กรุงเทพ	18	39	57
2	ชลบุรี	0	1	1
3	ราชบุรี	2	1	3
4	อุทัยธานี	11	1	12
5	กาญจนบุรี	8	0	8
6	จันทบุรี	0	0	0
7	ปทุมธานี	13	0	13
8	สมุทรสาคร	4	0	4
9	อยุธยา	2	0	2
10	อ่างทอง	1	0	1
11	กำแพงเพชร	0	1	1
12	เชียงราย	5	9	14
13	เชียงใหม่	4	11	15
14	ตาก	2	1	3
15	นครสวรรค์	2	5	7
16	น่าน	1	1	2
17	พะเยา	2	1	3
18	พิจิตร	1	1	2
19	พิษณุโลก	2	2	4
20	เพชรบูรณ์	0	1	1
21	แพร่	1	1	2
22	แม่ฮ่องสอน	0	4	4
23	ลำปาง	2	4	6
24	ลำพูน	0	10	10
25	สุโขทัย	0	1	1
26	ขอนแก่น	0	1	1
27	เลย	5	1	6
28	สุรินทร์	4	0	4
29	หนองคาย	4	1	5
30	นครศรีธรรมราช	4	1	5
31	ภูเก็ต	2	1	3
	รวม	100	100	200

นักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศที่ให้ความคิดเห็นในงานวิจัยนี้มีจำนวนรวม 200 คน เป็น จากทั้งหมด 24 ประเทศ โดยเป็นนักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง 20 ประเทศ และนักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จาก 18 ประเทศ ในจำนวนที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศ

ลำดับ	นักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศ	ลำปาง		เชียงใหม่	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เกาหลี	2	3.4	3	2.0
2	แคนาดา	2	3.4	4	2.6
3	จีน	4	6.9	32	21.5
4	ญี่ปุ่น	4	6.9	4	2.6
5	สิงคโปร์	1	1.7	1	0.7
6	อินเดีย	1	1.7	0	0
7	อินโดนีเซีย	2	3.4	0	0
8	เนเธอร์แลนด์	5	8.6	6	4.0
9	เบลเยียม	1	1.7	0	0
10	ฝรั่งเศส	9	17.2	9	6.6
11	มาเลเซีย	1	1.7	0	0
12	ยูเออี	1	1.7	4	2.6
13	เยอรมัน	1	1.7	8	5.3
14	สเปน	7	12.2	10	6.6
15	อเมริกา	2	3.4	18	11.9
16	อิตาลี	5	8.8	8	5.3
17	ไอร์แลนด์	1	1.7	0	0
18	ออสเตรเลีย	6	10.5	18	11.9
19	ฮอลแลนด์	1	1.7	0	0
20	นิวซีแลนด์	1	1.7	4	2.6
21	เดนมาร์ค	0	0	4	2.6
22	สวีเดน	0	0	3	2.0
23	อังกฤษ	0	0	4	2.6
24	ยูเครน	0	0	10	6.6
	รวม	50	100	150	100

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยงที่เป็นผู้ให้ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยง จำแนกตามเพศ

เพศ	นักท่องเที่ยงชาวไทย		นักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศ	
	ลำปาง	เชียงใหม่	ลำปาง	เชียงใหม่
ชาย	48 (48.0)	40 (40.0)	24 (48.0)	68 (45.3)
หญิง	52 (52.0)	50 (50.0)	26 (52.0)	82 (54.7)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	50 (100.0)	150 (100.0)

ในกลุ่มนักท่องเที่ยงทั้งหมดแบ่งเป็นชาย และหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยงที่เป็นหญิงมากกว่านักท่องเที่ยงที่เป็นชายเล็กน้อย ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของนักท่องเที่ยง จำแนกตามอายุ

อายุ(ปี)	นักท่องเที่ยงชาวไทย		นักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศ	
	ลำปาง	เชียงใหม่	ลำปาง	เชียงใหม่
น้อยกว่า 20 ปี	14.0	11.0	8.1	4.8
21 – 30	27.0	25.0	24.2	41.4
31 – 40	25.0	22.0	32.3	24.1
41 – 50	14.0	28.0	8.1	8.3
51 – 60	10.0	7.0	12.9	9
มากกว่า 60 ปี	10.0	7.0	14.5	12.4
รวม	100	100	100	100

นักท่องเที่ยงที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21– 40 ปี โดยนักท่องเที่ยงกลุ่มสูงอายุ จะเป็นนักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศมากกว่านักท่องเที่ยงชาวไทย และนักท่องเที่ยงกลุ่มเด็กจะเป็นนักท่องเที่ยงชาวไทยมากกว่านักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 ร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	นักท่องเที่ยวชาวไทย		นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	
	ลำปาง	เชียงใหม่	ลำปาง	เชียงใหม่
ประถมศึกษา	12	14	0	0
มัธยมศึกษาตอนต้น	28	23	20.4	22.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย			51.0	47.9
อุดมศึกษา	60	63	28.6	30.0
รวม	100	100	100	100

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา โดยกลุ่มที่มีระดับอุดมศึกษามากที่สุด และประถมศึกษาน้อยที่สุด ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามอาชีพ

ที่	อาชีพ	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	นักเรียน/นักศึกษา	18.0	16.0
2	รับจ้างทั่วไป	9.0	4.0
3	เกษตรกร	3.0	2.0
4	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	17.0	21.0
5	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20.0	24.0
6	พนักงานบริษัทเอกชน	27.0	24.0
7	อื่นๆ	9.0	9.0
	รวม	100.0	100.0

นักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งที่จังหวัดลำปาง และเชียงใหม่ มีอาชีพส่วนใหญ่เป็น พนักงานบริษัท - เอกชน ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และนักเรียน/นักศึกษาตามลำดับ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกรมีจำนวนน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.8 อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ที่	อาชีพ	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	นักเรียน/นักศึกษา	21.4	23.7
2	นักกฎหมาย	19.6	2.2
3	แพทย์ / พยาบาล	21.4	0.7
4	นักธุรกิจ	10.7	31.1
5	ครู อาจารย์	14.4	12.6
6	ข้าราชการ	12.5	6.7
7	อื่นๆ	0	23.0
	รวม	100	100

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มาเที่ยวจังหวัดลำปางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอาชีพแพทย์/พยาบาล และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา ในขณะที่นักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.9 ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	นักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	นักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
น้อยกว่า 10,000	28	25
10,001 – 20,000	48	52
20,001 – 30,000	19	20
30,001 – 50,000	5	4
มากกว่า 50,000	0	0
รวม	100	100

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 48-52 เป็นผู้ที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท รองลงมาคือ ผู้ที่มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท มีรายได้ 20,001 –

30,000 บาท และ 30,001 – 50,000 บาท ตามลำดับ และไม่มีผู้ที่ระบุว่ามียาได้มากกว่า 50,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.10 ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	นักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	นักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
น้อยกว่า \$ 10,000	21.4	11
\$ 10,000 – 19,999	19.6	14.8
\$ 20,000 – 39,999	21.4	27.4
\$ 40,000 – 59,999	10.7	15.6
\$ 60,000 – 79,999	14.3	25.2
ตั้งแต่ \$ 80,000 ขึ้นไป	12.5	5.9
รวม	100	100

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดย ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ \$ 20,000–39,999 และน้อยกว่า \$ 10,000 ในขณะที่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ \$ 20,000–39,999 รองลงมาคือ \$ 60,000–79,999 โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดลำปางเป็นผู้ที่มีรายได้ ตั้งแต่ \$ 80,000 ขึ้นไป มีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ที่มีรายได้ในระดับเดียวกันนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4.10

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่มีพฤติกรรม หรือแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการท่องเที่ยวของตนเอง อาทิ จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ และสถานที่ที่จะมาท่องเที่ยว และเหตุผลในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวชาวไทยวางแผนในการเดินทางมาเที่ยวในรอบนี้

ที่	จำนวนวันที่ใช้ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	1 วัน	26	28
2	2-3 วัน	46	50
3	4-5 วัน	16	16
4	6-10 วัน	8	5
5	มากกว่า 10 วัน	5	1
	รวม	100	100

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 46 , 50 มีเวลาในการท่องเที่ยวโดยระยะเวลา 2 – 3 วัน รองลงมาคือ 1 วัน มีจำนวนร้อยละ 26 และ 28 มีนักท่องเที่ยวที่สามารถท่องเที่ยวได้มากกว่า 10 วัน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5 และ 1 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 วัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ที่	อาชีพ	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	มาเยี่ยมญาติ/ครอบครัว	14	24
2	มาเยี่ยมเพื่อนตามคำชักชวน	8	15
3	มาท่องเที่ยวกับครอบครัว/คู่รัก/เพื่อน	60	58
4	มาค้าขาย/ติดต่อธุรกิจ	11	6
5	มาทัศนศึกษากับหน่วยงาน	2	9
6	มีกิจกรรมที่น่าสนใจ	2	2
7	มาเข้ารับการอบรม/สัมมนา	5	4
8	มาไหว้พระ/สิ่งศักดิ์สิทธิ์	11	19
9	มาทำวิจัย/สารคดี/รายงาน	5	4
10	มาทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสนใจ	2	3
11	อื่นๆ	12	1

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ คือ มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว/คู่รัก/เพื่อน รองลงมาคือ มาเยี่ยมญาติ/ครอบครัว และมาไหว้พระ/ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.13 ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และได้วางแผนว่าจะใช้เวลาท่องเที่ยว แต่ละจังหวัด

จังหวัดที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยว	ไม่แวะ	1-3 ชม.	4-9 ชม.	1 วัน 1 คืน	หลายวัน
ลำปาง	78.4	13.6	5.7	0.0	2.3
ลำพูน	80.2	11.6	4.7	1.2	2.3
เชียงใหม่	0	5.3	17.9	15.8	61.1
แม่ฮ่องสอน	96.4	0.0	0.0	1.2	2.4
แพร่	97.6	2.4	0.0	0.0	0.0
น่าน	98.8	0.0	1.2	0.0	0.0
พะเยา	91.8	5.9	1.2	1.2	0.0
เชียงราย	78.6	1.2	2.4	9.5	8.3

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะอยู่พักที่เชียงใหม่หลายวันมีจำนวนร้อยละ 61.1 และพักค้างคืน 1 วัน 1 คืน มีจำนวนร้อยละ 15.8 เที่ยว 4-9 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 17.9 โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่มุ่งที่จะไปเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่โดยไม่แวะเที่ยวจังหวัดอื่นๆ ยกเว้นจังหวัดลำปาง และลำพูนที่นักท่องเที่ยวจะแวะเที่ยว 1 – 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 13.6 และ 11.6 และแวะเที่ยว 4-9 ชั่วโมง มีจำนวนร้อยละ 5.7 และ 4.7 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.13

สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง และนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ได้วางแผนที่จะท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดมีดังนี้

ตารางที่ 4.14 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ มีแผนการว่าจะแวะเที่ยวสถานที่สำคัญของแต่ละจังหวัด

จังหวัด	สถานที่ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
ลำปาง	วัดพระธาตุลำปางหลวง	44	9
	ร้านก๋วยเตี๋ยวลูกทุ่ง	-	1
	ร้านฮักยู/ลำปางหนาวมาก	6	1
	ร้านข้าวต้มบาทเดียว	3	-
	น้ำตกแจ้ซ้อน	4	-
	กาดกองต้า ถนนคนเดิน	4	-
	วัดในตัวเมือง เช่น วัดพระแก้วดอนเต้า	2	-
	สไลเดอร์แม่เกาะ	2	-
	ศูนย์ฝึกลูกช้าง	3	-
	ศูนย์เซรามิกส์	1	-
ลำพูน	วัดพระธาตุหริภุญชัย	7	2
	พิพิธภัณฑน์ในตัวเมือง	1	-
	ร้านสินค้าโอท็อป	1	-
เชียงใหม่	วัดพระบรมธาตุดอยสุเทพ /ดอยปุย	7	36
	สวนสัตว์	7	10
	กาดสวนแก้ว	2	1
	วัดในตัวเมืองเชียงใหม่ อาทิ วัดเจดีย์หลวง	1	2
	บึงสี	5	3
	เขื่อนแม่แตง	3	-
	เขื่อนแม่งัด	2	-
	ดอยอินทนนท์	2	1
	น้ำพุร้อนสันกำแพง	-	2
	ถนนคนเดิน	2	2
	ภูพิงคราชนิเวศน์	1	-
	ห้างโรบินสัน	-	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

จังหวัด	สถานที่ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
	น้ำตกห้วยแก้ว	-	1
	ไนท์ซาฟารี	1	-
แม่ฮ่องสอน	อ.ปาย	1	1
	อ.ขุนยวม	1	-
	แม่อุคอ	1	-
	ถนนคนเดิน	1	-
แพร่	วัดพระธาตุช่อแฮ	1	1
	แพะเมืองผี	1	-
	บ้านทุ่งโฮ้ง	1	-
น่าน	นั่งรถรางเที่ยวในตัวเมือง	1	-
	วัด	1	-
	อ.ปัว	1	-
พะเยา	กว๊านพะเยา	4	2
	วัดศรีโคมคำ (พระเจ้าตนหลวง)	1	1
เชียงราย	แม่สาย	4	5
	ดอยตุง	-	1
	อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งราย	-	2
	เชียงรายไนท์บาร์ซา	1	-
	พระธาตุดอยเวา	1	-
	ถนนคนเดิน	1	-
	นาฬิกาประจำเมือง	1	-

นักท่องเที่ยวไปเที่ยวเชียงใหม่แล้วไม่มีใครจะไปเที่ยวจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพราะที่จังหวัดเชียงใหม่มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีลักษณะความเป็นล้านนาที่เป็นตัวแทนจังหวัดอื่นๆ ได้ ทำให้ไม่เหลือเวลาที่จะไปเที่ยวจังหวัดอื่นๆ และไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวเฉพาะในแต่ละจังหวัด ดังนั้น จึงเป็นเสมือนโอกาสที่จะได้แนะนำให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบลักษณะเฉพาะของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงสถานที่จริงของ

แหล่งท่องเที่ยวได้ ต่างกับนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดลำปาง คือ กลุ่มที่จะมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ในรัศมีการเดินทางท่องเที่ยวได้หลากหลายพื้นที่มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางจึงเป็นการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวที่กว้างขวางมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 4.14

จุดสำคัญที่น่าสนใจ คือ การประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และให้มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องเส้นทางการท่องเที่ยวและเอกสารประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มักจะนิยมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้มีตัวเลือกการท่องเที่ยวใหม่ได้นอกเหนือจากจังหวัดเชียงใหม่ที่จำเป็นต้องหาสินค้าท่องเที่ยวใหม่ๆ มาอยู่เสมอ มิฉะนั้น โอกาสที่นักท่องเที่ยวจะเลิกลมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จะมีความเป็นไปได้ในไม่ช้า

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะของพฤติกรรมในการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ด้วยวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน คือ มาท่องเที่ยวกับครอบครัว/คู่รัก/เพื่อน ค่าใช้จ่ายต่อธุรกิจ และอื่นๆ โดยนักท่องเที่ยวเชียงใหม่มีสัดส่วนในการมาเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวกับครอบครัว/คู่รัก/เพื่อน มาใช้จ่าย/ติดต่อธุรกิจ ด้วยจำนวนที่มากกว่านักท่องเที่ยวลำปาง ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 วัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ที่	อาชีพ	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	มาท่องเที่ยวกับครอบครัว/คู่รัก/เพื่อน	27.4	38.4
2	มาใช้จ่าย/ติดต่อธุรกิจ	6.5	11.3
3	มาทำวิจัย/สารคดี/รายงาน	3.2	2.7
4	มาเข้ารับการอบรม/สัมมนา	4.8	2.0
5	มารักษาสุขภาพ	6.5	0.7
6	อื่นๆ	53.2	9.3

จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยครั้งนี้ โดยส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีเวลาอยู่ในเมืองไทยระหว่าง 11–20 วัน คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาคือ 6–10 วัน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ช่วง 21–30 วัน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ช่วงเวลาที่นานกว่า 30 วัน คิดเป็นร้อยละ 16.4 โดยการใช้ระยะเวลา 1–5 วัน มีเพียงร้อยละ 13.6 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติ จะใช้เวลาตั้งแต่ 5 วันขึ้นไป เพื่อการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย และใกล้เคียงจะใช้เวลาในการท่องเที่ยวสั้นกว่านักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปอื่น ดังแสดงรายละเอียดจำนวนวันที่นักท่องเที่ยวจากแต่ละประเทศใช้ในการเที่ยวประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยวประเทศไทย

ที่	ประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว	ประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว				
		1-5 วัน	6-10 วัน	11-20 วัน	21-30 วัน	มากกว่า 30 วัน
1	เกาหลี	20.0	40.0	0.0	20.0	20.0
2	จีน	2.8	30.6	16.7	25.0	25.0
3	ญี่ปุ่น	0.0	37.5	37.5	0.0	25.0
4	อินเดีย	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0
5	มาเลเซีย	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0
6	สิงคโปร์	0.0	50.0	0.0	50.0	0.0
7	อินโดนีเซีย	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0
8	ยูเออี	20.0	0.0	60.0	0.0	20.0
9	ออสเตรเลีย	12.5	29.2	25.0	20.8	12.5
10	นิวซีแลนด์	0.0	0.0	20.0	0.0	80.0
11	เยอรมัน	11.1	22.2	33.3	11.1	22.2
12	สเปน	23.5	11.8	29.4	23.5	11.8
13	อเมริกา	15.0	15.0	35.0	20.0	15.0
14	แคนาดา	0.0	16.7	66.7	16.7	0.0
15	อิตาลี	0.0	30.8	23.1	38.5	7.7
16	เนเธอร์แลนด์	27.3	27.3	27.3	9.1	9.1
17	เบลเยียม	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
18	ฝรั่งเศส	30.0	15.0	15.0	30.0	10.0
19	ไอร์แลนด์	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ที่	ประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว	ประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว				
		1-5 วัน	6-10 วัน	11-20 วัน	21-30 วัน	มากกว่า 30 วัน
20	ฮอลแลนด์	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
21	เดนมาร์ค	0.0	0.0	50.0	25.0	25.0
22	สวีเดน	33.3	33.3	33.3	0.0	0.0
23	อิงแลนด์	0.0	0.0	50.0	0.0	50.0
24	ยูเค	20.0	40.0	30.0	10.0	0.0
	รวม	13.6	23.5	26.8	19.7	16.4

ตารางที่ 4.17 ประเทศที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการท่องเที่ยวครั้งนี้

ที่	ประเทศที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
1	Thailand Only	(1) 68.9	(1) 88.0
2	Laos	(2) 19.4	(5) 7.8
3	Myanmar	(3) 11.3	(3) 13.2
4	Cambodia	(4) 4.8	(3) 13.2
5	Malaysia	(5) 3.2	(2) 15.2
6	India	0	(7) 4.6
7	Indonesia	(5) 3.2	(8) 1.3
8	China	(5) 3.2	(6) 5.3
9	Others	(6) 1.6	(4) 9.3

เส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มาเที่ยวที่จังหวัดลำปางเป็นนักท่องเที่ยวที่มุ่งจะท่องเที่ยวหลายประเทศ เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเที่ยวเฉพาะในประเทศไทยเพียงประเทศเดียวมีเพียงร้อยละ 68.9 ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมายที่จะท่องเที่ยวเฉพาะในประเทศไทยมากถึงร้อยละ 88 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางจะมีการ

เดินทางท่องเที่ยว ในประเทศที่มีพื้นที่ติดต่อกับภาคเหนือ ได้แก่ ลาว และพม่า มากเป็นลำดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับประเทศอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกล เช่น กัมพูชา อินเดีย จีน และอินโดนีเซีย มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 5 ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีโครงการที่จะท่องเที่ยวในประเทศที่อยู่ห่างไกลมากกว่า คือ มาเลเซีย กัมพูชา และพม่า ในขณะที่ประเทศลาว จีน อินเดีย ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.18 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่วางแผนจะเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย ในการท่องเที่ยวครั้งนี้

ภาค	จังหวัดที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวล้าปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
ภาคเหนือ	Chiangmai	(2) 83.9	(1) 97.4
	Chiangrai	(3) 46.8	(2) 52.3
	Lampang	(1) 90.3	5.3
	Lampune	(4) 17.7	3.3
	Phayao	(5) 12.9	2.6
	Phrae	(8) 6.5	0.7
	Mae-Hongsorn	(6) 11.3	(3) 19.3
	Nan	(7) 8.1	0.7
	Others	(9) 1.6	10.6
ภาคกลาง	Ayuttaya	(2) 40.3	(2) 23.2
	Bangkok	(1) 77.4	(1) 80.1
	Rachburi	4.8	0
	Others	3.2	7.3
ภาคตะวันออก	Chantaburi	1.6	3.3
	Chonburi	0	3.3
	Pattaya	(1) 14.5	(1) 15.9
	Prachinburi	0	0
	Rayong	6.5	3.3
	Trad	1.6	0
	Others	0	0.7
ภาคอีสาน	Khonkhan	(2) 9.7	0.7
	Korat	(4) 6.5	1.3

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ภาค	จังหวัดที่อยู่ในแผนการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวลำปาง	นักท่องเที่ยวเชียงใหม่
	Loei	(1) 11.3	0
	Nong-khai	(3) 8.1	1.3
	Surin	3.2	0
	Srisakate	0	0
	Ubon	0	0.7
	Udorn	1.6	0
	Others	0	0
ภาคใต้	Phuket	(2) 12.9	(1) 33.8
	Krabi	(1) 16.1	(2) 20.5
	Nakornsri- tammarat	0	0.7
	Songkla	4	1.3
	Others	28	13.9

เส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางจะมีการท่องเที่ยวในจังหวัดที่สำคัญของภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน พะเยา และแม่ฮ่องสอน โดยที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางจะต้องไปท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกับที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง (หมายความว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางเกือบทั้งหมดจะต้องไปท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ด้วย ไม่ได้มาท่องเที่ยวเฉพาะที่จังหวัดลำปาง)รวมทั้งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและต่อเนื่องกับภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดหนองคาย ในขณะที่จะข้ามไปเที่ยวที่ภาคใต้มีน้อยกว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จะมีการท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ และจะท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ เช่น จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอนในจำนวนที่ลดลงมากกว่าครึ่ง เส้นทางที่คงเหลือจะไปท่องเที่ยวในภาคอื่นของประเทศไทยได้แก่ ภาคกลาง คือ จังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดอยุธยา และภาคใต้ คือ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่ มีบางส่วนไปที่พัทลุง แต่มีน้อยมากที่จะไปที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน) ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 ร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว
ในจังหวัดลำปาง และเชียงใหม่

รายการ	นักท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
Historical sites	ลำปาง	0	7.0	22.8	42.1	28.1
	เชียงใหม่	0	3.1	22.3	34.6	40.0
Arts (music/dance)	ลำปาง	4.8	16.7	26.2	33.3	19.0
	เชียงใหม่	0.8	5.8	21.7	41.7	30.0
Cultures	ลำปาง	2.1	2.1	19.1	51.1	25.5
	เชียงใหม่	0	1.4	18.8	39.1	40.6
Museums	ลำปาง	9.3	27.9	23.3	27.9	11.6
	เชียงใหม่	0	11.7	36.7	37.5	14.2
Natural Scenery	ลำปาง	2.2	13.3	28.9	40.0	15.6
	เชียงใหม่	0	3.8	18.3	32.1	45.8
Handicrafts	ลำปาง	0	17.9	38.5	28.2	15.4
	เชียงใหม่	0	7.6	24.2	42.4	25.8
Festival/events	ลำปาง	5.4	27.0	24.3	35.1	8.1
	เชียงใหม่	0.9	5.1	26.5	39.3	28.2
Religion sites	ลำปาง	4.2	10.4	35.4	27.1	22.9
	เชียงใหม่	0	3.2	22.4	39.2	35.2
Food	ลำปาง	0	4.3	17.0	31.9	46.8
	เชียงใหม่	0	2.1	14.3	30.0	53.6
Shopping Places	ลำปาง	0	23.3	30.2	27.9	18.6
	เชียงใหม่	0	1.5	22.6	38.7	37.2
Information centers	ลำปาง	9.5	31.0	26.2	26.2	7.1
	เชียงใหม่	0	7.8	41.9	35.7	14.7
Atmospheres/people	ลำปาง	2.0	12.2	16.3	42.9	26.5
	เชียงใหม่	0	3.7	20.1	29.1	47.0
Accessibility	ลำปาง	2.3	23.3	32.6	27.9	14.0
	เชียงใหม่	0	6.0	28.4	37.3	28.4
Expensiveness	ลำปาง	8.9	13.3	35.6	26.7	15.6
	เชียงใหม่	1.5	3.8	24.4	36.6	33.6

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	นักท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
Climate/Weather	ลำปาง	0	18.4	38.8	18.4	24.5
	เชียงใหม่	0	4.5	20.9	38.8	35.8
Accommodation	ลำปาง	0	17.4	26.1	41.3	15.2
	เชียงใหม่	0	3.0	23.1	38.1	35.8
Tour package	ลำปาง	7.5	22.5	42.5	17.5	10.0
	เชียงใหม่	0	7.0	25.0	43.0	25.0
Guides	ลำปาง	17.1	22.0	19.5	19.5	22.0
	เชียงใหม่	0.8	7.3	29.8	32.3	29.8
Souvenirs	ลำปาง	0	8.9	40.0	31.1	20.0
	เชียงใหม่	0	2.2	19.4	42.5	35.8

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง มีความพึงพอใจต่อปัจจัย/องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในระดับน้อยที่สุดมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่ระดับความพึงพอใจมากที่สุด และมาก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ก็มีจำนวนมากกว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าจังหวัดลำปางยังคงต้องมีการพัฒนา และปรับปรุงให้มีปัจจัย/องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน Museum Festival Information center และ Guides สำหรับปัจจัย/องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความพึงพอใจได้ใกล้เคียงกัน คือ เรื่องอาหาร ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ความประทับใจ และเหตุผลในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยได้แสดงเหตุผลของการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเหตุผลต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 จำนวน/ร้อยละของเหตุผลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้ในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

ลำดับ	เหตุผลในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว	ร้อยละ
1	มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงามน่าประทับใจ	55
2	เพื่อน/สมาชิกในครอบครัวแนะนำ	52
3	ที่พักสะดวกสบาย	33
4	การเดินทางถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก	33
5	ค่าใช้จ่ายไม่แพง	27
6	มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่หลากหลาย	26
7	แหล่งท่องเที่ยวมีความสงบเหมาะแก่การพักผ่อน	25
8	อาหารอร่อย	19
9	มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ที่น่าสนใจ	18
10	ได้รับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจ	16
11	แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่สนุกสนาน	13
12	มีของที่ระลึกน่าสนใจหลายชนิด	11
13	มีกิจกรรม/เทศกาลน่าสนใจ	8

จำนวนนักท่องเที่ยว ที่เลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเหตุผลที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามน่าประทับใจตามที่เพื่อน/สมาชิกในครอบครัวให้คำแนะนำ โดยสถานที่นั้นๆ ควรเป็นสถานที่ที่มีที่พักสะดวกสบาย และสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก ค่าใช้จ่ายไม่แพงเป็นลำดับรองลงมา ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีความสงบเหมาะสมกับการพักผ่อน รองลงมาคือการมีอาหารอร่อย และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สำหรับข้อมูลด้านการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องรองลงมา สำหรับกิจกรรมที่สนุกสนาน และของที่ระลึก รวมทั้งกิจกรรมหรือเทศกาล เป็นกลุ่มสุดท้ายของเหตุผลที่จะเลือกในการท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ความประทับใจ และเหตุผลในการเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจังหวัดลำปาง และทำให้ระลึกถึงความเป็นจังหวัดลำปาง ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยคิดว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดลำปาง

ที่	สิ่งสำคัญ/สถานที่ท่องเที่ยวในลำปาง	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวต่างประเทศ
1	พระธาตุลำปางหลวง	47	-
2	รถม้า	42	5
3	เซรามิค / ถ้วยตราไก่	20	1
4	น้ำตกแจ้ซ้อน	9	-
5	ร้านฮักยู	7	-
6	วัด/สถาปัตยกรรมเก่าในเขตตัวเมือง	3	11
7	ศูนย์อนุรักษ์ช้าง	2	3
8	ก๋วยเตี๋ยวลูกทุ่ง	2	-
9	วัฒนธรรมพื้นเมือง	-	2
10	อาหารพื้นเมือง	-	8
11	ความมีไมตรีของประชาชน	-	3
12	ทิวทัศน์ตามธรรมชาติ	-	1
13	หัตถกรรม/งานฝีมือ	-	1

นักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าร้อยละ 40 ระบุว่ามีความประทับใจ และเมื่อระลึกถึงจังหวัดลำปาง จะคิดถึง วัดพระธาตุลำปางหลวง และรถม้า โดยมีผู้ที่ระลึกถึงเซรามิค และถ้วยตราไก่ เป็นจำนวนร้อยละ 20 ระลึกถึงน้ำตกแจ้ซ้อน ร้อยละ 9 ในขณะที่มีผู้ที่ระลึกถึงร้านฮักยู/ลำปางหนาวมากซึ่งเพิ่งเปิดดำเนินการมาถึง ร้อยละ 7 แต่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยมีนักท่องเที่ยวแสดงความระลึกถึง/ประทับใจเพียง ร้อยละ 2 เท่ากับร้านก๋วยเตี๋ยวลูกทุ่ง เป็นข้อสังเกตสำคัญของความระลึกถึง และความประทับใจสำหรับ นักท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 กรณี กล่าวคือ กรณีของการเป็นสิ่งเก่าแก่ที่มีอยู่คู่มือง และความเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่มือง กับความเป็นของใหม่ที่สร้างความตื่นตาตื่นใจ และสนุกสนาน ทำให้ได้รับความนิยม

นักท่องเที่ยวต่างชาติ มีความประทับใจในเรื่องของวัดและสถาปัตยกรรมเก่าที่มีอยู่ในตัวเมือง ลำปางมากที่สุด รองลงมา คือ ความชื่นชอบกับอาหารพื้นเมือง รถม้า และความมีไมตรีของประชาชน ในขณะที่มีความประทับใจในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยในจำนวนที่ใกล้เคียงกับชาวไทย

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็น องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ดังต่อไปนี้

1) การเดินทางระหว่างจังหวัด ความประทับใจ นักท่องเที่ยว 2 คน ระบุว่าเส้นทางดี ถนนตัดได้ตรง มีธรรมชาติที่สวยงาม ได้พบความแปลกใหม่และมีความสนุกสนานระหว่างการเดินทาง ระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวไม่ไกลมากนัก ไม่ไกลจากเมืองอื่น เช่น ประเทศจีน การเดินทางท่องเที่ยวมีความปลอดภัยดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรปรับปรุงถนนที่มีสภาพไม่ดี และเพิ่มป้ายบอกทาง เพราะมีบางเส้นทางที่ถนนยังไม่ดี เส้นทางการท่องเที่ยวไม่มีป้ายบอกเส้นทาง

2) การจราจรภายในตัวจังหวัด ความประทับใจ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวก เพราะรถไม่ติด (15 คน)

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรมีไฟสำหรับการข้ามถนน ถนนบางเส้นมีขนาดเล็กทำให้เกิดความติดขัดเล็กน้อย ถนนในตัวเมืองววน/ซบซ้อน ควรมีป้ายบอกเส้นทางสำหรับการท่องเที่ยวไว้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บางเส้นทางมีรถมาก และฝุ่นมาก ควรมีการให้คำแนะนำในการขับขี่ยานยนต์อย่างมีวินัย และมีน้ำใจ ซึ่งมีนักท่องเที่ยว 1 คน ระบุว่ารถขับขี่ยานยนต์ไม่มีน้ำใจ

3) สถานที่ท่องเที่ยว ความประทับใจ นักท่องเที่ยวร้อยละ 48 มีความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากและมีความหลากหลายในราคาไม่แพง เช่น สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติมีธรรมชาติที่สวยงามหลากหลาย บรรยากาศดี ได้แก่ น้ำตก ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย มีโบราณสถานที่สวยงามเก่าแก่เหมาะแก่การทำบุญ สถานที่สวยงามสงบร่มรื่น (สวยคงเดิมด้วยราคาถูกกว่าที่อื่น)

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรทำให้เมืองมีความสะอาดมากยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงห้องสุขา มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เช่น พิพิธภัณฑ์ของเมือง สถานที่ขายสินค้าของที่ระลึก มีการให้คำแนะนำในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่ไม่รู้จักจังหวัดลำปางได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่ายๆ เพราะนักท่องเที่ยวไม่ทราบจะหาข้อมูลการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางได้จากที่ใด จึงไม่รู้ว่าจะไปทางใด และสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ห่างไกลกันมาก ความไม่ประทับใจอย่างอื่นๆ คือ การที่จังหวัดลำปางมีขนาดเล็ก และมีอากาศร้อนมาก

4) สถานที่พัก ความประทับใจ สถานที่พักในจังหวัดลำปางมีราคาไม่แพง สวย และสะอาด โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับดี (จำนวน 15 คน)

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรเพิ่มจำนวนเพราะปัจจุบันมีน้อย

5) กิจกรรม ความประทับใจ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางที่ประทับใจคือกิจกรรมในด้านของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงธรรมชาติที่ยังคงรักษาความเป็นของเดิมไว้ทำให้มีความสวยงาม น่าประทับใจและน่าศึกษา (จำนวน 12 คน)

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรเพิ่มกิจกรรมเพราะปัจจุบันมีน้อย และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนสำหรับเมืองลำปางเอง ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มที่สนุกๆ และไม่มีค่าน่าสนใจในการจัดทัวร์

6) ร้านอาหาร ความประทับใจ พบว่า อาหารมีความอร่อยมาก มีความหลากหลาย มีให้เลือกมาก โดยเฉพาะอาหารพื้นเมืองในตลาด และราคาไม่แพง มีการระบุว่าขนมจีน และก๋วยเตี๋ยวที่ลำปางอร่อยมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรเพิ่มจำนวนร้านอาหารเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวระบุว่าร้านอาหารในจังหวัดลำปางมีน้อย ราคาแพง ไม่อร่อย และมีความไม่สะอาด อาหารเป็นแบบเดิมๆ อยากร้านอาหารใหม่ๆ บ้าง (จำนวน 10 คน) ควรมีการพัฒนาอาหารสำหรับชาวอิสลามด้วย

7) ของที่ระลึก ความประทับใจ ของที่ระลึกมีความหลากหลาย มีให้เลือกมาก มีความสวยงามต่างจาก ที่อื่น ของที่ระลึกที่มีความประทับใจและชื่นชอบ คือ เซรามิค รองลงมา คือ ข้าวแต่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรเพิ่มความหลากหลาย เนื่องจากของที่ระลึกจังหวัดลำปางส่วนใหญ่มีแต่เซรามิค

8) พนักงานบริการ ความประทับใจ มีนักท่องเที่ยวจำนวน 20 คน (จาก 100 คน) ระบุว่าได้พบกับการบริการที่ดีให้การต้อนรับดี มีอัธยาศัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง มีนักท่องเที่ยว 1 คน ระบุว่าได้รับการเอาเปรียบจากการบริการในจังหวัดลำปาง

9) ไม่ตรีจิตและการต้อนรับของประชาชน ความประทับใจ นักท่องเที่ยวร้อยละ 40 ประทับใจกับการทักทาย การให้ความเป็นกันเองแก่นักท่องเที่ยวของประชาชนชาวลำปาง ที่ทักทายนักท่องเที่ยวด้วยความยิ้มแย้ม และมีอัธยาศัยที่ดี สุขภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษให้แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีกว่านี้

10) เอกสารประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ความประทับใจ นักท่องเที่ยวเพียง 4 คน ที่ให้ความเห็นสั้นๆ ว่า “ดี”

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ควรเพิ่มเอกสาร และป้ายประชาสัมพันธ์ แนะนำแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวระบุว่าไม่สามารถหาเอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางได้ เอกสารที่มีอยู่ไม่น่าสนใจ ไม่ระบุแหล่งท่องเที่ยวเด่นๆ หรือมีการจัดตั้งสถานที่หรือจุดประชาสัมพันธ์เด่นๆ เห็นได้ชัดเจน หรือมีการประชาสัมพันธ์โดยระบบอินเทอร์เน็ตให้มากกว่านี้ (จำนวน 26 คน)

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 82.1 นั้น ไม่รู้จักจังหวัดลำปาง ไม่ทราบว่าคืออะไร อยู่ที่ไหน มีความสำคัญอย่างไร และในจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมดที่ให้ข้อมูลครั้งนี้มีเพียงร้อยละ 14.3 เท่านั้น ที่ระบุว่าตนเองเคยมาเที่ยวที่จังหวัดลำปาง และเมื่อได้ทำการสำรวจข้อมูลครั้งนี้ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำปางทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 29.5 แสดงความคิดเห็นว่าตนเองจะได้หาโอกาส และวางแผนมาเที่ยวจังหวัดลำปางในการครั้งต่อไป และคิดว่าจะกลับมาเที่ยวจังหวัดลำปางอีกร้อยละ 47.8

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ประกอบด้วย โครงการวิจัยย่อยจำนวน 6 เรื่อง ที่มุ่งหวังจะให้ได้องค์ความรู้สำคัญสำหรับประกอบกันเป็นองค์รวมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์สำหรับจังหวัดลำปางได้มากที่สุด โดยในระยะเริ่มต้นของแผนการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจากโครงการย่อยทุกโครงการได้ร่วมกันสัมภาษณ์ ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว รวมจำนวน 20 ท่าน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นหนึ่งเดียวกันในด้านของตำแหน่งทางการท่องเที่ยว จุดเด่น จุดอ่อน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และเพื่อให้ผู้นำต่างๆ ทุกระดับดังกล่าวได้ทำการทบทวน สภาพความเป็นจริงของปัจจัยในการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง มีความเข้าใจ และยอมรับในบทบาทซึ่งกันและกัน ทั้งในองค์กร และระหว่างองค์กร ที่จะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางต่อไป ผู้นำที่ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

- | | |
|----------------------------|---|
| 1) คุณสุวรรณ กล่าวสุนทร | รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง |
| 2) คุณสุรัชย์ จงรักษ์รอง | ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง |
| 3) คุณสุรพล ตันสุวรรณ | นายกสมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ลำปาง |
| 4) คุณนพพร ไชยวงศ์ | นายกสมาคมสหพันธ์การท่องเที่ยวภาคเหนือ ลำปาง |
| 5) คุณชนะ เจริญพร | ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง |
| 6) คุณเฉลิมศักดิ์ สุรนันท์ | ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ภาคเหนือ ประจำจังหวัดเชียงใหม่ |
| 7) คุณสมยศ อีระวงศ์สกุล | ผู้ช่วยผู้ว่าการการไฟฟ้า 2 (กฟผ.แม่เมาะ) |

- | | |
|---------------------------------|---|
| 8) คุณพนม มีสุข | นายกสมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ
จังหวัดเชียงใหม่ |
| 9) คุณธนา แก้วนิล | นายกก่อตั้งสมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ |
| 10) คุณมงคล ฤกษ์นิก | กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาวัฒนธรรม จังหวัดลำปาง |
| 11) คุณไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น | นักเขียนอิสระด้านการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์
ลำปาง |
| 12) คุณเรีงณรงค์ ณีวิวัฒน์ | ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำปาง |
| 13) คุณลัดดา กันชาติ | นายกสมาคมผู้สื่อข่าว จังหวัดลำปาง |
| 14) คุณอนุศิษฐ์ ภูวเศรษฐ | อดีตประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง
และหอการค้าภาค |
| 15) คุณพรรณณี เทียวคุณากฤต | หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาชุมชน
พัฒนาการจังหวัดลำปาง |
| 16) ดร.กาญจนา ภาสุรพันธุ์ | ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ลำปาง |
| 17) คุณศิริพร ปัญญาเสน | นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิชัย อำเภอเมือง
จังหวัดลำปาง |
| 18) คุณบุญทวี ฉิมพลี | ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง |
| 19) คุณณรงค์ ปัทมะเสวี | ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ปัทมะเสวี |
| 20) ดร.อุดมศักดิ์ ศักดิ์มันวงศ์ | ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง |

การสัมภาษณ์ผู้นำทั้ง 20 ท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว เกี่ยวกับจุดเด่น และตำแหน่งทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง รวมทั้งเครือข่ายสำคัญที่มีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ และระดับจังหวัด ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของกิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดลำปาง มีดังนี้

1) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและมีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำพุร้อนแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย บ้านเสานัก วัดพระธาตุลำปางหลวง และวัดเก่าอื่นๆ ถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้จะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องด้วยความเป็นธรรมชาติที่สวยงามและมีชื่อเสียง แต่ก็มีคามจำเป็นที่จะต้องทำการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีเครื่องอำนวยความสะดวก และสร้างความประทับใจแปลกใหม่อย่างต่อเนื่อง เช่น น้ำพุร้อนแจ้ซ้อนได้พัฒนาให้มีความครบครันทั้งน้ำร้อนและน้ำเย็น และมีความพร้อมต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สปา และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น

2) สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความทรุดโทรมมาก ได้แก่ แพก๊วลม ไร่สับปะรด ตำบลเสด็จ ภาพเขียนสี ประดูผา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีสภาพทรุดโทรมลงไปมากและไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ หรือให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง คุณภาพการบริการไม่ดี ที่พักไม่สะอาด อาหารไม่อร่อย

3) สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ เช่น ป่าเหมี้ยง จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวได้สามารถเข้าถึงสถานที่ มีการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน สร้างความประทับใจ และการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลมากที่สุด

4) การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น พิพิธภัณฑลัปาง

5) กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น

งานเซรามิกแฟร์ เป็นงานที่สร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยวและธุรกิจ เพราะเซรามิกส์เป็นสินค้าที่มีศักยภาพมากเพียงพอที่จะพัฒนาเข้าสู่ตลาดอาเซียนได้ เพราะเจ้าของธุรกิจมีพื้นฐานในการค้าต่างประเทศอยู่แล้ว และเซรามิกลำปางมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื้อดินที่มีคุณภาพดี และพัฒนาเรื่องการออกแบบให้สอดคล้องกับการใช้งาน

งานเดิน-วิ่งแม่เมาะฮาร์พมาราธอน ได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และได้รับการตอบรับจากคนทั่วประเทศ

มหกรรมด้านวัฒนธรรม เช่น มหกรรมก่องปู้จา งานแสงสีเสียงวัดพระธาตุลำปางหลวง และวัดพระแก้วดอนเต้า เป็นกิจกรรมที่มีจุดเด่น และน่าสนใจ แต่เป็นการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่รวมกิจกรรมหลายๆกิจกรรมไว้ในช่วงเดียวกัน และเป็นการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมประเพณีนี้ควรต้องสร้างความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้านด้วย เช่น ประเพณีแห่ควัวตาล ก็เอาชาวบ้านไปนั่งดูจริงๆแล้วพิธีกรรมต่างๆ มันต้องเชื่อมโยง มันเป็นวิถีของเขาที่ต้องมาทำโดยธรรมชาติ ไม่ใช่เอาไปแห่ทำรูปแบบการแสดงแบบนั้น ตอนหลังมันไม่ใช่วิถีในชีวิต มันซึมซับเฉพาะเวลามีแขกมา

จากสภาพของกิจกรรม และสถานที่ทางการท่องเที่ยวดังกล่าวทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงจุดเด่น และตำแหน่งทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ดังจะได้แสดงตามลำดับ คือ

- 1) ตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
- 2) จุดเด่นทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
- 3) จุดอ่อนทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
- 4) แนวทางการเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดลำปาง

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งเครือข่ายสำคัญที่มีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ และระดับจังหวัด ได้ร่วมกันลงความเห็นให้จังหวัดลำปางจากตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง มีสภาพเป็นจังหวัดรอง โดยเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวจากจังหวัดหลักที่สำคัญในภาคเหนือที่ได้พัฒนาไปแล้ว และกำลังจะเร่งการพัฒนาตามแผนการพัฒนาประเทศ และกลุ่มประเทศอาเซียน อันได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดเชียงราย ซึ่งจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่อยู่บนเส้นทางการเดินทางโดยเส้นทางรถยนต์ (เส้นทางการคมนาคมที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางเป็นจำนวนมากที่สุด) เพื่อผ่านไปยังเมืองท่องเที่ยวหลักทั้งสอง ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับจังหวัดลำปางที่จะต้องพัฒนาจุดเด่นของตนเองที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและแวะเข้ามา หรือท่องเที่ยวให้ได้ในระยะเวลาที่มากขึ้น หรือมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อันเนื่องมาจากจุดอ่อนของเมืองท่องเที่ยวหลัก เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมานานแล้ว และความแออัดของประชากรที่มีเพิ่มขึ้นมาก มีความจำเป็นต้องสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เหมือนอาหารจานใหม่เรื่อยๆ ในขณะที่ จังหวัดลำปางสามารถที่จะสร้างความเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากอยู่ในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์สำหรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายได้ ความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาสถานที่และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางเอง จากจุดเด่น และจุดอ่อนของจังหวัดลำปาง เช่น การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญเพิ่มขึ้นจากการกระทำของคน (Human made) ดังที่ได้ปรากฏมาบ้างแล้ว ได้แก่ กาดกองต้า และในอนาคตที่ได้ดำเนินการมาแล้วบ้าง คือ สถานที่รอบอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรที่อำเภอเกาะคา หอดูดาว และอาคารพิพิธภัณฑ์เครื่องเคลือบในศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมเซรามิกส์และเครื่องปั้นดินเผา

2. จุดเด่นทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานกว่า 1,300 ปี โดยตลอดระยะเวลาแห่งความเป็นเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางด้านสินแร่ และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติทำให้นักท่องเที่ยวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งเครือข่ายสำคัญที่มีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติ และระดับจังหวัด ได้ร่วมกันลงความเห็นให้จังหวัดลำปางมีความโดดเด่นสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม และเชิงธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

2.1 จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับจังหวัดลำปาง นับว่าเป็นความได้เปรียบเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้จังหวัดลำปาง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนคร

ลำปางที่มีความโดดเด่นของอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม ผนวกกับความสงบเงียบแห่งเมืองลำปางอันเกิดจากการที่ความเจริญทางวัตถุและประชากรยังไม่หนาแน่นเท่ากับเมืองใหญ่ในภาคเหนืออื่น สามารถสร้างและคงเสน่ห์แห่งความเป็นคนเมืองได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกลักษณ์เพียงหนึ่งเดียวที่มีอยู่ในตัวเมือง คือ การบริการรถม้าสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถอยู่ร่วมกับการใช้ชีวิตของประชาชนในเมือง ลำปางได้อย่างเป็นปกติ ดังนั้น จังหวัดลำปางควรนำสิ่งที่มีอยู่และเป็นอัตลักษณ์นี้มาร่วมกันสนับสนุนให้มีความโดดเด่นและเพิ่มคุณค่าโดยการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมความเป็นคนเมืองในด้านภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย และวิถีชีวิตในประเพณีของชาวพุทธที่มีต่อศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้คงความงดงามไว้ให้มากที่สุด

2.2 จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ อัตลักษณ์ของชุมชนจังหวัดลำปางที่นับได้ว่าเป็นหนึ่งเดียวของประเทศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ในบางประการได้ถูกนำไปลอกเลียนแบบ และทำให้ได้รับความนิยมมากไปกว่าที่เป็นจริงในจังหวัดลำปาง จังหวัดลำปางจึงควรทบทวนวิธีการ และกระบวนการในการจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

3. จุดอ่อนทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง มีหลายประการ ได้แก่

3.1 ลำปางเป็นลักษณะเมืองผ่านซึ่งตัวส่วนใหญ่จะไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นจังหวัดปลายทาง อีกทั้งเส้นทางที่ตัดใหม่ก็ทำให้นักท่องเที่ยวไม่แวะลำปาง ในอดีตนักท่องเที่ยวนิยมไปจังหวัดเชียงใหม่เพราะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ พยายามดึงนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ให้มาเที่ยวจังหวัดลำปาง ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากจังหวัดเชียงรายให้เดินทางผ่านจังหวัดพะเยาเข้าสู่จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามที่จะสร้างความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดให้ได้

3.2 จังหวัดลำปางไม่มีการพัฒนา หรือนำเสนอกิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเดิมๆ เช่นวัดพระธาตุลำปางหลวง ไม่มีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆไม่มีใครมาเที่ยวลำปางทุกปีเพื่อมาเจอสถานที่เดิมๆ จากความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่อาจจะยังไม่ได้รับการพัฒนามีความต่อเนื่อง และสามารถเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างเป็นเนื้อเดียวกันได้ อันเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างศักยภาพ และการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว/สิ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว นั้นๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องสร้างเรื่องใหม่ๆ ขึ้นมา โดยการลงไปสำรวจพื้นที่และพูดคุยกับชาวบ้าน เพื่อเตรียมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้นักท่องเที่ยว

3.3 ลำปางซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาคเหนือ ที่จะมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมากเพียงระยะเวลา 3 เดือนในช่วงฤดูหนาวเท่านั้น และนักท่องเที่ยวชาวจีนจะเข้ามามากขึ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่จะมาจังหวัดลำปางส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ซื้อทัวร์ใน Packet around Thailand ซึ่งจะแบ่งเป็น 4 ภาค ภาคละ 7 วัน ซึ่งจังหวัดลำปางจะอยู่ในกลุ่ม Around north และจะใช้เวลาอยู่ในลำปางแค่ 1 วันเพราะลำปางเป็นทางผ่าน

3.4 จังหวัดลำปาง การขาดความรับผิดชอบในอันที่จะบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดองค์ประกอบสำหรับการท่องเที่ยวให้ครบวงจร นับตั้งแต่การวางแผนงาน การดำเนินงานกระทั่งการประเมินผลเพื่อให้จังหวัดลำปางสามารถมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เช่น การติดตั้งป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว/สถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด การมีระเบียบปฏิบัติ หรือ กฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การรายงานสถิตินักท่องเที่ยว และการขาดการจัดทำ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้งานได้จริง

4. แนวทางการเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดลำปาง ผู้นำทั้ง 20 ท่าน ได้ให้แนวคิดสำหรับแนวทางการเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดลำปางว่า มีปัจจัย/องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

4.1 การวิเคราะห์ กลุ่ม Target สำคัญ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ก่อนที่จะทำการพัฒนาใดๆ ก็ตามให้กำหนดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือชาวต่างประเทศ เช่น

นักท่องเที่ยวชาวไทย ยังคงเป็นนักท่องเที่ยวหลักที่จะเดินทางมาเยือนจังหวัดลำปาง

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มเป้าหมายหลักน่าจะเป็นกลุ่มคนจีน เพราะคนจีนมีจำนวนมาก และเศรษฐกิจของประเทศจีนก็ดีมาก คนจีนจึงท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะท่องเที่ยวในประเทศไทยที่มีราคาถูก ไม่น่าไกล และใช้เวลาไม่มากโดยเฉพาะเมื่อเปิดเส้นทาง R3A ต้องเตรียมเรื่องการท่องเที่ยวแบบ Eco-tourism ซึ่งทางแถบสิบสองปันนาของจีนได้เตรียมสำหรับนักท่องเที่ยวของคนจีนด้วยกัน ดึงกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนภาคเหนือ ให้ชมป่าเขตร้อน โดยดึงดูดกลุ่มมาชมบ้านเรา โดยค้นหาให้พบและส่งเสริมทำขึ้นมาให้ได้ นักท่องเที่ยวฝรั่ง ยุโรป โดยเฉพาะฝรั่งเศส จะเข้ามาชมเรื่องวัดพระธาตุลำปาง วัดปงสนุก วัดไหล่หิน กลยุทธ์ ต้องจัดเตรียมสถานที่ พร้อมไกด์ท้องถิ่นพูดภาษาต่างประเทศได้

นักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่นก็สนใจวัฒนธรรมเช่นกัน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายควรเข้าถึงโดยผ่านสื่อ โดยเฉพาะสื่อของประเทศนั้นๆ

ในการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่คาดหวังนั้น จังหวัดลำปางควรจะได้มีการหารือและสร้างข้อตกลงร่วมกันที่จะมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งทำหน้าที่จะเป็นเจ้าภาพหลักในการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องทำหน้าที่

- 1) การมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง(สถานที่ เวลา และค่าใช้จ่าย) การควบคุมราคา ฯลฯ
- 2) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลถึงนักท่องเที่ยวจากฐานข้อมูลเดียวกันทั้งจังหวัดที่มีลักษณะบริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว
- 3) การทำป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อการเดินทางถึงสถานที่ท่องเที่ยว
- 4) การรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ทั้งนี้ การใช้สื่อออนไลน์ และการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) เพื่อการประชาสัมพันธ์ จะมีความกว้างขวางและเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุดในโลกปัจจุบัน

4.2 การสร้างแหล่งท่องเที่ยวจากประวัติศาสตร์ที่ตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว ดำเนินหลายอย่าง ยังไม่ถูกนำมาใช้ในแง่ของการท่องเที่ยวสักเท่าไรไม่ได้เอามาชูโรมัน อาจจะยังไม่เด่นพอก็ได้ หรืออาจจะทำหน้าที่ทางสังคมอีกแบบหนึ่งก็ได้ มันอาจจะไม่ได้มีหน้าที่สำหรับท่องเที่ยวก็ได้เช่น ประวัติศาสตร์การสร้างเมืองลำปาง เรื่องเจ้าแม่สุซาดา เรื่องเจ้าพ่อขุนตาล อ.ห้างฉัตร เรื่องหมาขานคำ ที่ อำเภอมะทะ เรื่องหนานทิพย์ช้าง ที่วัดพระธาตูลำปางหลวง เรื่องเจ้าพ่อประตูผา อำเภอมือง เรื่องเถินบุรี ที่ อำเภเถิน ประวัติบ้านสามขา และหนองหล่ม ที่อำเภแจ้ห่ม

4.3 พยายามผลักดันการท่องเที่ยวไปที่ละเรื่อง ที่ละสถานที่ หรือที่ละเส้นทาง อย่าทำหลายแหล่งพร้อมกัน ควรจัดปฏิทินท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมเอากิจกรรมหลายๆกิจกรรมไว้ในช่วงเดียวกัน เน้นการจัดกิจกรรมใหญ่ๆ ให้มีคุณภาพและมีความโดดเด่น มากกว่ากิจกรรมเล็กและแต่กระจัดกระจาย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี มิใช่กระจุกอยู่เฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

4.4 การพัฒนาที่ด้านบุคลากรในงานบริการทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมให้บุคคลเหล่านี้มีใจที่รักในงานบริการ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อจะให้นักท่องเที่ยวได้กลับมาเยือนอีกครั้ง ส่วนด้านอื่นๆ ก็ต้องปรับปรุงให้ได้มาตรฐานเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจ และแนวทางการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดำเนินการอยู่แล้ว ในขณะที่สถาบันการศึกษาทุกแห่งเปิดหลักสูตรท่องเที่ยว แต่บุคลากรด้านการ

ท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางยังมี ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะไกด์นำเที่ยว และไกด์ที่มีอยู่ก็ยังมีขาดทักษะหลายด้าน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ทักษะการดูแลและการบริการลูกค้า

4.5 การพัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือที่ยั่งยืน และเข้มแข็ง ของทุกภาคส่วน รูปแบบความร่วมมือโดยโมเดล 355 ประกอบด้วย 3 องค์กร 5 ทัศนวิสัย และบัณฑิต 5 ชั้น คือ กระบวนการ และกลไก ที่ประกอบกันเป็นโมเดลการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

3 องค์กร ประกอบด้วย

1) ภาครัฐ (แบ็คออฟ) โดยภาครัฐจะต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนเงินทุนและงบประมาณต่างๆ

2) นักวิชาการ (ฝ่ายบุน) นักวิชาการจะต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านความรู้หรือการขอข้อมูลจากนักปราชญ์ชาวบ้านที่จะต้องมาร่วมมือด้วยเพื่อผูกเรื่องราวเพื่อนสร้าง Story ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

3) องค์กรและสมาคม(ฝ่ายบู) องค์กรและสมาคมหรือหน่วยงานต่างๆที่ได้ผลประโยชน์ด้วยกัน เช่น นายกสมาคมรถเช่า นายกสมาคมโรงแรม เพื่อผลักดันให้เป็นรูปธรรมได้มากขึ้น ส่วนมากหลายๆ งาน หลากๆ โครงการมักจะเป็น รายงานที่เป็นรูปเล่มตำราโดยไม่เกิดเป็นรูปธรรมจริง และหมดเงินไปโดยเปล่าประโยชน์

สิ่งสำคัญในการดำเนินงานของทั้ง 3 ฝ่าย ภายใต้โมเดล 355 คือ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังครบทุกฝ่ายขาดใครไปไม่ได้เด็ดขาดเพราะจะไม่ประสบความสำเร็จ เช่น หน่วยงานภายในจังหวัดลำปาง โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ควรต้องสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของตนและประชาสัมพันธ์ให้มากๆ เนื่องจากมีงบประมาณ และมีหน่วยที่ทำด้านนี้อยู่ด้วยและอบจ.ก็ไม่ได้มีภาระอะไรมาก หน่วยงานก็มีบุคลากร และสำคัญก็คือ อาจจะมียังไม่มีความรู้ เรื่องนี้พอ ก็คงจะต้องทำการศึกษาวิจัย และพัฒนา อาจจะต้องสร้างเวทีให้ชาวบ้านได้มาร่วม อาจจะต้องบรณลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันเช่นเดียวกับ สกว. มาแลกเปลี่ยนว่าแต่ละที่มีอะไรดีๆหรือไม่ ซึ่งโดยองค์กรแล้ว อบจ. สามารถทำได้ เพราะมีทั้งงบประมาณ และเครือข่ายจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน สมาคมท่องเที่ยวก็ควรที่จะได้เพิ่มบทบาทให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ พร้อมๆ ไปด้วยกับการที่หอการค้าฯ และสภาอุตสาหกรรมฯ ก็ควรที่จะได้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรทำการส่งเสริมเฉพาะงานใดงานหนึ่งโดยไม่กล่าวถึงการท่องเที่ยวในภาพรวม แนวทางการดำเนินงานสำหรับจังหวัดลำปางโดยภาพรวมจึงควรที่จะเชิญผู้เกี่ยวข้องมาระดมความคิดเห็น มีการมอบหมายงาน และติดตามงานอย่างเป็นระบบอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ คือ มีการจัดทำ และวางแผนเพื่อการพัฒนาเขตพื้นที่การท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวเมืองนครลำปาง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการต้อนรับนักท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง อันเนื่องมาจากตัวเมืองนครลำปางนั้นมีพื้นที่ที่ชัดเจนแล้วสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวในช่วงเวลาเย็น หรือยามค่ำ ค็นอาจจะมีน้อย

2) การดำเนินกิจกรรมใดๆ ในการพัฒนาจังหวัดลำปางควรดำเนินการด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความรับผิดชอบในขอบเขตและหน้าที่ของตนเองเพื่อส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างครบวงจร

3) การสร้างระเบียบหรือข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่จะร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยว คือ มาตรการที่จะร่วมกันรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว โดยความร่วมมือของชุมชน

องค์กรภาคี เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ที่สำคัญที่ควรจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการเพื่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ

1) หน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดลำปาง สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สาขาจังหวัดลำปาง สมาคมท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

2) หน่วยงานที่มีบทบาทเสริมเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมรถม้า ชมรมผู้ประกอบการโรงแรม ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร และแผงลอย สมาคมสหพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง หอการค้าจังหวัดลำปาง สมาคมเครื่องปั้นดินเผา ชมรมผู้สื่อข่าวนครลำปาง และ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดลำปาง

3) หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานจังหวัดลำปาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลำปาง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัดลำปาง และคณะสงฆ์ จังหวัดลำปาง

5 อัศวิน คือ กลุ่มคน 5 กลุ่ม ที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย

อัศวินคนที่ 1 คือ เจ้าของพื้นที่นั้นๆ เช่น องค์กรบริการส่วนตำบล ให้ อบต. มีส่วนร่วมมากที่สุด

อัศวินคนที่ 2 คือ คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว

อัศวินคนที่ 3 คือ ผู้ประกอบการที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ เช่น ร้านขายของ ที่พัก หรือการบริการรถม้า

อัศวินคนที่ 4 คือ ผู้ชำนาญการ (นักพัฒนา) ที่จะสามารถพัฒนาอะไรก็ตามในท้องถิ่นนั้นๆ ให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าการท่องเที่ยว เช่น อาหาร 1 งานที่ทำมาวางขาย และอาหาร 1 งานนี้จะต้องพัฒนาคุณค่าขึ้น เช่น ให้เชลล์มาชวนชิม พอเชลล์มาชวนชิมแล้วจัดบริการ ส่งให้ถึงบ้านหรือ Delivery เลยก็ได้

อัศวินคนที่ 5 คือ นักวิชาการท้องถิ่นในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพราะการที่พานักท่องเที่ยวมายังชุมชนเพื่อความยั่งยืน

บันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการดำเนินงานที่สามารถบ่งบอกถึงระดับความสำเร็จของการส่งเสริมงานด้านการท่องเที่ยว มีดังต่อไปนี้

1) การดำเนินงานของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ทุกคนที่เกี่ยวข้อง (กองร้อย) เปรียบเสมือนการสร้างกองทัพเพราะต้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจ

2) การดำเนินงานของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว (แบ่งเป็นกองพัน) เป็นแต่ละประเภทๆ เช่น กลุ่มร้านอาหาร กลุ่มรถเช่า กลุ่มโรงแรม กลุ่มร้านขายของที่ระลึก จากประสบการณ์แบ่งได้เต็มที่ไม่เกิน 9 กลุ่ม เพื่อคัดเลือกหัวหน้าและสร้างความเข้าใจและความร่วมมือและทำสัญญา MOU. ในขณะที่สถานการณ์ปัจจุบันของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง มีดังนี้

โรงแรม มีเกิดขึ้นหลายแห่ง ซึ่งราคาไม่แพงมาก ในขณะที่เดียวกันมาตรฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่ค่อยมาก ห้องพักรักษาที่พอจะต้อนรับลูกค้าระดับสูงไม่ค่อยมี

ร้านอาหารอร่อยๆ นึกไม่ออก แต่ถ้าเป็นตนเองเลือกจะเป็นร้านบีบีซึ่งพอจะรับลูกค้าระดับกลาง อาหารพื้นเมืองไม่ค่อยมีใครพูดถึง สำหรับเมนูอาหารของจังหวัดลำปางที่เป็นที่กล่าวถึงกัน คือ ความเป็นเมืองก๋วยเตี๋ยว บะหมี่กึ่งเปีย เป็นสูตรดั้งเดิม (ชื่อร้าน บะหมี่กึ่งเปียรสดี)

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้นำทั้งหมดดังกล่าวจะได้ถูกนำไปเสนอต่อประชาคมลำปาง และใช้เป็นองค์ประกอบเพื่อการสังเคราะห์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปางต่อไป

ข้อมูลการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

การสัมมนา เรื่อง การบริหารจัดการอัตลักษณ์ของตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เป็นการสัมมนาภาคีเครือข่าย และผู้นำทางการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจาก 13 อำเภอ ในจังหวัดลำปาง ด้วยความร่วมมือของทุกโครงการในแผนงาน โดยมีโครงการที่ 1 เป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้อัตลักษณ์ชุมชนลำปางที่สามารถใช้เป็นทรัพยากรส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และได้ภาคีเครือข่ายด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ซึ่งในการดำเนินงานจัดการสัมมนาครั้งนี้นอกจากจะทำให้ได้ผลตามที่ต้องการทั้ง 2 ประการ ดังกล่าวแล้ว ยังก่อให้เกิดผลลัพธ์ และผลกระทบที่ดีต่อการพัฒนางานท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางให้เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงได้อีกเป็นจำนวนมาก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การสัมมนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้น 237 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน ผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ประชาชน สื่อมวลชน อาจารย์ และนักศึกษา เข้าร่วมการสัมมนาจำนวน 210 คน
- 2) นักวิจัย และทีมงาน รวม 22 คน
- 3) วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

กิจกรรมการสัมมนาครั้งนี้สร้างความสนใจจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาเป็นอย่างมาก ทั้งรายการในภาคเช้า และภาคบ่าย เนื่องจากกิจกรรมในช่วงเช้านับตั้งแต่พิธี โดยท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยเนชั่น และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาร่วมรายการในช่วงเช้าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงสามารถถ่ายทอด และจุดประกายความคิดให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้มีความเข้าใจถึงความสำคัญ และความเป็นไปได้ในการที่จะพัฒนาให้วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองได้เกิดมีคุณค่ารวมทั้งระหว่างคนในชุมชนของตนเอง และมีความภาคภูมิใจที่จะได้นำเสนอสิ่งต่างๆ ดังกล่าว แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม สำหรับชุมชนของตนเอง และในช่วงบ่ายสัมมนาสมาชิกได้ร่วมกันนำเสนอวัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พร้อมเสนอแนวทางการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองโดยภาคีเครือข่ายในชุมชน และภาคีเครือข่ายที่จะได้แสวงหาเพิ่มขึ้น ดังแสดงรายละเอียดในวีดิทัศน์แบบการรายงาน และข้อสรุปโดยสังเขปถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการสัมมนา ตามลำดับคือ

- 1) อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางเพื่อการท่องเที่ยว
- 2) ภาควิชาการพัฒนาศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
- 3) กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 4) เครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

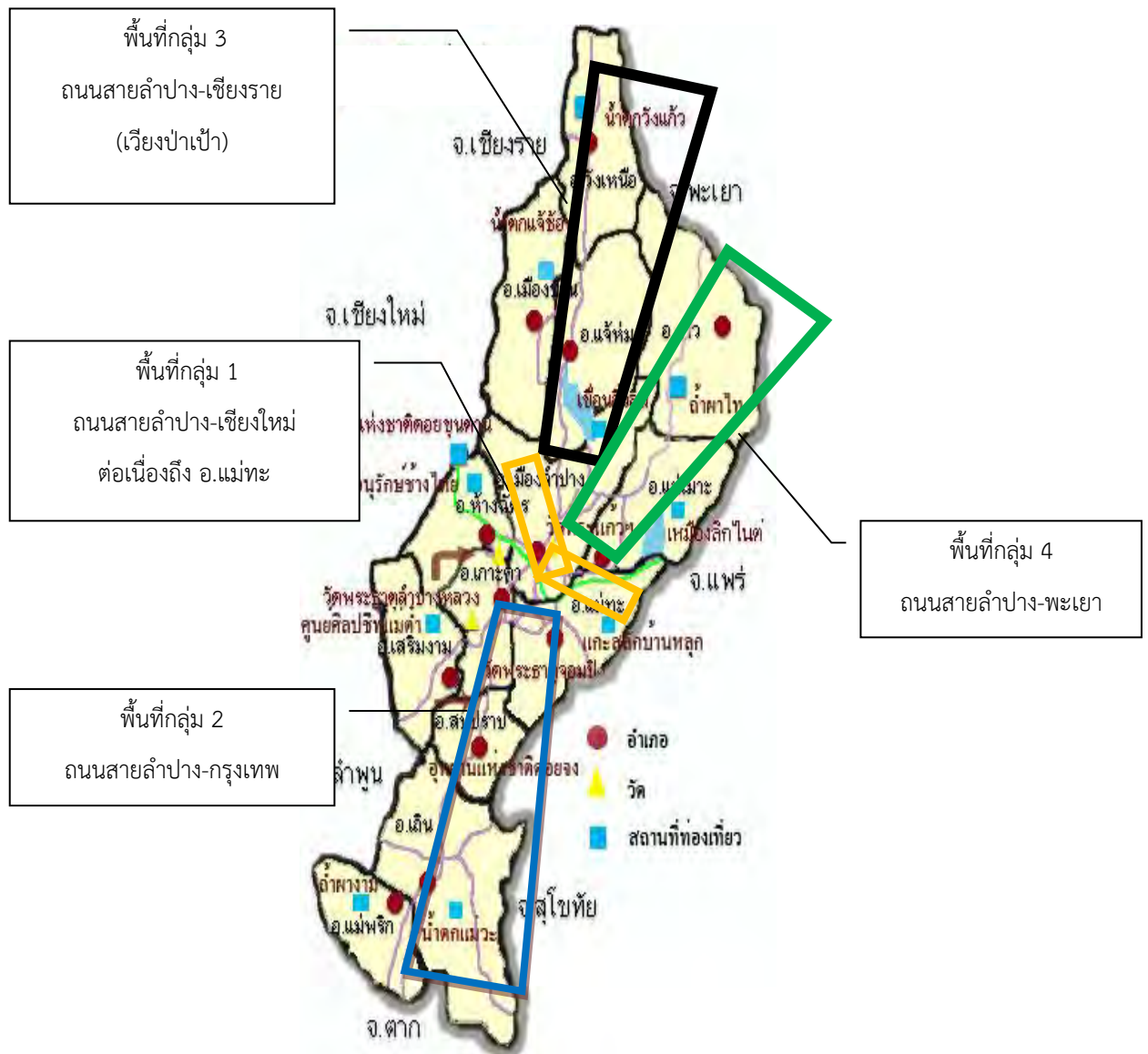
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปาง ที่สามารถใช้เป็นทรัพยากรส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ มี 2 ลักษณะ คือ

(1) อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่เป็นของดั้งเดิม ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว โดยทั่วไป

(2) อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปาง ที่เป็นอัตลักษณ์โดยแท้จริงของชุมชน และมีศักยภาพเพื่อการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรใหม่ทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงอันเนื่องจากการเดินทางโดยเส้นทางรถยนต์ได้อย่างต่อเนื่องซึ่งกันและกันระหว่างอำเภอทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง สามารถแบ่งเป็นกลุ่มอำเภอที่อยู่ต่อเนื่องกัน 4 กลุ่ม ตามเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัดลำปางตามเส้นทางคมนาคมโดยรถยนต์ เส้นทาง R3A ซึ่งมีเส้นทางถนนสายสำคัญพาดผ่านจังหวัดลำปาง 4 เส้นทาง แบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่กลุ่มที่ 1 บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วยอำเภอห้างฉัตร เกาะคา ต่อเนื่อง อ.แม่ทะ พื้นที่กลุ่มที่ 2 บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ประกอบด้วย อำเภอสบปราบ เถิน เสรimbangและแม่พริก พื้นที่กลุ่มที่ 3 บนเส้นทางลำปาง-เชียงรายประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ พื้นที่กลุ่มที่ 4 บนเส้นทางลำปาง-พะเยา จำนวน 5 ชุมชน ประกอบด้วย อำเภอ เมือง แม่เมาะ และงาว

พื้นที่แต่ละกลุ่มดังกล่าวประกอบด้วยชุมชนที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ สถาปัตยกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม บนเส้นทางท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้



แผนภาพที่ 4.1 ลำปาง และการจัดแบ่งพื้นที่ชุมชนตามเส้นทางท่องเที่ยวสายหลักในจังหวัดลำปาง

ภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จากการสัมมนาร่วมกันของ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน ผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ประชาชนจากชุมชน สื่อมวลชน อาจารย์ และนักศึกษา ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน นักวิชาการกับชุมชน ซึ่งนำไปสู่การ

สร้างความร่วมมือในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อให้สามารถใช้เป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ ชุมชนได้มองเห็นแนวทางในการที่จะได้กลับไปสร้างภาคีเครือข่ายเพิ่มเติมทั้งในส่วนที่อยู่ในชุมชนเอง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้ชุมชนของตนเองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อาทิ นักวิชาการ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ติดตามเข้าไปในชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่แท้จริงได้ เช่น พื้นที่ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน ที่ผู้ประกอบการได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนไปจัดงานโรดโชว์ด้านการท่องเที่ยวที่เมืองทองธานี รวมไปถึงการท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำแนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์จังหวัดลำปาง 2557-2559 องค์กรบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภองาวได้จัดการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาว เพื่อจัดทำกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภองาว โดยใช้ภาคีเครือข่ายทั้งอำเภองาว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเช่นกัน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวโดยทางน้ำจากอำเภอสบปราบถึงอำเภอเถิน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ศูนย์สินค้าโอท็อปโป่งขาม เกษตรกรไร่ส้มเกลี้ยง เป็นต้น

1) กลยุทธ์ในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการนำเสนอข้อมูลประกอบการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนครั้งนี้ พบกลยุทธ์สำคัญที่ได้นำมาใช้เพื่อให้การพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นไปได้ด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างรวดเร็ว คือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่อย่างอื่นๆ เข้ามาเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูลชุมชน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีแผนที่ดาวเทียม การใช้เทคนิคการถ่ายภาพ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารโดยวิทยุชุมชน ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ผู้ที่มีความสันทัดในแต่ละกรณี และก็พบว่าภาคีเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนให้การดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นไปได้โดยง่าย อาทิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเขต 10 ลำปาง ชมรมถ่ายภาพนครลำปาง และสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปางอีกหลายแห่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ กลยุทธ์สำคัญที่ได้รับจากแนวคิดของผู้นำในการร่วมสัมมนาครั้งนี้ คือ ความจริงใจของผู้นำในการที่จะทุ่มเททั้งกำลังกาย สติปัญญา และงบประมาณ เพื่อการพัฒนาชุมชนของตน คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานพัฒนาเกิดความสำเร็จขึ้นได้ ดังนั้น ความสำเร็จของการพัฒนาครั้งนี้ จึงขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้นำชุมชนเป็นลำดับแรก

2) เครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จากการเข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้ทีมวิจัยได้พบว่า ชุมชนที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาในทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดลำปางนั้น นอกเหนือจากการที่แต่ละชุมชนจะมีลักษณะที่เป็นส่วนร่วมอันเนื่องมาจากความเป็นคนเมืองเหมือนกัน

ได้แก่ ภาษา อาหาร การขับร้อง และดนตรีพื้นเมือง และการที่แต่ละชุมชนมีอัตลักษณ์สำคัญของชุมชนที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ผู้วิจัยได้พบว่า ศักยภาพ หรือความพร้อมในการร่วมมือกันของเครือข่ายในชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความใส่ใจ ความร่วมมือร่วมใจ และความพร้อมเพรียงกันในการเข้าร่วมการสัมมนา การแสดงความคิดเห็นในเวทีสัมมนาและความพร้อมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายนอกชุมชนที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนของตนเอง นับตั้งแต่ผู้นำของชุมชนทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และเยาวชน ในชุมชน รวมถึงผู้นำทางปัญญา หรือปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วย

- (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภอองาว
- (2) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม
- (3) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน
- (4) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร
- (6) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา
- (7) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วะ อำเภอเถิน

คำถามการวิจัยที่ 1

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

การศึกษาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง คณะนักวิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 82 คน 2) ผู้ประกอบการ จำนวน 66 คน และ 3) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 242 คน โดยแยกเก็บข้อมูลอำเภอละ 30 คน จำนวน 13 อำเภอ มีผลการศึกษาแยกเป็น 14 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเกาะคา
2. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอองาว
3. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแจ้ห่ม
4. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเถิน
5. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองลำปาง

6. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองปาน
7. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแม่ทะ
8. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแม่พริก
9. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแม่เมะ
10. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอวังเหนือ
11. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอสบปราบ
12. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเสริมงาน
13. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภห้างฉัตร
14. ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามของจังหวัดลำปาง

**1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเกาะคา ในความต้องการด้าน
เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง**

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนใน
พื้นที่อำเภอเกาะคา

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	14	46.7
	หญิง	16	53.3
2	อายุเฉลี่ย 36.60 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	1	3.3
	ประถมศึกษา	6	20.0
	มัธยมศึกษาตอนต้น	8	26.7
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	6	20.0
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	5	16.7
	ปริญญาตรี	3	10.0
	ปริญญาโท	1	3.3

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	18	60.03
	10,000 - 20,000 บาท	8	26.7
	20,001 - 30,000 บาท	4	13.3
	30,001 - 40,000 บาท	0	0
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	0	0
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเกาะคา	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	21	70.0
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	9	30.0
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.7
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5	16.7
	ประชาชนในพื้นที่	20	66.7

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 เพศชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 อายุเฉลี่ย 36.60 ปี ระดับการศึกษา จบมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 6 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ

10.00 ไม่ได้ศึกษา และปริญญาโท จำนวน 1 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 8 คน จำนวน 26.70 และ 20,001-30,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอเกาะคา 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.30	0.66	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.17	0.50	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.37	0.80	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.31	0.75	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	3.93	1.14	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.11	0.70	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.46	0.61	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.47	0.46	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.41	0.61	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.45	0.54	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.61	0.41	มากที่สุด
โดยรวม	4.32	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.45 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.41 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.30 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.17 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.43	0.67	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.17	1.05	มาก
รวม	4.30	0.66	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.43	0.67	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.40	0.67	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	3.87	0.93	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.20	0.80	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.87	0.97	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.30	0.70	มาก
รวม	4.30	0.66	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.37	0.80	มาก
รวม	4.37	0.80	มาก

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.23	0.77	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.40	0.89	มาก
รวม	4.31	0.75	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์ถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถังขยะ	3.93	1.14	มาก
รวม	3.93	1.14	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.27	0.86	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.10	0.80	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.90	1.06	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.76	มาก
รวม	4.11	0.70	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.47	0.68	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.47	0.68	มาก
รวม	4.47	0.61	มาก

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.50	0.63	มาก
ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง			
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.47	0.51	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.47	0.68	มาก
รวม	4.47	0.46	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริงทั้งหมด	4.57	0.62	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.20	0.80	มาก
รวม	4.41	0.61	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากร ธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.57	0.73	มากที่สุด
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำ รายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.33	0.66	มาก
รวม	4.45	0.54	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.40	0.77	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.43	0.63	มาก
3. จัดทำระบบร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.61	4.11	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.32	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.30 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.53 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.43 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.37

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงชยะ ค่าเฉลี่ย 3.93

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการ

ออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และ ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุดค่าเฉลี่ย 4.20 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ และการฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.47 เท่ากัน

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นและ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.47 เท่ากัน

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.47 เท่ากัน

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดทำระบบบรรยายเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ 5.00 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ ให้ทางจังหวัดจัดการหน่วยท่องเที่ยวให้มากที่สุดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางให้มากขึ้น ควรมีประกาศประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ในจังหวัดลำปาง ให้มีความชัดเจนและทั่วถึงมากกว่านี้ ละครจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต้องดูแลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่หรือทำลายธรรมชาติ ต้องมีการดูแลอย่างจริงจังด้วยอย่าเอาเมืองเข้ามาในป่าการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้มากกว่า

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอางว ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	16	53.30
	หญิง	14	46.70
2	อายุเฉลี่ย 39.47 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0
	ประถมศึกษา	4	13.3
	มัธยมศึกษาตอนต้น	6	20.00
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	4	13.30
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	1	3.30
	ปริญญาตรี	13	43.30
	ปริญญาโท	2	6.70
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	13	43.30
	10,000 - 20,000 บาท	14	46.70
	20,001 - 30,000 บาท	0	0.00
	30,001 - 40,000 บาท	3	10.00
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	0	0.00
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภองาว	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	30	100
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	0	0.00
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	2	6.70
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	23.30
	ประชาชนในพื้นที่	21	70.00

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 เพศหญิง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 อายุเฉลี่ย 39.47 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่าจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 14 คน จำนวน 46.70 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 และ 30,001- 40,000 บาท

จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภองาว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 และผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.63	0.69	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.37	0.48	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.47	0.63	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.53	0.52	มากที่สุด
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.50	0.63	มากที่สุด
6. การจัดบริการที่พัก	4.41	0.48	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.38	0.55	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.52	0.49	มากที่สุด
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.42	0.56	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	3.95	1.03	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.53	0.57	มากที่สุด
โดยรวม	4.42	0.39	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.53 เท่ากัน ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.52 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.41 ด้านการพัฒนา

บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.38 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 3.95 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ให้นำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.67	0.47	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.63	0.69	มากที่สุด
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.53	0.79	มากที่สุด
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.47	0.57	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.10	0.80	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.40	0.62	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.27	0.78	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.47	0.57	มาก
รวม	4.37	0.39	มากที่สุด
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.47	0.62	มาก
รวม	4.47	0.62	มาก

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.60	0.56	มากที่สุด
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.47	0.51	มาก
รวม	4.53	0.52	มากที่สุด
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์ถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถังขยะ	4.50	0.63	มากที่สุด
รวม	4.50	0.63	มากที่สุด
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.33	0.66	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.47	0.57	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.37	0.66	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.76	มาก
รวม	4.41	0.48	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.57	0.56	มากที่สุด
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.60	0.62	มากที่สุด
รวม	4.38	0.55	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.63	0.61	มากที่สุด

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.33	0.60	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.47	0.62	มาก
รวม	4.52	0.49	มากที่สุด
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.37	0.71	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	3.97	1.52	มาก
รวม	4.42	0.55	มากที่สุด
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	3.93	0.86	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.50	0.68	มากที่สุด
รวม	3.95	1.02	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.47	0.68	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.63	0.61	มากที่สุด
3. จัดทำระบบร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.63	0.39	มากที่สุด
รวม	4.53	0.57	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.41	0.39	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.63 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนค่าเฉลี่ย 4.47 เท่ากัน การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.40 การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.47

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.50

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาการออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.37 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสาน

กับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.33 และการกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุดค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.57 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.52 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสเรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริตของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.47 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.42 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนารายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และจัดทำระบบบรรยายเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.63 เท่ากัน รองลงมา คือ รางระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ อยากให้มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้มากกว่านี้ เช่น อ่างเก็บน้ำ อยากให้มีการจัดระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอที่เป็นรูปธรรม ควรมีการฝึกอบรมมัคคุเทศน์ประจำตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรบรรจุข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในสถานศึกษาของ จังหวัดลำปาง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง อยากให้ทุกคนในตำบลมาช่วยกันร่วมในกันทำให้ตำบลเราเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักตำบลมากยิ่งขึ้น การนำเสนอที่เป็นจริงถูกต้อง ทำแบบประชาชนท้องถิ่นภูมิใจและมีรายได้บางส่วนจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและอย่างไร้ทางทีมงานวิจัยครั้งนี้ให้การสนับสนุน จนกว่าทุกชุมชนยินดีด้วยตัวเองระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการท่องเที่ยว ควรมาจากความร่วมมือร่วมใจและความต้องการของชุมชนคนลำปาง เป็นทิศทางเดียวกันที่จะอนุรักษ์ รักษาให้เป็นอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนที่อื่น และจะร่วมกันรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง และนักท่องเที่ยวเข้ามาช่วยได้ โดยระเบียบจะต้องเป็นข้อตกลงที่ร่วมกันได้ทุกภาคส่วนและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เช่น ระเบียบด้านความปลอดภัย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการรักษาวัฒนธรรมประเพณี

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแจ้ห่ม ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.28 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	23	76.60
	หญิง	7	23.30
2	อายุเฉลี่ย 46.57 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0
	ประถมศึกษา	4	13.3
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1	3.30

ตารางที่ 4.28

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	12	40.00
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	5	16.70
	ปริญญาตรี	6	20.00
	ปริญญาโท	2	6.70
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	40.00
	10,000 - 20,000 บาท	12	40.00
	20,001 - 30,000 บาท	2	6.70
	30,001 - 40,000 บาท	3	10.00
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.30
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอแจ้ห่ม	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	28	93.30
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	2	6.70
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	7	23.40
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4	13.30
	ประชาชนในพื้นที่	19	63.30

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 23 คน คิดเป็น

ร้อยละ 76.60 เพศหญิง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 อายุเฉลี่ย 46.57 ปี ระดับการศึกษา จบมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาจบระดับ ปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ระดับประถมศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 มัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 12 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ 30,001-40,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ประชาชนทั่วไป อำเภอแจ้ห่มจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 ผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.43	0.55	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.21	0.64	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.40	0.86	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.35	0.72	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.33	0.68	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.34	0.65	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.40	0.74	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.39	0.78	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.28	0.77	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.07	0.72	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.41	0.68	มาก
โดยรวม	4.32	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.41 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 เท่ากัน ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.34 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.28 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.50	0.97	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.37	0.67	มาก
รวม	4.43	0.55	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.33	0.88	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.33	0.84	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.17	0.75	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.17	0.87	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.07	0.52	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.20	0.81	มาก
รวม	4.21	0.64	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.40	0.86	มาก
รวม	4.40	0.86	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.37	0.81	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.76	มาก
รวม	4.35	0.72	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงชยะ	4.33	0.68	มาก
รวม	4.33	0.68	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.37	0.77	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.40	0.72	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.23	0.82	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.37	0.89	มาก
รวม	4.34	0.65	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิ ปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.43	0.68	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.37	0.72	มาก
รวม	4.40	0.74	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.40	.932	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.37	.765	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อ จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.40	.724	มาก
รวม	4.39	0.78	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริงทั้งหมด	4.23	1.94	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมี การแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.33	0.84	มาก
รวม	4.28	0.77	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจาก ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.17	0.95	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำ รายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.97	0.93	มาก
รวม	4.07	0.72	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.47	0.73	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.37	0.85	มาก
3. จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.72	มาก
รวม	4.41	0.68	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.32	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต และชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะค่าเฉลี่ย 4.33 เท่ากัน รองลงมา คือ การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.17 เท่ากัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 คือ การขยายพื้นที่จอตลอดยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.33

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และการกำหนดความมากมายของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 เท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.40 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นและกิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.40 เท่ากัน รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.65 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา

คือ การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มาของเศรษฐกิจในชุมชนหรือท้องถิ่นอีกทางหนึ่งแต่ก็ขอให้อย่าเข้ามาทำลายวิถีชีวิตของราษฎรในท้องถิ่น ร่วมทั้งสิ่งแวดล้อมที่ต้องถูกทำลายแม้ไม่มากนักน้อยเพื่อให้มาซึ่งในสิ่งที่ต้องการ ถ้าสิ่งที่เข้ามามีค่าเพียงแค่มนุษย์น้อยนิดก็อย่าได้ทำลายเพื่อให้คนมากมายได้เรียนรู้หลายภาคต้องร่วมมือร่วมใจอย่างจริงจังและต่อเนื่องเมื่อถึงวันสำคัญของอาเซียน อยากให้มีนักวิชาการออกแบบอย่างเช่น ให้คำบรรยายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทุกๆจุด ที่เป็นแหล่งสำคัญให้กับชาวต่างประเทศได้เข้าใจและติดใจปลอดภัย อยากรจะให้ทาง ม.เนชั่น ขอให้ไปสำรวจทุกจุด เพื่อจะได้ข้อมูลอันลึกซึ้งสร้างแผนถูกต้องทุกด้านที่เสนอมานี้ เห็นด้วยทุกประการ แต่ใครจะเป็นคนทำ? จำเป็นต้องมีทีมงานหรือไม่การวิจัย กับการพัฒนา ต้องทำควบคู่กันไป การวิจัย คือ การทบทวนต้นทุนที่มีอยู่การพัฒนา คือ การเอาต้นทุนมาทำให้ดียิ่งขึ้นบุคคลละประชาชนภูมิปัญญาชาวบ้าน ชุมชนต้องมีความเห็นตรงกันไปในทิศทางเดียวกันคือเสียสละจัดทำปฏิทินชุมชนจัดท่องเที่ยวเป็นไตรมาส เช่น ไตรมาส 1 มี 4 เดือน เที่ยวแจ้ห่ม เมืองปาน วังเหนือ เป็นต้นซึ่งแต่ละพื้นที่ก็ไม่ซ้ำจากท่องเที่ยว วิธีการสวยละเอียดคงได้นำเสนอต่อไป ขอสนับสนุนให้ทำอย่างรวดเร็ว เพื่อความเจริญในท้องถิ่นขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากๆ หลายรูปแบบ เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวในการจัดแหล่งท่องเที่ยววันนี้ ควรยึดจารีต ประเพณีของเก่าที่บรรพบุรุษทำไว้ โดยไม่ทำลาย ควรจะยึดเอาจารีตประเพณีนั้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 1) จังหวัดลำปางต้องเห็นความสำคัญ(ผู้ว่า)เป็นผู้สั่งการ 2) อำเภอก็ให้การสนับสนุนและส่งเสริม 3) ท้องถิ่น อบต. เทศบาล หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานให้ความ

ร่วมมือ 4) ประชาชน,ผู้นำกลุ่ม,ผู้สูงอายุ,ประธานแม่บ้าน ให้ความร่วมมือขอให้ทำอย่างเป็นรูปธรรม
อย่างชัดเจน และจริงจังและอย่างต่อเนื่องและให้ชัดเจน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเถิน ในความต้องการด้านระเบียบว่า ด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.31 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	23	76.70
	หญิง	7	23.30
2	อายุเฉลี่ย 46.57 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0
	ประถมศึกษา	4	13.30
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1	3.30
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	12	40.00
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	5	16.70
	ปริญญาตรี	6	20.00
	ปริญญาโท	2	6.70
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	40.00
	10,000 - 20,000 บาท	12	44.00
	20,001 - 30,000 บาท	2	6.70

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	30,001 - 40,000 บาท	0	0.00
	40,001 - 60,000 บาท	3	10.00
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.30
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเถิน	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	28	93.30
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	2	6.70
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	7	23.30
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4	13.30
	ประชาชนในพื้นที่	19	63.30

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70 เพศหญิง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 อายุเฉลี่ย 46.57 ปี ระดับการศึกษา จบมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 12 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ระดับประถมศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 12 คน จำนวน 44.00 เท่ากัน รองลงมา 40,001-60,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอเถิน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัด

แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 ผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.43	0.77	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.21	0.64	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.40	.0.85	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.35	0.72	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.33	1.028	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.33	.0.68	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.41	0.60	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.38	0.74	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.28	.0.78	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.07	0.77	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.41	0.73	มาก
โดยรวม	4.32	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยวและด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.41 เท่ากัน ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.38 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย

4.35 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยวและด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.33 เท่ากัน ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.28 ด้าน การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.50	0.97	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.37	0.67	มาก
รวม	4.43	0.77	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.33	0.88	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.33	0.84	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.17	0.75	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.17	0.87	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.07	0.52	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.20	1.81	มาก
รวม	4.21	0.64	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.40	0.85	มาก
รวม	4.40	0.85	มาก

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.37	0.81	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.76	มาก
รวม	4.35	0.56	มาก
การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์แดนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ	4.33	1.03	มาก
รวม	4.33	1.03	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.37	0.77	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.40	0.72	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.23	0.81	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.37	0.89	มาก
รวม	4.33	0.68	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.43	0.68	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.37	0.72	มาก
รวม	4.41	0.61	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.40	0.93	มาก

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.37	0.77	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.40	0.72	มาก
รวม	4.39	0.74	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.23	0.94	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.33	0.84	มาก
รวม	4.28	0.78	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.17	0.95	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.97	0.93	มาก
รวม	4.07	0.77	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.47	0.73	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.37	0.85	มาก
3. จัดทำระบบร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.72	มาก
รวม	4.41	0.73	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.32	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิตวัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ การ

จัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตและชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.33 เท่ากัน รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.20 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความ เพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.33

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และการกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 เท่ากัน การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจาก ผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น และ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.40 เท่ากัน รองลงมา กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.28 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ใน ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3.97 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ จัดทำระบบบรรยายเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จัดการท่องเที่ยวให้มีระบบ และยั่งยืน มุ่งเน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว อาหารต้องสะอาดการบริการต้องดี มีคุณภาพ หลายฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจ ไม่ว่าจะเป็น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายท้องถิ่นต้องพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ในการจัดการแหล่ง

ท่องเที่ยวเป็นหลักต้องการวิทยากรที่มีประสบการณ์มาให้คำแนะนำแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และช่วยส่งเสริม
 อยากรให้การท่องเที่ยวไปโหมดการล่องแพ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองลำปาง ในความต้องการด้าน ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.34 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน

ข้อ	รายการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	12	40.00
	หญิง	18	60.00
2	อายุเฉลี่ย 42.27 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0
	ประถมศึกษา	2	6.70
	มัธยมศึกษาตอนต้น	8	26.70
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	8	26.70
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	6	20.00
	ปริญญาตรี	4	13.30
	ปริญญาโท	2	6.70
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	14	46.70
	10,000 - 20,000 บาท	13	43.30
	20,001 - 30,000 บาท	0	0

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	30,001 - 40,000 บาท	2	6.70
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.30
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเมือง	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	15	50.00
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	15	50.00
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	3	10.00
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9	30.00
	ประชาชนในพื้นที่	18	60.00

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุเฉลี่ย 42.27 ปี ระดับการศึกษา จบมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 8 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 13 คน จำนวน 43.30 และ 40,001-60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอละ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 18

คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.62	0.65	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.32	0.61	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.77	0.50	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.55	0.56	มากที่สุด
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.55	0.56	มากที่สุด
6. การจัดบริการที่พัก	4.47	0.50	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.53	0.62	มากที่สุด
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.63	0.42	มากที่สุด
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.65	0.56	มากที่สุด
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.25	1.32	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.59	0.70	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.77 รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.65 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.63 ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.62 ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.59 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.55 เท่ากัน ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.53 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 4.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.36 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.60	0.72	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.63	0.67	มากที่สุด
รวม	4.62	0.65	มากที่สุด
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.57	0.63	มากที่สุด
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.53	0.63	มากที่สุด
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.33	0.71	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.43	0.77	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.77	1.25	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.27	0.94	มาก
รวม	4.32	0.61	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.77	0.50	มากที่สุด
รวม	4.77	0.50	มากที่สุด
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.57	0.63	มากที่สุด
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.50	0.78	มากที่สุด
รวม	4.55	0.56	มากที่สุด

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอตrolleyนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถังขยะ	4.50	0.77	มากที่สุด
รวม	4.50	0.77	มากที่สุด
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.47	.629	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.50	.630	มากที่สุด
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.40	0.62	มาก
4. การกำหนดความเหมาะสมของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.50	0.63	มากที่สุด
รวม	4.47	0.50	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.57	0.73	มากที่สุด
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.50	0.68	มากที่สุด
รวม	4.53	0.61	มากที่สุด
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.63	0.67	มากที่สุด
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.70	0.54	มากที่สุด
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.57	0.63	มากที่สุด
รวม	4.63	0.42	มากที่สุด

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.70	0.60	มากที่สุด
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.60	0.62	มากที่สุด
รวม	4.65	0.56	มากที่สุด
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.40	1.38	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.10	1.32	มาก
รวม	4.25	1.31	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.67	0.71	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.57	0.73	มากที่สุด
3. จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.53	0.78	มากที่สุด
รวม	4.59	0.70	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.51	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.53 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.43 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.77 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.77

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.55 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความ เพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.50

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.46 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร และการกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุดค่าเฉลี่ย 4.46 เท่ากัน รองลงมาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และ ค่าเฉลี่ย 4.47 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญา

ของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.50 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.63 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.63 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้าง ผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.57 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.65 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือ ข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่

ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัย นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.57 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการ จัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ อยากเห็นเมืองลำปาง มีความเจริญในด้านการ ท่องเที่ยวให้สมบูรณ์แบบมากกว่านี้ ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ เข้ามามีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ในการพัฒนากับการท่องเที่ยวกันให้มากขึ้น ความต้องการที่มีส่วนคิดร่วมเกี่ยวกับสัญญาณไฟจราจรในบาง จุดของเขตเมือง เช่น ห้าแยกหอนาฬิกา อยากให้ลองออกกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและ

อาคารพาณิชย์ที่จะมีการก่อสร้างอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหรือวัด การปลูกสร้างห้ามบดบังทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวและวัดทั้งในเขตเมืองและชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อยากรให้ชุมชนใหญ่มีมัคคุเทศก์ประจำชุมชน อยากรให้ชุมชนจักฝึกอบรมมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ด้านพื้นฐานแล้วจะมีความรู้มากขึ้นโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองอยากรให้มีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดลำปางมากๆ อยากรให้ภาครัฐได้สนับสนุนและร่วมมือจัดการระเบียบในการท่องเที่ยวในจังหวัดให้มากกว่านี้ อยากรให้ทำเป็นรูปเป็นร่าง เพื่อความเจริญและการมีรายได้ในชุมชนควรจะดำเนินการให้ลำปางเป็นหนึ่งในจังหวัดอื่นให้ได้

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองปาน ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.37 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	11	36.70
	หญิง	19	63.30
2	อายุเฉลี่ย 40.63 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	1	3.3
	ประถมศึกษา	5	16.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	13.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	4	13.3
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	2	6.7
	ปริญญาตรี	13	43.3
	ปริญญาโท	1	3.3

ตารางที่ 4.37 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	19	63.3
	10,000 - 20,000 บาท	9	30.0
	20,001 - 30,000 บาท	1	3.3
	30,001 - 40,000 บาท	0	0
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.3
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเมืองปาน	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	18	60.0
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	12	40.0
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.7
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	23.3
	ประชาชนในพื้นที่	18	60.0

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 เพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 อายุเฉลี่ย 40.63 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาประถมศึกษ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 เท่ากัน อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ไม่ได้ศึกษา และปริญญาโท

จำนวน 1 คน เท่ากัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 9 คน จำนวน 30.00 และ 20,001-30,000 บาท และมากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 เท่ากัน กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอเมืองปาน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 และผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.35	0.64	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.17	0.73	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.27	0.82	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.28	0.69	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.20	0.92	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.19	0.65	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.38	0.59	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.41	0.61	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.35	0.88	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.26	0.65	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.57	0.59	มากที่สุด
โดยรวม	4.33	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ ด้านการสร้างและเผยแพร่

องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.41 การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.38 ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.35 เท่ากัน ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.28 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.26 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.19 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.37	0.76	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.33	0.75	มาก
รวม	4.35	0.64	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.63	0.61	มากที่สุด
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.20	1.06	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.03	0.96	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.13	1.07	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.83	1.20	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.20	0.80	มาก
รวม	4.17	0.73	มาก

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. การกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.27	0.73	มาก
รวม	4.27	0.50	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.23	0.85	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.71	มาก
รวม	4.28	0.69	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์จยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถังขยะ	4.27	0.73	มาก
รวม	4.27	0.73	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.30	0.83	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.27	0.82	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.27	0.82	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	3.93	0.78	มาก
รวม	4.19	0.65	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.40	0.67	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.37	0.66	มาก
รวม	4.38	0.59	มาก

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.43	0.81	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.50	0.63	มากที่สุด
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.30	0.83	มาก
รวม	4.41	0.61	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.37	1.06	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.33	4.80	มาก
รวม	4.35	0.88	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.23	0.81	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.30	0.81	มาก
รวม	4.26	0.65	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.50	0.90	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.60	0.62	มากที่สุด
3. จัดทำระบบร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.63	0.61	มากที่สุด
รวม	4.57	0.59	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.33	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความ

ต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.20 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.13 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย .28 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความ เพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำ และห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.20

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และ ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา คือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหารและการออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย 4.27 เท่ากัน และการ

กำหนดความมากมายของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.37 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.43 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา คือ ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.60 สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ ควรเพิ่มในเรื่องการกำจัดขยะ รักษาความสะอาดให้

นำอยู่ค่าธรรมเนียมในการเข้าอุทยาน ราคาสูงไป ควรให้ชุมชนได้นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้าน เสนอวิถีชีวิตหมู่บ้านนั้นๆให้ทุกหน่วยงานร่วมมือกันทุกหน่วยงาน ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือผู้รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวประจำทุกอำเภอ เพิ่มพนักงานส่งเสริมการต้อนรับนักท่องเที่ยวเข้าสู่สมาคมอาเซียน มีความปลอดภัยในทรัพย์สิน อยากจะให้ทางอุทยาน ช่วยประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาด และสิ่งแวดล้อม

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแม่พริก ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.40 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่พริก

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	6	20.0
	หญิง	24	80.0
2	อายุเฉลี่ย 37.73 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0
	ประถมศึกษา	11	36.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	13.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	5	16.7
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	2	6.7
	ปริญญาตรี	5	16.7
	ปริญญาโท	3	10.0
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	22	73.3
	10,000 - 20,000 บาท	7	23.3
	20,001 - 30,000 บาท	0	0
	30,001 - 40,000 บาท	0	0
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.3
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอแม่พริก	30	100.0
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	16	53.3
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	14	46.7
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	8	26.7
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	6	20.0
	ประชาชนในพื้นที่	16	53.3

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เพศชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุเฉลี่ย 37.73 ปี ระดับการศึกษา จบประถมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 8 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้นและปริญญาตรี จำนวน 5 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.70 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 รองลงมา 10,000

– 20,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 และมากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอแม่พริก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 และผู้ประกอบการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.41 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.46	0.78	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.27	0.68	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.40	0.77	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.26	0.77	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.43	0.67	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.30	0.69	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.15	0.51	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.24	0.87	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.23	0.97	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.26	0.80	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.52	0.72	มากที่สุด
โดยรวม	4.34	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ ด้านการจัดสร้างและการ

จัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.30 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.26 เท่ากัน ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.24 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.42 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.50	0.86	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.43	0.85	มาก
รวม	4.46	0.78	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.40	1.00	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.27	0.86	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.23	1.00	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.27	0.78	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.20	1.12	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.30	0.91	มาก
รวม	4.27	0.95	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.40	0.77	มาก

ตารางที่ 4.42 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
รวม	4.40	0.77	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.27	0.98	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.27	1.01	มาก
รวม	4.26	0.77	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์ดอนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ	4.43	0.67	มาก
รวม	4.43	0.67	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.17	1.23	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.40	0.81	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.37	0.89	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.30	0.79	มาก
รวม	4.30	0.69	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.57	0.67	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.47	0.57	มาก
รวม	4.51	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 4.42 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.27	1.14	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.13	1.19	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.33	0.88	มาก
รวม	4.24	0.87	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.40	0.93	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.07	1.33	มาก
รวม	4.23	0.97	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.07	1.23	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.47	0.62	มาก
รวม	4.26	0.80	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.60	0.85	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.57	0.77	มากที่สุด
3. จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.40	1.07	มาก
รวม	4.52	0.72	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.34	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.46 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิตวัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนค่าเฉลี่ย 4.30 ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะและการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.27 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.26 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมและจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เท่ากันค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.43

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการ

จัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.37 การกำหนดความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุดค่าเฉลี่ย 4.30 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบ และตกแต่ง อาคาร สถานที่และ ค่าเฉลี่ย 4.17 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.15 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.24 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.23 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.13 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.23 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.26 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนารายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.52 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย

4.57 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว แนะนำให้เหตุผล อำเภอรอบนอกมักไม่มีความสำคัญต่อองค์กรการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อยากให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัย อยากให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องต้องการให้สนับสนุนด้านวิชาชีพ ด้านการค้าขาย

9. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอแม่เกาะ ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.43 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่เกาะ

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	17	56.70
	หญิง	13	43.30
2	อายุเฉลี่ย 40.23 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0.00
	ประถมศึกษา	0	0.00
	มัธยมศึกษาตอนต้น	7	23.30
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	10	33.30
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	4	13.30
	ปริญญาตรี	9	30.00

ตารางที่ 4.43 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
	ปริญญาโท	0	0.00
	ปริญญาเอก	0	0.00
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.00
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	17	56.70
	10,000 - 20,000 บาท	12	40.00
	20,001 - 30,000 บาท	0	0.00
	30,001 - 40,000 บาท	0	0.00
	40,001 - 60,000 บาท	0	0.00
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.30
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอแม่เมาะ	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	26	86.70
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4	13.30
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.70
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	23.30
	ประชาชนในพื้นที่	18	60.00

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 เพศหญิง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 อายุเฉลี่ย 40.23 ปี ระดับการศึกษา จบมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 อนุปริญญาหรือ

ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 12 คน จำนวน 40.00 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอแม่เมาะจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.70 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.44 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.85	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.12	0.82	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.13	1.01	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.27	0.81	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.10	1.18	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.15	0.86	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.00	1.00	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.14	0.92	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.96	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	3.92	1.06	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.41	0.65	มาก
โดยรวม	4.36	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.36

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้าน การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.15 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.92 และด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.45 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.17	0.87	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.23	0.97	มาก
รวม	4.20	0.85	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.27	1.11	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.20	1.16	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.10	0.96	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.27	0.83	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.97	1.16	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	3.93	1.17	มาก
รวม	4.12	0.82	มาก

ตารางที่ 4.45 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.13	1.01	มาก
รวม	4.13	1.01	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.30	0.88	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.23	0.86	มาก
รวม	4.27	0.81	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอตลอดยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ	4.10	1.19	มาก
รวม	4.10	1.19	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.20	0.81	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.10	0.89	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.17	0.99	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.13	1.14	มาก
รวม	4.15	0.86	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	3.97	1.03	มาก

ตารางที่ 4.45 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.03	1.10	มาก
รวม	4.00	1.00	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.33	0.88	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.20	0.96	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	3.90	1.16	มาก
รวม	4.14	0.92	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทั้งหมด	4.03	0.96	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมี การแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	3.77	1.14	มาก
รวม	4.14	0.92	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากร ธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.00	1.08	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำ รายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.83	1.11	มาก
รวม	3.92	0.96	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.20	1.06	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.27	0.98	มาก
3. จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.27	1.08	มาก
รวม	4.41	0.65	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.36	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมา คือ ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.17 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต วิถีชีวิตและชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.20 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.13 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.13

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.23 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.10 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำ และห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.10

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการ

ออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือการออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.17 การกำหนดความมาก น้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.13 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมา คือ ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรง ภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของ เผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาคือ กิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.20 กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อ ประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.90 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือ ข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจาก ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3.83 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ

จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 เท่ากัน รองลงมา คือ สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ควรพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ ไม่ควรเน้นเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ควรส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่ด้วย ดอยพระพุทธบาท

10. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.46 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอวังเหนือ

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	13	43.3
	หญิง	17	56.7
2	อายุเฉลี่ย 41-50 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	2	6.7
	ประถมศึกษา	5	16.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	2	6.7
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	3	10.0
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	2	6.7
	ปริญญาตรี	14	46.7
	ปริญญาโท	2	6.7
	ปริญญาเอก	0	0
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0

ตารางที่ 4.46 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	18	60.0
	10,000 - 20,000 บาท	11	36.7
	20,001 - 30,000 บาท	0	0
	30,001 - 40,000 บาท	0	0
	40,001 - 60,000 บาท	1	3.3
	มากกว่า 60,001 บาท	0	0
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอวังเหนือ	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	18	60.0
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	12	40.0
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	7	23.3
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	8	26.7
	ประชาชนในพื้นที่	15	50.0

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 เพศชาย 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 อายุเฉลี่ย 41-50 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมา ประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.70 มัธยมศึกษาตอนต้น และอนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่าและปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 เท่ากัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 และ 40,001 - 60,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอวังเหยทอ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 และผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.47 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.47	0.69	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.25	0.52	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.43	0.67	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.33	0.60	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.40	0.77	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.35	0.60	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.61	0.53	มากที่สุด
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.70	0.45	มากที่สุด
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.61	0.55	มากที่สุด
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.25	1.15	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.70	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.58	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวและการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวและการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.61 เท่ากัน ด้านการจัดสร้างและการจัดการ

ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.25 เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.48 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรมีวิถีสวัสดิ์ วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.47	0.77	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.47	0.68	มาก
รวม	4.47	0.69	มากที่สุด
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.53	0.62	มากที่สุด
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.43	0.72	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.30	0.75	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	3.97	0.92	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.90	1.24	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.37	0.52	มาก
รวม	4.25	0.52	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรมีกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.43	0.67	มาก
รวม	4.43	0.67	มาก

ตารางที่ 4.48 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.47	0.62	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.20	0.76	มาก
รวม	4.33	0.60	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอตrolleyนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ	4.43	0.67	มาก
รวม	4.43	0.67	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.33	0.71	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.33	0.71	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.40	0.72	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.37	0.80	มาก
รวม	4.35	0.60	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.63	0.61	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.60	0.56	มาก
รวม	4.61	0.53	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.60	0.72	มากที่สุด

ตารางที่ 4.48 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.53	0.73	มากที่สุด
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.60	0.81	มากที่สุด
รวม	4.70	0.45	มากที่สุด
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.50	0.73	มากที่สุด
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.33	0.71	มาก
รวม	4.61	0.55	มากที่สุด
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.30	1.23	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.93	1.25	มาก
รวม	4.25	1.15	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.53	0.73	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.40	0.81	มาก
3. จัดทำระบบร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.27	1.11	มาก
รวม	4.70	0.45	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.58	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวและ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง มีค่าเฉลี่ย 4.47 เท่ากัน

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.43 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.37 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.30 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.43

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.36 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา การกำหนดความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 การใช้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่และ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.33 เท่ากัน ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญา ของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส สืบเรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น และกิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการ แสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.60 เท่ากัน รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริยของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจาก ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัย นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ ให้ทีมงานวิจัยเชื่อมโยงข้อมูลความต้องการแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมสิ่งแวดลอม ควรให้องค์กรต่างๆ ร่วมมือกับประชาชนอย่างเคร่งครัดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเจริญขึ้น ไม่อยากให้เกิดค่าผ่านประตูเข้าดูแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไปเพราะจะมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวอยากให้มีแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนให้มาก

11. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.49 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอสบปราบ

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	14	48.70
	หญิง	16	53.30
2	อายุเฉลี่ย 33.87 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0.00
	ประถมศึกษา	2	6.70
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	13.30
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	7	23.30
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	3	10.00
	ปริญญาตรี	13	43.30
	ปริญญาโท	1	3.30
	ปริญญาเอก	0	0.00
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.00

ตารางที่ 4.49 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	19	63.30
	10,000 - 20,000 บาท	6	50.00
	20,001 - 30,000 บาท	2	6.70
	30,001 - 40,000 บาท	1	3.30
	40,001 - 60,000 บาท	2	6.70
	มากกว่า 60,001 บาท	0	0.00
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอสบปราบ	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	23	76.70
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	7	23.30
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.70
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	6	20.00
	ประชาชนในพื้นที่	19	63.30

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 เพศชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 อายุเฉลี่ย 33.87 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 6 คน จำนวน 20.00 และ 20,001 - 30,000 บาท 40,001 - 60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70

เท่ากัน และ 30,001 - 40,000 และ 50,001-60,000 บาท 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอสปประาบ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 ตำแหน่งที่ในอำเภอประชาชนทั่วไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.50 แสดงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.40	0.62	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.18	0.64	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.40	0.81	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.36	0.80	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.27	0.98	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.26	0.80	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.32	0.70	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.19	0.86	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.21	0.82	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.08	0.86	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.22	0.64	มาก
โดยรวม	4.25	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.36 ด้านการพัฒนา

บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.26 ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.19 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.51 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรมีวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.47	0.73	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.33	0.76	มาก
รวม	4.40	0.62	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.30	0.79	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.30	0.87	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.00	0.87	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.33	0.84	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.80	1.19	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.33	0.84	มาก
รวม	4.18	0.64	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรมีกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.40	0.81	มาก
รวม	4.40	0.81	มาก

ตารางที่ 4.51 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.33	0.92	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.27	0.98	มาก
รวม	4.36	0.80	มาก
การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์ถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงชยะ	4.27	0.98	มาก
รวม	4.27	0.98	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.37	1.07	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.13	1.01	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.37	0.93	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.96	มาก
รวม	4.26	0.80	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.43	0.77	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.17	1.05	มาก
รวม	4.32	0.70	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.30	0.91	มาก

ตารางที่ 4.51 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.10	0.92	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.10	1.24	มาก
รวม	4.19	0.86	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.33	0.76	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่หรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.17	1.12	มาก
รวม	4.21	0.82	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.00	1.15	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.93	0.91	มาก
รวม	4.08	0.82	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.47	0.63	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.27	0.91	มากที่สุด
3. จัดทำระบบบรรยายเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.68	มาก
รวม	4.22	0.64	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.25	4.50	มาก

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความ

ต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็น การเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.30 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.80 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.36 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความ เพลิดเพลิน/ สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้อง กับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.26 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่ และการออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือ การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.13 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.17 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมาคือกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึง การแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นกิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.17 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ ควรส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมให้มากขึ้น ชาวลำปางจะต้องให้ความอบอุ่นกับนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น อยากให้การท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางเป็นรูปเป็นร่าง และนำสิ่งดีๆ มาพัฒนาจังหวัดลำปาง

12. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.52 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่ อำเภอเสริมงาม

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	8	26.70
	หญิง	22	73.30
2	อายุเฉลี่ย 37.93 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0.00
	ประถมศึกษา	3	10.00
	มัธยมศึกษาตอนต้น	6	20.00
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	3	10.00
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	2	6.70
	ปริญญาตรี	15	50.00
	ปริญญาโท	1	3.30
	ปริญญาเอก	0	0.00
	อื่นๆ (ไปตระเวน)	0	0.00

ตารางที่ 4.52 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (=30)	ร้อยละ
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	40.00
	10,000 - 20,000 บาท	14	46.70
	20,001 - 30,000 บาท	4	13.30
	30,001 - 40,000 บาท	0	0.00
	40,001 - 60,000 บาท	0	0.00
	มากกว่า 60,001 บาท	0	0.00
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเสริมงาม	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	18	60.00
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	12	40.00
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.65
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5	16.65
	ประชาชนในพื้นที่	20	66.70

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 เพศชาย 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 อายุเฉลี่ย 37.93 ปี ระดับการศึกษาจบปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 3 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.00 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ 20,001 - 30,000 จำนวน

4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอเสริมงาม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.65 และผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.53 ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.32	0.61	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.14	0.59	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.23	0.68	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.12	0.69	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.07	0.87	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.23	0.60	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.33	0.63	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.28	0.60	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.25	0.72	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	3.85	0.96	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.49	0.61	มาก
โดยรวม	4.22	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรที่

ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
 ค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.28 ด้านการเผยแพร่
 และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่ง
 ท่องเที่ยวและการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
 ค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
 ค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
 ค่าเฉลี่ย 3.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.54 แสดงความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.33	0.66	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.30	0.75	มาก
รวม	4.32	0.61	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.47	0.78	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.33	0.71	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.20	0.76	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.00	0.91	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.53	0.97	มาก
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.30	0.84	มาก
รวม	4.14	0.59	มาก

ตารางที่ 4.54 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.23	0.68	มาก
รวม	4.23	0.68	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.10	0.71	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.13	0.82	มาก
รวม	4.12	0.69	มาก
การพัฒนากาบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์ถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถังขยะ	4.07	0.87	มาก
รวม	4.07	0.87	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.27	0.69	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.23	0.77	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.20	0.81	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.85	มาก
รวม	4.23	0.60	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.43	0.77	มาก

ตารางที่ 4.54 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.23	0.68	มาก
รวม	4.33	0.63	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.37	0.72	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.13	0.82	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.33	0.66	มาก
รวม	4.28	0.60	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด	4.20	0.76	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.30	0.84	มาก
รวม	4.25	0.72	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	3.87	1.17	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.83	1.12	มาก
รวม	3.85	0.96	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.60	0.50	มากที่สุด
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.43	0.82	มาก

ตารางที่ 4.54 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
3. จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.43	0.77	มาก
รวม	4.49	0.61	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.22	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิตวัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาคือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.33 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.30 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.23 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.23

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้อง กับคุณค่าของ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.07

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.23 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมา คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.23 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และการกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.28 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือกิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.13 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมาคือ การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 3.87 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.49 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ และจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มากขึ้นถ้ามีแหล่งร้านค้าก็อย่าเอาเปรียบนักท่องเที่ยวเน้นความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาเป็นจุดเด่นในการประชาสัมพันธ์สถานที่ให้ได้ อย่างน้อย 1 อำเภอ 1 สถานที่สร้างคนเท่าเทียมกับคนทุกกลุ่มโดยไม่มีการแบ่งแยกควรปรับปรุงข้างถนน โดนการปลูกดอกไม้ ไม้ยืนต้น เช่น ดอกราชพฤกษ์

13. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.55 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(n=30)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	18	60.00
	หญิง	12	40.00
2	อายุเฉลี่ย 41.03 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	0	0.00

ตารางที่ 4.55 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(n=30)	ร้อยละ
	ประถมศึกษา	4	13.30
	มัธยมศึกษาตอนต้น	7	23.30
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	3	10.00
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	0	0.00
	ปริญญาตรี	11	36.70
	ปริญญาโท	5	16.70
	ปริญญาเอก	0	0.00
	อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.00
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	11	36.7
	10,000 - 20,000 บาท	15	50.0
	20,001 - 30,000 บาท	2	6.7
	30,001 - 40,000 บาท	1	3.3
	40,001 - 60,000 บาท	0	0
	มากกว่า 60,001 บาท	1	3.3
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอห้างฉัตร	30	100
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	26	86.7
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4	96.7
7	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	5	16.7
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	23.3
	ประชาชนในพื้นที่	18	60.0

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เพศหญิง 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อายุเฉลี่ย 41.03 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 ปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ประถมศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 15 คน จำนวน 50.00 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 และ 20,001-30,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอห้างฉัตร จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.70 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 และผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.56 ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบฯ (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.58	0.55	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.15	0.64	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.37	0.76	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.33	0.63	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.17	0.87	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.20	0.68	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.31	0.85	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.36	0.66	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.31	0.64	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.10	0.74	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.46	0.55	มาก
โดยรวม	4.31	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.36 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.17 ด้านการการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.15 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.57 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=30)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.53	0.62	มากที่สุด
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.63	0.66	มากที่สุด
รวม	4.58	0.55	มากที่สุด
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.47	0.73	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.50	0.63	มากที่สุด
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.00	1.14	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	3.90	1.18	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.87	1.22	มาก

ตารางที่ 4.57 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.17	0.91	มาก
รวม	4.15	0.64	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.37	0.76	มาก
รวม	4.37	0.76	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.43	0.77	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.23	0.72	มาก
รวม	4.33	0.63	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอร์แดนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงชยะ	4.37	0.76	มาก
รวม	4.37	0.76	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.27	0.98	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.40	0.67	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.20	1.03	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	3.93	0.86	มาก
รวม	4.20	0.68	มาก

ตารางที่ 4.57 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญา พื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.33	0.80	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.30	0.98	มาก
รวม	4.31	0.85	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.33	0.88	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.53	0.68	มากที่สุด
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อ แก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.23	0.81	มาก
รวม	4.36	0.66	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริงทั้งหมด	4.33	0.75	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการ แจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.30	0.70	มาก
รวม	4.31	0.64	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติ ที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.07	1.08	มาก
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้ มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.13	0.77	มาก
รวม	4.10	0.74	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.47	0.68	มาก

ตารางที่ 4.57 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.53	0.62	มากที่สุด
3. จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.72	มาก
รวม	4.46	0.55	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.31	4.50	มาก

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.58 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา คือ วิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้น รับผิดชอบเป็น การเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.50 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนค่าเฉลี่ย 4.17 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.00 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.87 ตามลำดับ

ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.37

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้อง กับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.17

ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.27 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.20 การกำหนดความเหมาะสมของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.36 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.33 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือ

ข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.10 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ อยากรู้เห็นเมืองลำปาง มีความเจริญในด้านการท่องเที่ยวให้สมบูรณ์แบบมากกว่านี้ ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ เข้ามามีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนากับการท่องเที่ยวกันให้มากๆ ความต้องการที่มีส่วนคิดร่วมเกี่ยวกับสัญญาณไฟจราจรในบางจุดของเขตเมือง เช่นห้าแยกหอนาฬิกา อยากรู้ให้ลองออกกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้านเรือนและอาคารพาณิชย์ที่จะมีการก่อสร้างอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหรือวัด การปลูกสร้างห้ามบดบังทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวและวัดทั้งในเขตเมืองและชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อยากรู้ให้ชุมชนใหญ่มีมีคหุเทศก์ประจำชุมชน อยากรู้ให้ชุมชนจักฝึกอบรมมัคหุเทศก์ให้มีความรู้ด้านพื้นฐานแล้วจะมีความรู้มากขึ้นโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองอยากรู้ให้มีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดลำปางมากๆ อยากรู้ให้ภาครัฐได้สนับสนุนและร่วมมือจัดการระเบียบในการท่องเที่ยวในจังหวัดให้มากกว่านี้ อยากรู้ให้ทำเป็นรูปเป็นร่าง เพื่อความเจริญและการมีรายได้ในชุมชนควรจะดำเนินการให้ลำปางเป็นหนึ่งในจังหวัดอื่นให้ได้

14. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามของจังหวัดลำปาง ในความต้องการด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 4.58 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง

ข้อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=390)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	182	46.70
	หญิง	208	53.30
2	อายุเฉลี่ย 40.82 ปี		
3	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้ศึกษา	4	1.00
	ประถมศึกษา	61	15.00
	มัธยมศึกษาตอนต้น	66	16.90
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	73	18.70
	อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	41	10.50
	ปริญญาตรี	122	31.30
	ปริญญาโท	23	5.90
	ปริญญาเอก	0	0.00
	อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0.00
4	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	206	52.80
	10,000 - 20,000 บาท	143	36.70
	20,001 - 30,000 บาท	17	4.40
	30,001 - 40,000 บาท	6	1.50
	40,001 - 60,000 บาท	0	2.60
	มากกว่า 60,001 บาท	0	2.10
5	อาศัยอยู่ในอำเภอ		
	อำเภอเมือง	30	7.70
	อำเภอแม่เมาะ	30	7.70

ตารางที่ 4.58 (ต่อ)

ชื่อ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=390)	ร้อยละ
	อำเภอเถิน	30	7.70
	อำเภอแม่เมาะ	30	7.70
	อำเภอแม่พริก	30	7.70
	อำเภอเกาะคา	30	7.70
	อำเภอแม่ทะ	30	7.70
	อำเภอเสริมงาม	30	7.70
	อำเภอสบปราบ	30	7.70
	อำเภอางาว	30	7.70
	อำเภอห้างฉัตร	30	7.70
	อำเภอแจ้ห่ม	30	7.70
	อำเภอเมืองปาน	30	7.70
	อำเภอวังเหนือ	30	7.70
6	มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง		
	มีส่วนร่วม	277	71.00
	ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	113	29.00
6	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้ประกอบการ	66	16.90
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	82	21.00
	ประชาชนในพื้นที่	242	62.10

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง 208 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 เพศชาย 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 อายุเฉลี่ย 41.82 ปี ระดับการศึกษา จบระดับปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90

ประถมศึกษาจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 และปริญญาโท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 ส่วนที่น้อยที่สุดคือ ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 รองลงมา 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 143 คน จำนวน 36.70 และ 20,001 – 30000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 และ 40,001-60,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 มากกว่า 60,001 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 น้อยที่สุดคือ 30,001-40,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 กลุ่มประชากรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป อำเภอละ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 และมีส่วนร่วม ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ตำแหน่งที่ในอำเภอ ประชาชนทั่วไป จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 และผู้ประกอบการ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.59 แสดงข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=390)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	4.43	0.69	มาก
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.23	0.64	มาก
3. การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	4.36	0.79	มาก
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.31	0.73	มาก
5. การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว	4.27	0.92	มาก
6. การจัดบริการที่พัก	4.25	0.69	มาก
7. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว	4.40	0.70	มาก
8. การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว	4.37	0.71	มาก
9. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.78	มาก
10. การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.16	0.90	มาก
11. การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว	4.45	0.69	มาก
รวม	4.32	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมา คือ ด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43 ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.36 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.29 ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการจัดบริการที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.60 ความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (n=390)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควบรวีวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว	4.45	0.78	มาก
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง	4.41	0.77	มาก
รวม	4.43	0.69	มาก
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.46	0.78	มาก
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ	4.37	0.82	มาก
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว	4.14	0.88	มาก
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	4.19	0.90	มาก
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.95	1.06	มาก

ตารางที่ 4.60 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	4.27	0.85	มาก
รวม	4.23	0.64	มาก
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ	4.36	0.79	มาก
รวม	4.36	0.79	มาก
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	4.32	0.83	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	4.30	0.82	มาก
รวม	4.31	0.73	มาก
การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว			
1. การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงชยะ	4.27	0.92	มาก
รวม	4.27	0.92	มาก
- การจัดบริการที่พัก			
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคาร สถานที่	4.28	0.85	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร	4.31	0.78	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.23	0.89	มาก
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.88	มาก
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.23	0.89	มาก

ตารางที่ 4.60 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด	4.20	0.88	มาก
รวม	4.25	0.69	มาก
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว			
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิ ปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่	4.44	0.74	มาก
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.36	0.80	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว			
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.43	0.85	มาก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็น จริยของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น	4.35	0.81	มาก
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่ จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	4.33	0.89	มาก
รวม	4.37	0.71	มาก
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริงทั้งหมด	4.35	0.82	มาก
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมี การแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง	4.24	0.98	มาก
รวม	4.29	0.78	มาก
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว			
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากร ธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง	4.17	1.08	มาก

ตารางที่ 4.60 (ต่อ)

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.15	0.96	มาก
รวม	4.16	0.90	มาก
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว			
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	4.48	0.76	มาก
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.45	0.78	มาก
3. จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ	4.43	0.82	มาก
รวม	4.45	0.69	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.32	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการจัดระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่าด้านการจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรนำวิถีชีวิตวัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้ เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมา คือการจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่าเฉลี่ย 4.41 ตามลำดับ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.23 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ค่าเฉลี่ย 4.37 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนค่าเฉลี่ย 4.27 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.19 การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.14 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับ

มาก ค่าเฉลี่ย 4.36 คือ ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจค่าเฉลี่ย 4.36 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความ เพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ ด้านการพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 คือ การขยายพื้นที่จอดรถยนต์เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวน ห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านการจัดบริการที่พัก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.31 รองลงมา คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และ สถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.28 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.28 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่นช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 4.36 ตามลำดับ ด้านการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา คือ กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อน ถึงความเป็น จริงของ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.35 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.29 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมี ความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมดค่าเฉลี่ย 4.35 รองลงมา คือ กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับ

นักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง ค่าเฉลี่ย 4.24 ตามลำดับ ด้านการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์หรือมีแนวโน้มลดน้อยลงค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา คือ การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ ด้านการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.45 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำระบบรับรองเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับ

ข้อมูลการดำเนินการยกย่องระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” โดยนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว

การศึกษาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการโดยนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน คณะนักวิจัยได้ดำเนินการยกย่องระเบียบฯ จำนวน 1 ครั้ง โดยมีผลการศึกษาแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ก่อนการยกย่องฯ)

(ร่าง)

ระเบียบจังหวัดลำปาง

ว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556

.....

บททั่วไป

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551

และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง
จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 คำจำกัดความ

“อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมาย ว่าด้วยการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่
เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการ
นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ความ
ปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและการ
เผยแพร่โฆษณา

“การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่ารวมถึง

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางอย่างยั่งยืน

“แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และงาน
โครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง จัดให้
มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ
เยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทาง
ศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

“แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกชชาติ สวนพฤกษศาสตร์

“แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ได้แก่ พระราชพิธีต่างๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัด ร้านค้า

“แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑ ์ วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน ชุมชมโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

“แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความรู้ วัฒนาความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัยสร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

“การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

“การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนร่างกายและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

“การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานบันเทิง” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

“การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ

“การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา ในขณะเดียวกัน

ได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิต เข้าไปด้วย

“นักท่องเที่ยว” หมายถึง ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ลำปาง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และ องค์กรการบริหารส่วนตำบล

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน

หมวด 1

การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมของ จังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง

หมวด 3

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน รวมใจกันภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา โดยนารายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

หมวด 3

การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 4

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้น ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5

การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำรายการขยายพื้นที่จอตระยยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำ และห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ ให้มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6

การจัดบริการที่พัก

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7

การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8

การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นการหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10

การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11

การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบฉบับนี้ คือ เนื่องจากจังหวัดลำปาง มีวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญที่นารายได้เข้าสู่จังหวัดลำปาง ทางแผนงาน เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง โดยโครงการวิจัย ที่ 3 เรื่อง การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำระเบียบฯ สมควรให้มีการจัดทำระเบียบนี้ขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหลาย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชน เสนอแนะแนวนโยบายที่สำคัญส่งเสริมให้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีระบบการรับรองคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริมผู้ประกอบการให้ดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางนี้ให้มีการพัฒนาก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำระเบียบนี้

2. ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ผ่านยก
ร่างฯ)

ระเบียบจังหวัดลำปาง
ว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556

.....

บททั่วไป

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551
และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง
จึงวางระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

คำนิยาม ข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง

1) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมาย ว่า
ด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุก
ประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหาร
และภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขาย
สินค้าพื้นเมือง ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับ
นักท่องเที่ยวและการเผยแพร่โฆษณา

2) “แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และ
งานโครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง
จัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ให้กับเยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทาง
ศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

3) “แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์

4) “แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัดร้านค้า

5) “แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชมโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

6) “แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความรู้ ให้ความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัย สร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

7) “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายความว่า การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

8) “การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำปาง

9) “การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนร่างกายและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

10) “การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

11) “การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง และการเป็นอาสาสมัคร

12) “การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ในขณะเดียวกันได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าไปด้วย

13) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

14) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่นเกิน 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

15) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำปาง

16) “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ในจังหวัดลำปาง

หมวด 1

การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และความระมัดระวัง

หมวด 2

การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 3

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมใจกันภาคภูมิใจและห่วงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ โดยนํารายได้เข้ากลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ 6

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หมวด 4

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้น ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5

การพัฒนาการบริการด้านท่องเที่ยว

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำกรขยายพื้นที่จอตระยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักแรม จำนวนห้องน้ำ และห้องสุขา ร้านอาหาร ถึงขยะ ให้มีความสมดุลกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6

การจัดบริการที่พัก

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7

การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8

การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวหรือการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10

การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11

การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ แก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุม คณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา

และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบฉบับนี้ คือ เนื่องจากจังหวัดลำปาง มีวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญที่นํารายได้เข้าสู่จังหวัดลำปาง ทางแผนงาน เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง โดยโครงการวิจัย ที่ ๓ เรื่อง การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำระเบียบฯ สมควรให้มีการจัดทำระเบียบนี้ขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหลาย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน เสนอแนะแนวนโยบายที่สำคัญส่งเสริมให้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีระบบการรับรองคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร และส่งเสริมผู้ประกอบการให้ดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางนี้ให้มีการพัฒนาก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำระเบียบนี้

ข้อมูลการจัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงาน และรับข้อเสนอแนะจากการจัดทำเวทีครั้งนี้

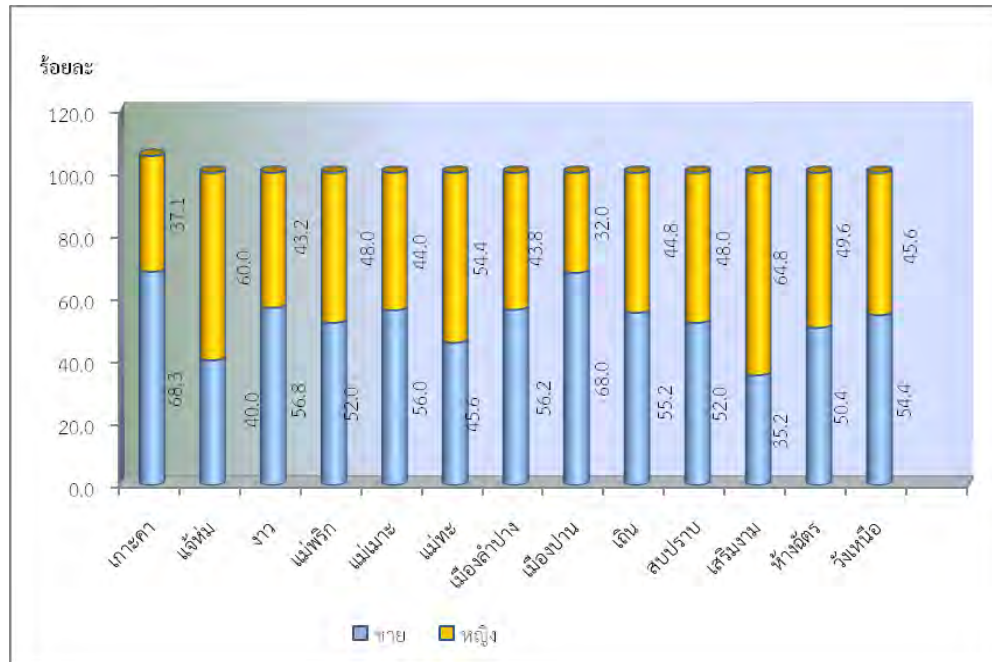
เมื่อได้นำเสนอแนวคิดเรื่องเส้นทางการท่องเที่ยวจากผลการวิจัยดังกล่าวสู่การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดลำปางทั้ง 13 อำเภอ แล้วได้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้มีความคิดเห็นต่อเส้นทางการท่องเที่ยวตามผลการวิจัย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง การพัฒนาศักยภาพ และความพร้อมของชุมชนบนเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั้ง 13 อำเภอในจังหวัดลำปาง รวมจำนวนรวม 1,615 คน ที่ร่วมรับฟังข้อมูลผลการวิจัยในเบื้องต้นของแผนงานวิจัยนี้ ดังแสดงจำนวน และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้ให้ข้อมูลในตารางที่ 4.61 – 4.62 ตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ 4.61 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามเพศ

ที่	อำเภอ	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
1	เกาะคา	82	38	120
		68.3%	31.7%	100.0%
2	แจ้ห่ม	46	69	115
		40.0%	60.0%	100.0%
3	งาว	71	54	125
		56.8%	43.2%	100.0%
4	แม่พริก	65	60	125
		58.0%	48.0%	100.0%
5	แม่เมาะ	70	55	125
		56.0%	44.0%	100.0%
6	แม่ทะ	57	68	125
		45.6%	54.4%	100.0%
7	เมือง	73	57	130
		56.2%	43.8%	100%
8	เมืองปาน	85	40	125
		68.0%	32.0%	100.0%
9	เถิน	69	56	125
		55.2%	44.8%	100.0%
10	สบปราบ	65	60	125
		42.0%	48.0%	100.0%
11	เสริมงาม	44	81	125
		35.2%	64.8%	100.0%
12	ห้างฉัตร	63	62	125
		50.4%	49.6%	100.0%
13	วังเหนือ	68	57	125
		54.4%	45.6%	100.0%
รวม		858	757	1615
		53.1	46.9	100.0%

แผนภูมิที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามเพศ



จากข้อมูลตารางและแผนภาพกลุ่มตัวอย่างประชาชนจังหวัดลำปางจากทั้ง 13 อำเภอ จำนวน 1,615 คน หรืออำเภอละประมาณ 125 คน ยกเว้น อำเภอเมืองมี 130 คน อำเภอเกาะคา 120 คน และอำเภอแจ้ห่ม 115 คน ในจำนวนนี้แบ่งเป็นชายและหญิง คิดเป็นชาย ร้อยละ 53.1 และหญิง 46.9 โดยสัดส่วนชายต่อหญิงในแต่ละอำเภอมีความแตกต่างกัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย ยกเว้นอำเภอแจ้ห่ม อำเภอแม่ทะ และอำเภอเสริมงาม

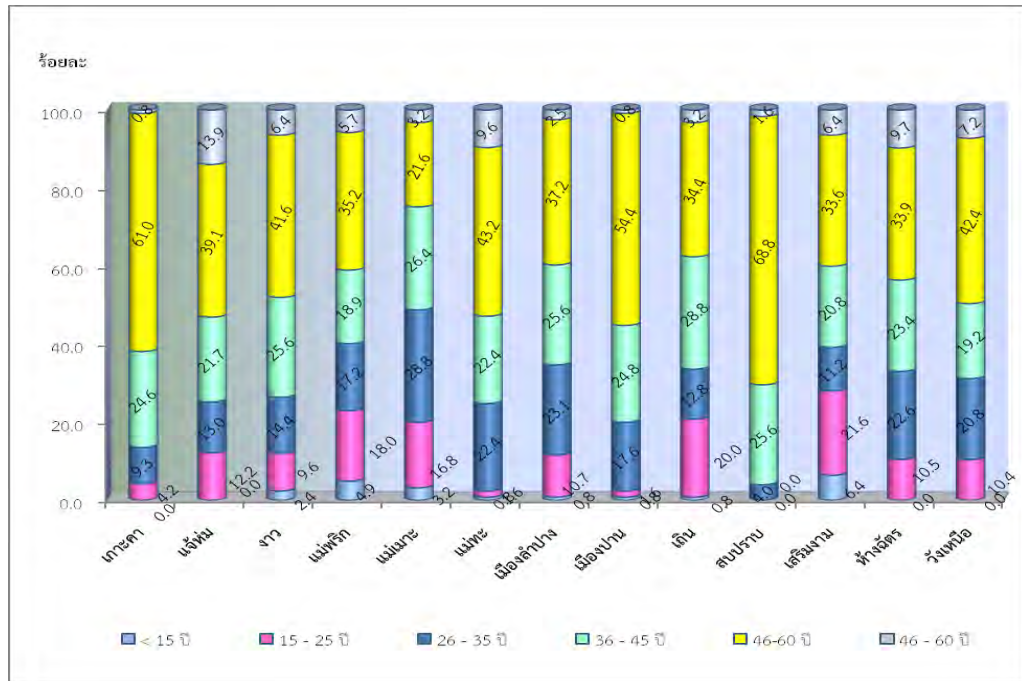
ตารางที่ 4.62 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอายุ

ที่	อำเภอ	อายุ (ปี)						รวม
		< 15	15-25	26-35	36-45	46-60	> 60	
1	เกาะคา	0	5	13	29	72	1	120
		0%	4.2%	9.3%	24.6%	61.0%	.8%	100.0%
2	แจ้ห่ม	0	14	15	25	45	16	115
		.0%	12.2%	13.0%	21.7%	39.1%	13.9%	100.0%

ตารางที่ 4.62 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	อายุ (ปี)						รวม
		< 15	15-25	26-35	36-45	46-60	> 60	
3	งาว	3	12	18	32	52	8	125
		2.4%	9.6%	14.4%	25.6%	41.6%	6.4%	100.0%
4	แม่พริก	6	22	21	23	46	7	125
		4.9%	18.0%	17.2%	18.9%	35.2%	5.7%	100.0%
5	แม่เมาะ	4	21	36	33	27	4	125
		3.2%	16.8%	28.8%	26.4%	21.6%	3.2%	100.0%
6	แม่ทะ	1	2	28	28	54	12	125
		0.8%	1.6%	22.4%	22.4%	43.2%	9.6%	100.0%
7	เมือง	2	15	30	33	47	3	130
		1.5	11.5	23.1	25.4	36.2	2.3	100.0%
8	เมืองปาน	1	2	22	31	68	1	125
		.8%	1.6%	17.6%	24.8%	54.4%	.8%	100.0%
9	เถิน	1	25	16	36	43	4	125
		0.8%	20.0%	12.8%	28.8%	34.4%	3.2%	100.0%
10	สบปราบ	0	0	5	32	86	2	125
		.0%	.0%	4.0%	25.6%	68.8%	1.6%	100.0%
11	เสริมงาม	8	27	14	26	42	8	125
		6.4%	21.6%	11.2%	20.8%	33.6%	6.4%	100.0%
12	ห้างฉัตร	0	13	28	29	43	12	125
		0%	10.5%	22.6%	23.4%	33.9%	9.7%	100.0%
13	วังเหนือ	0	13	26	24	53	9	125
		.0%	10.4%	20.8%	19.2%	42.4%	7.2%	100.0%
		26	171	272	381	678	87	1,615
	รวม	1.6%	10.6%	16.8%	23.6%	42.0%	5.4%	100.0%

แผนภูมิที่ 4.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอายุ



คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นต่อเส้นทางการท่องเที่ยวที่ได้จากผลการวิจัยนี้ เป็นผู้มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา คือ อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.6 ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกร และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 24.1, 23.5 และ 21.0 ตามลำดับ และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปริญญตรี และประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.1 23.8 และ 20.1 ดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.63 และ 4.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.63 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามอาชีพ

ที่	อำเภอ	อาชีพ							รวม
		นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	รับจ้าง ทั่วไป	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	พนักงาน เอกชน	อื่นๆ	
1	เกาะคา	4	26	23	42	12	0	13	120
		3.30%	21.70%	19.20%	35.00%	10.00%	0.00%	10.80%	100.00%
2	แจ้ห่ม	11	44	17	26	10	2	5	115
		9.60%	38.30%	14.80%	22.60%	8.70%	1.70%	4.30%	100.00%
3	งาว	12	22	33	40	6	3	9	125
		9.60%	17.60%	26.40%	32.00%	4.80%	2.40%	7.20%	100.00%
4	แม่พริก	19	32	40	19	6	2	7	125
		15.60%	26.20%	31.10%	15.60%	4.10%	1.60%	5.70%	100.00%
5	แม่เมาะ	16	16	34	28	13	14	4	125
		12.80%	12.80%	27.20%	22.40%	10.40%	11.20%	3.20%	100.00%
6	แม่ทะ	4	50	38	12	10	2	9	125
		3.20%	40.00%	30.40%	9.60%	8.00%	1.60%	7.20%	100.00%
7	เมือง	27	5	26	42	7	6	17	130
		20.80%	3.80%	20.00%	32.30%	5.40%	4.60%	13.10%	100.00%
8	เมืองปาน	0	45	47	22	10	0	1	125
		0.00%	36.00%	37.60%	17.60%	8.00%	0.00%	0.80%	100.00%
9	เถิน	19	28	26	30	8	0	14	125
		15.20%	22.40%	20.80%	24.00%	6.40%	0.00%	11.20%	100.00%
10	สบปราบ	0	29	21	7	35	1	32	125
		0.00%	23.20%	16.80%	5.60%	28.00%	0.80%	25.60%	100.00%
11	เสริมงาม	25	41	34	6	10	0	9	125
		20.00%	32.80%	27.20%	4.80%	8.00%	0.00%	7.20%	100.00%
12	ห้างฉัตร	8	18	23	35	15	15	11	125
		6.40%	14.40%	18.40%	18.00%	12.00%	12.00%	8.80%	100.00%
13	วังเหนือ	8	24	28	30	14	3	18	125
		6.40%	19.20%	22.40%	24.00%	11.20%	2.40%	14.40%	100.00%
	รวม	153	380	390	339	156	48	149	1,615
		9.50%	23.50%	24.10%	21.00%	9.70%	3.00%	9.20%	100.00%

ตารางที่ 4.64 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	อำเภอ	ระดับการศึกษา						รวม
		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	อนุ ปริญา	ปริญา ตรี	สูงกว่า ปริญาตรี	อื่นๆ	
1	เกาะคา	8 6.8%	57 48.3%	17 14.4%	35 29.7%	1 0.8%	0 .0%	118 100.0%
2	แจ้ห่ม	35 30.4%	34 29.6%	11 9.6%	31 27.0%	3 2.6%	1 .9%	115 100.0%
3	งาว	35 28.0%	26 20.8%	14 11.2%	36 28.8%	14 11.2%	0 .0%	125 100.0%
4	แม่พริก	25 20.5%	57 46.7%	18 14.8%	20 16.4%	2 1.6%	0 .0%	122 100.0%
5	แม่เมาะ	16 12.8%	27 21.6%	37 29.6%	41 32.8%	4 3.2%	0 .0%	125 100.0%
6	แม่ทะ	32 25.6%	63 50.4%	10 8.0%	19 15.2%	1 0.8%	0 .0%	125 100.0%
7	เมือง	1 .8%	26 21.5%	32 26.4%	49 40.5%	5 4.1%	8 6.6%	121 100.0%
8	เมืองปาน	20 16.0%	72 57.6%	9 7.2%	22 17.6%	2 1.6%	0 .0%	125 100.0%
9	เถิน	19 15.2%	51 40.8%	17 13.6%	33 26.4%	4 3.2%	1 .8%	125 100.0%
10	สบปราบ	18 14.4%	74 59.2%	16 12.8%	17 13.6%	0 .0%	0 .0%	125 100.0%
11	เสริมงาม	51 40.8%	55 44.0%	11 8.8%	8 6.4%	0 .0%	0 .0%	125 100.0%
12	ห้างฉัตร	28 22.6%	32 25.8%	16 12.9%	35 28.2%	13 10.5%	0 .0%	124 100.0%
13	วังเหนือ	34 27.2%	35 28.0%	15 12.0%	35 28.0%	4 3.2%	2 1.6%	125 100.0%
	รวม	322 20.1%	609 38.1%	223 13.9%	381 23.8%	53 3.3%	12 .8%	1,600 100.0%

การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ของจังหวัดลำปางในด้านของหน่วยงาน/บุคคลที่ควรร่วมกันเป็นผู้บริหารจัดการท่องเที่ยว รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน ดังแสดงในตารางที่ 4.65 และ 4.66

ตารางที่ 4.65 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของหน่วยงาน/บุคคลที่ควรร่วมกันเป็นผู้บริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ที่	เรื่อง	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	ข้าราชการในพื้นที่	43.3	41.6	13.4	0.9	0.8	100.0
2	ผู้นำส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	51.5	37.1	10.1	0.6	0.6	100.0
3	อบต. หรือเทศบาล เจ้าของ พื้นที่	50.7	38.5	9.2	1.1	0.4	100.0
4	ชุมชนเจ้าของพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยว	51.2	38.6	8.6	1.3	0.3	100.0
5	เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย อุทยาน แห่งชาติ ฯลฯ	47.7	43.0	7.8	1.3	0.3	100.0
6	เจ้าของกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว เช่น เจ้าของแพ เจ้าของรถม้า ฯลฯ	43.0	43.7	11.1	1.7	0.5	100.0
7	เจ้าของกิจการที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์	38.9	43.1	14.0	3.8	0.2	100.0
8	ร้านอาหารในพื้นที่	33.2	46.5	17.2	2.5	0.6	100.0
9	รถขนส่งภายในอำเภอ หรือ ระหว่างอำเภอ	35.2	42.1	19.6	2.8	0.3	100.0
10	ผู้ผลิตหัตถกรรม งานฝีมือ ของที่ระลึก	38.4	41.5	16.8	3.1	0.3	100.0

จากข้อมูลตารางที่ 4.65 แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ควรจะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือเทศบาล เจ้าของพื้นที่ และชุมชนเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ข้าราชการในพื้นที่ และเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวโดยมีเจ้าของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น เจ้าของแพ เจ้าของรถม้า ฯลฯ เจ้าของกิจการที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ ร้านอาหารในพื้นที่ รถขนส่งภายในอำเภอ หรือระหว่างอำเภอ และผู้ผลิตหัตถกรรมงานฝีมือ ของที่ระลึก เป็นผู้ที่มีความสำคัญในระดับรองลงมา

ตารางที่ 4.66 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน

ที่	เรื่อง	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	คนในชุมชนมีความรัก และ ความภาคภูมิใจในทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่ชุมชนมีอยู่	59.3	33.2	6.3	0.8	0.4	100.0
2	คนในชุมชนต้องรักษา และ หวงแหนธรรมชาติ และ วัฒนธรรมของตนเอง	58.2	33.9	7.0	0.6	0.3	100.0
3	คนในชุมชนมีน้ำใจไมตรีต้อนรับ ผู้มาเยือนดี	57.6	35.3	5.8	1.1	0.1	100.0
4	คนในชุมชนต้องร่วมมือกัน ประชาสัมพันธ์ความงามของ ชุมชนตนเอง	49.1	41.4	8.3	1.1	0.1	100.0
5	การประชาสัมพันธ์ต้องอาศัย สื่อมวลชนจากภายนอกมาทำ ข่าวให้	40.0	45.6	11.7	2.0	0.7	100.0
6	ชุมชนต้องมีกฎ ระเบียบ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยเมื่อมี นักท่องเที่ยว	53.6	36.4	8.4	1.3	0.3	100.0

ตารางที่ 4.66 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7	ชุมชนมีประวัติศาสตร์-เรื่องเล่า ของตนเอง	39.1	46.6	12.8	1.2	0.3	100.0
8	ผู้ประกอบการต้องมีความรู้เรื่อง งานบริการ	43.6	44.3	10.0	1.6	0.4	100.0
9	ชุมชนต้องมีของที่ระลึกที่ โดดเด่นของตนเอง	39.7	45.7	12.6	1.6	0.4	100.0

องค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ คนในชุมชนมีความรัก และความภาคภูมิใจในทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ คนในชุมชนต้องรักษา และหวงแหนธรรมชาติ และวัฒนธรรมของตนเอง คนในชุมชนมีน้ำใจไมตรีต้อนรับผู้มาเยือนดี คนในชุมชนต้องร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ความงามของชุมชนตนเอง และชุมชนต้องมีกฎระเบียบเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยเมื่อนักท่องเที่ยว สำหรับการประชาสัมพันธ์ต้องอาศัยสื่อมวลชนจากภายนอกมาทำข่าวให้ ชุมชนมีประวัติศาสตร์-เรื่องเล่าของตนเอง ผู้ประกอบการต้องมีความรู้เรื่องงานบริการ และชุมชนต้องมีของที่ระลึกที่โดดเด่นของตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญรองลงมาสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน 4) เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

วิธีการดำเนินการวิจัย ชั้นแรกศึกษาข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง, การสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง, การประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชน ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ต่อมาได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชุด คือ 1) แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง 2) แบบสอบถาม สำหรับผู้ประกอบการ (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร หรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง 3) แบบสอบถาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะนักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ต่างๆ ด้วยตนเอง หลังจากนั้นนำแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง” สามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

นักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 200 คน จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่อย่างละ 100 คน นี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยทั้งหมด 31 จังหวัด ครอบคลุมทั้ง 4 ภาคของประเทศ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ให้ความคิดเห็นในงานวิจัยนี้มีจำนวนรวม 200 คน เป็น จากทั้งหมด 24 ประเทศ โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง 20 ประเทศ และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จาก 18 ประเทศ

นักท่องเที่ยว ที่เลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเหตุผลที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามน่าประทับใจตามที่เพื่อน/สมาชิกในครอบครัวให้คำแนะนำ โดยสถานที่นั้นๆ ควรเป็นสถานที่ที่มีที่พักสะดวกสบาย และสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก ค่าใช้จ่ายไม่แพงเป็นลำดับรองลงมา ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีความสงบเหมาะสมกับการพักผ่อนรองลงมาคืออาหารอร่อย และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สำหรับข้อมูลด้านการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องรองลงมา สำหรับกิจกรรมที่สนุกสนาน และของที่ระลึก รวมทั้งกิจกรรมหรือเทศกาล เป็นกลุ่มสุดท้ายของเหตุผลที่จะเลือกในการท่องเที่ยว

2. ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

แนวทางการดำเนินงานสำหรับจังหวัดลำปางโดยภาพรวมจึงควรที่จะเชิญผู้เกี่ยวข้องมาระดมความคิดเห็น มีการมอบหมายงาน และติดตามงานอย่างเป็นระบบอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ คือ มีการจัดทำและวางแผนเพื่อการพัฒนาเขตพื้นที่การท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวเมืองนครลำปาง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง อันเนื่องมาจากตัวเมืองนครลำปางนั้นมีพื้นที่ที่ชัดเจน

แล้วสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวในช่วงเวลาเย็น หรือยามค่ำคืน อาจจะมีน้อย

2) การดำเนินกิจกรรมใดๆ ในการพัฒนาจังหวัดลำปางควรดำเนินการด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความรับผิดชอบในขอบเขตและหน้าที่ของตนเองเพื่อส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างครบวงจร

3) การสร้างระเบียบหรือข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่จะร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยว คือ มาตรการที่จะร่วมกันรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว โดยความร่วมมือของชุมชน

องค์กรภาคี เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางที่สำคัญ ที่ควรจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการเพื่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ

1) หน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดลำปาง สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สาขาจังหวัดลำปาง สมาคมท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

2) หน่วยงานที่มีบทบาทเสริมเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมรถม้า ชมรมผู้ประกอบการโรงแรม ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร และแผงลอย สมาคมสหพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง หอการค้าจังหวัดลำปาง สมาคมเครื่องปั้นดินเผา ชมรมผู้สื่อข่าวนครลำปาง และ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดลำปาง

3) หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานจังหวัดลำปาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลำปาง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัดลำปาง และคณะสงฆ์ จังหวัดลำปาง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้นำทั้งหมดดังกล่าวจะได้ถูกนำไปเสนอต่อประชาคมลำปาง และใช้เป็นองค์ประกอบเพื่อการสังเคราะห์เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ต่อไป

3. ข้อมูลการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

จากการประชุมสัมมนาร่วมกันของ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน ผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ประชาชนจากชุมชน สื่อมวลชน อาจารย์ และนักศึกษา ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน นักวิชาการกับชุมชน ซึ่งนำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อให้สามารถใช้เป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ ชุมชนได้มองเห็นแนวทางในการที่จะได้กลับไปสร้างภาคีเครือข่ายเพิ่มเติมทั้งในส่วนที่อยู่ในชุมชนเอง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนของตนเองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อาทิ นักวิชาการ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ติดตามเข้าไปในชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่แท้จริงได้ เช่น พื้นที่ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน ที่ผู้ประกอบการได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนไปจัดงานโรดโชว์ด้านการท่องเที่ยวที่เมืองทองธานี รวมไปถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำแนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์จังหวัดลำปาง 2557-2559 องค์กรบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภองาวได้จัดการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาวเพื่อจัดทำกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภองาวโดยใช้ภาคีเครือข่ายทั้งอำเภอส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเช่นกัน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวโดยทางน้ำจากอำเภอสบปราบถึงอำเภอเถิน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ศูนย์สินค้าโอท็อปโป่งข่าม เกษตรกรไร่ส้มเกลี้ยง เป็นต้น

1) กลยุทธ์ในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการนำเสนอข้อมูลประกอบการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนครั้งนี้ พบกลยุทธ์สำคัญที่ได้นำมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างรวดเร็วคือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่อย่างอื่นๆ เข้ามาเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูลชุมชน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีแผนที่ดาวเทียม การใช้เทคนิคการถ่ายภาพ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารโดยวิทยุชุมชน ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ผู้ที่มีความสันทัดในแต่ละกรณี และก็พบว่าภาคีเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนให้การดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นไปได้อย่างง่าย อาทิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเขต 10 ลำปาง ชมรมถ่ายภาพนครลำปาง และสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปางอีกหลายแห่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ กลยุทธ์สำคัญที่ได้รับจากแนวคิดของผู้นำในการร่วมสัมมนาครั้งนี้ คือ ความจริงใจของผู้นำในการที่จะทุ่มเททั้งกำลังกาย สติปัญญา และงบประมาณ เพื่อการพัฒนาชุมชนของตน คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานพัฒนาเกิดความสำเร็จขึ้นได้ ดังนั้น ความสำเร็จของการพัฒนาครั้งนี้ จึงขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้นำชุมชนเป็นลำดับแรก

2) เครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จากการเข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้ทีมวิจัยได้พบว่า ชุมชนที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาในทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดลำปางนั้น นอกเหนือจากการที่แต่ละชุมชนจะมีลักษณะที่เป็นส่วนร่วมอันเนื่องมาจากความเป็นคนเมืองเหมือนกัน ได้แก่ ภาษา อาหาร การขับร้อง และดนตรีพื้นเมือง และการที่แต่ละชุมชนมีอัตลักษณ์สำคัญของชุมชนที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ผู้วิจัยได้พบว่า ศักยภาพ หรือความพร้อมในการร่วมมือกันของเครือข่ายในชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความใส่ใจ ความร่วมมือร่วมใจ และความพร้อมเพรียงกันในการเข้าร่วมการสัมมนา การแสดงความคิดเห็นในเวทีสัมมนาและความพร้อมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายนอกชุมชนที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนของตนเอง นับตั้งแต่ผู้นำของชุมชนทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และเยาวชน ในชุมชน รวมถึงผู้นำทางปัญญา หรือปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วย

- (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภอองาว
- (2) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม
- (3) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน
- (4) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร
- (6) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา
- (7) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วะ อำเภอเถิน

4. ระบุว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ มีความต้องการในด้านระบุว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 11 หมวด ได้แก่ 1) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 6) การจัดบริการที่พัก 7) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 8) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 9) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 10) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว 11) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว และบทเฉพาะกาล

5. การจัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงาน และรับข้อเสนอแนะจากการจัดทำเวทีครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุคคลที่ควรจะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือเทศบาล เจ้าของพื้นที่และชุมชนเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ข้าราชการในพื้นที่ และเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวโดยมี เจ้าของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น เจ้าของแพ เจ้าของรถม้า ฯลฯ เจ้าของกิจการที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ ร้านอาหารในพื้นที่ รถขนส่งภายในอำเภอ หรือระหว่างอำเภอ และผู้ผลิตหัตถกรรม งานฝีมือ ของที่ระลึก

องค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ คนในชุมชนมีความรัก และความภาคภูมิใจในทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ คนในชุมชนต้องรักษา และหวงแหนธรรมชาติ และวัฒนธรรมของตนเอง คนในชุมชนมีน้ำใจไมตรีต้อนรับผู้มาเยือนดี คนในชุมชนต้องร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ความงามของชุมชนตนเอง และชุมชนต้องมีกฎระเบียบเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยเมื่อนักท่องเที่ยว สำหรับการประชาสัมพันธ์ต้องอาศัยสื่อมวลชนจากภายนอกมาทำข่าวให้ ชุมชนมีประวัติศาสตร์-เรื่องเล่าของตนเอง ผู้ประกอบการต้องมีความรู้เรื่องงานบริการ และชุมชนต้องมีของที่ระลึกที่โดดเด่นของตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญรองลงมาสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สามารถแบ่งระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็น 11 หมวด คือ บททั่วไป

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงวางระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

คำนิยาม ข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง

1) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหาร และภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและการเผยแพร่โฆษณา

2) “แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และงานโครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง จัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

3) “แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกชชาติ สวนพฤกษศาสตร์

4) “แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัดร้านค้า

5) “แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑ วัตถุ ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชมโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

6) “แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัย สร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

7) “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายความว่า การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

8) “การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำปาง

9) “การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

10) “การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

11) “การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง และการเป็นอาสาสมัคร

12) “การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ในขณะเดียวกันได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าไปด้วย

13) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

14) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่เกิน 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

15) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำปาง

16) “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ในจังหวัดลำปาง

หมวด 1 การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และความระมัดระวัง

หมวด 2 การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมใจกันภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ โดยนำรายได้เข้ากลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ 6

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หมวด 4 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้น ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5 การพัฒนาการบริการด้านท่องเที่ยว

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำรายการขายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำ และห้องสุขา ร้านอาหาร ถังขยะ ให้มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6 การจัดบริการที่พัก

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7 การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8 การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวหรือการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10 การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11 การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ แก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุม คณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

จากการลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปข้อเสนอแนะที่พบจากการทำวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การทำแบบสอบถาม มีจำนวนหน้าที่ยากเกินไป จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามอาจให้คำตอบในการทำแบบสอบถามที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง
2. ควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรือนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พูดสอดคล้องกันว่า ตอบแบบสอบถาม หรือให้ข้อมูลไปแล้ว ก็ไม่มีอะไรพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง
3. ควรส่งเสริมให้นักวิจัยท้องถิ่น เป็นผู้ทำการศึกษา-วิจัยประเด็นความต้องการทางด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักวิจัยท้องถิ่นจะเป็นผู้ที่รับทราบปัญหาต่างๆ อย่างแท้จริง โดยอาจมีพี่เลี้ยงจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่สนับสนุน-ส่งเสริมการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งต้องศึกษาทุกช่วงเวลา (เดือน) ทุกฤดูกาล เพื่อปรับปรุงระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในส่วนของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัย
2. ติดตามการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ
3. ควรมีการนำผลการวิจัย ไปนำเสนอในการประชุมระดับจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานระดับจังหวัดมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. <http://www.dopa.go.th/cgi-bin> ค้นหาเมื่อ 26 สิงหาคม 2556
- กระทรวงมหาดไทย. <http://www.moi.go.th/province/115.htm> ค้นหาเมื่อ 26 สิงหาคม 2556
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เล่ม 11, เอกสารอัดสำเนา.
- จิรวดี อ่อนวงศ์. (2539). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์สาขาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์. (2543). กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2537). “ปรัชญาและแนวความคิดในการจัดรายการนำเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 13 เล่ม 1, (มกราคม-มีนาคม): 10-22.
- ธนูผลการจ คงอินทร์. (2545). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านนาตึน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพดล ภาคพรต. (2546). “การสำรวจความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยว”. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเลิศ จิตตั้ง วัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: เพรสแอนด์ ดีไซน์.
- บุปผา วงษ์พันธุ์ทา. (2544). การประเมินศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ. (2545). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา : กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. (2537). โครงการศึกษาทบทวนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2537). “เราได้อะไร? เสียอะไร? สมุดปกขาวพีดีอาร์ไอ” การส่งเสริมการท่องเที่ยว. ฉบับที่ 2 (มกราคม).
- วิวัฒน์ชัย บุญยภัคคี. (2538). “ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 8 เล่มที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2538): 42-45.
- ไว จามรมาณ และคณะ. (2536). โครงการการศึกษากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวของภาคเอกชน. (เอกสารอัดสำเนา).
- ศุภชัยวิชัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2538). โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ ภูมิศึกษา ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2542). กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัคราพิพัฒน์ จำกัด.
- สุธัญญา ทองวิชิต. (2545). ศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว: ศึกษากรณีตำบลบางตาเถรอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวรรณชัย ฤทธิ์รักษา. (2545). “จรรยาบรรณกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว”. ธุรกิจท่องเที่ยว ปีที่ 15 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน) : 34.
- สุขุม ศุภนิตย์. (2540). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี วังไพจิตร. (2530). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและปีท่องเที่ยว 2530. จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ 6 เล่มที่ 1 (มกราคม): 1.
- แสงเทียน อัจฉิมานูร และศันสนีย์ หวังวรลักษณ์. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง. บทความงานวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง ภาควิชาการจัดการประมง.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2548). พระราชกฤษฎีกาการตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

- อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล. (2548). โครงการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เฉลิมพระเกียรติฯ “ตามรอยเสด็จฯ
เกาะช้าง จังหวัดตราด”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตราด กระทรวง
วัฒนธรรม ร่วมกับ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- เอ็นริช คอนซัลแตนท์. (2548). โครงการศึกษาเกณฑ์กำหนดมาตรฐานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
อุทยานแห่งชาติ. รายงานความก้าวหน้า (Progress Report).
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610
- Shirley Eber.(1992). Beyond the Green Harizon, Principles for Sustainable Tourism. Surrey:
Word Wide Fund for Nature (WWF).
- Yamane, Taro (1973). Statistics : an introductory analysis. New York : Harper&Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

บทความการวิจัย

การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

Regulation Management On Tourism Cooperation In Lampang Province

วารกรณ์ เรือนยศ มหาวิทยาลัยเนชั่น

สาวิตรี ศรีธนะวิบุญชัย กรมที่ดิน

Waraporn Rueanyos Nation University

Sawittree Srithanawiboonchai Department of Lands

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน 4) เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 5 ชุด มีทั้งแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยคณะนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า จากความต้องการของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ทำให้ได้ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 11 หมวด ได้แก่ 1) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่ง

ท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 6) การจัดบริการที่พัก 7) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 8) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 9) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 10) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว 11) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว และบทเฉพาะกาล

Abstract

The major objectives of this research is first to support community's leader, local government leader and parties agency who relevant with tourism to make tourism agreement in Lampang province, secondly to build the path of tourism participator to manage the environment and tourism in Lampang Province, thirdly to support the community's leader, local government leader and parties agency who relevant with tourism to manage the tourism, and fourth to establish the regulation management on tourism cooperation in Lampang province for the purpose that make argotic of tourism. Population and Sample is Thai and international tourists leader and expert person of province department, community's leader, local government leader, parties' agency, Hotel, Restaurant. The research equipments have been divided into five different sets, consisted of questionnaire, and structural interviews. All information was gathered mainly by all researchers. However, the information is analyzed by statistical computer programs.

The results are the requirement of leader and expert person of province department, community's leader, local government leader, parties' agency, Hotel, Restaurant both of Thai tourist and foreigner to approve the regulation management on tourism cooperation in Lampang province consists of main point 11 sections of 1) Establish and improve the tourism 2) Tourism environment preserving 3) Tourism management 4) Tourism activities 5) Tourism service developing 6) Accommodation management. 7) Staffs developing for tourism business. 8) Establish and disseminate the

tourism knowledge. 9) Disseminate and public the tourism. 10) Tourism commodity. 11) Tourism security and provision.

คำนำ

จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และทรงคุณค่าทั้งในเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่ยังคงมีร่องรอยเป็นหลักฐานแสดงถึงความดีงามที่บรรพบุรุษได้ส่งสมไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนผู้มาเยือนได้มีโอกาสชื่นชมและภาคภูมิใจ ซึ่งภาคีทุกภาคส่วนของจังหวัดลำปางก็ได้ ความสำคัญนำสิ่งเหล่านี้มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด

วิสัยทัศน์ (VISION) นครลำปางเป็นเลิศด้านเชรามิคและหัตถอุตสาหกรรม
โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม
ผู้นำด้านการผลิตเกษตรปลอดภัย ร่วมสร้างสังคมไทยอยู่ดีตามวิถี
พอเพียง

โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำปางมี 4 ประการ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ 1 : การพัฒนาเชรามิคและส่งเสริมหัตถอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการค้าและการลงทุนทั้งระบบ

ยุทธศาสตร์ 2 : การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ 3 : การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ 4 : การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและสร้างสังคมให้มี ความเข้มแข็งเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

จากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาทำให้แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดลำปางได้รับการพัฒนา และรองรับกิจกรรมด้านท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการนักท่องเที่ยวจนบางครั้งได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บางแห่งอาจทำให้เสื่อมคุณค่า และผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่จะสามารถรองรับได้ตามธรรมชาติ และขาดการวางแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับพฤติกรรมที่ขาดจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการทำลายคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและเป็นตัวเร่งให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เสื่อมโทรม

ลงอย่างรวดเร็ว ทั้งระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผน การกำหนดเขต และจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม จึงทำให้มีการพัฒนา โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารด้วยรูปลักษณะ ที่ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศ และตั้งอยู่ประชิดตัวแหล่งธรรมชาติทำให้บดบังทัศนียภาพ

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ก็เริ่มส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว อย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีองค์ประกอบจากความพร้อมของสภาพแวดล้อม ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ให้เหมาะสมกับข้อมูลด้านกายภาพ สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คณะนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะมุ่งศึกษาการสร้างความร่วมมือในการนำความรู้และความคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้มาจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง อันจะทำให้ทั้งจังหวัดลำปางเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร รวมถึงนักท่องเที่ยว ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน

ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหรือการให้บริการทางด้านอาหาร/ที่พัก ที่อยู่ในแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 390 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 นักท่องเที่ยว คำนวณจากสูตรยามาเน่ (Yamane. 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คิดเป็นจำนวน 400 คน โดยกำหนดสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย : ชาวต่างประเทศ คือ 50 : 50 คิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 200 คน และ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 200 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (โครงการที่ 1)

2.2 ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บนพื้นที่ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (โครงการที่ 1)

2.3 ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม ภัตตาคาร และทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ มีจำนวน 384 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) อำเภอละ 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งคณะนักวิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 5 ชุด ดังนี้

1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยว เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยจัดทำแบบสอบถามทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกรายการ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 รูปแบบ และการเลือกเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง สำหรับผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 6 คำถาม ดังนี้

คำถามที่ 1 เป้าหมายสำคัญสูงสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

คำถามที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

คำถามที่ 3 นักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ และกลยุทธ์ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ

คำถามที่ 4 แหล่งท่องเที่ยว / กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดลำปาง (บนเส้นทางโลจิสติกส์ R3a) ที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดลำปาง และสามารถส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางได้ด้วย

คำถามที่ 5 สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวที่จะทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้รับการพัฒนาควรมีอะไรบ้าง

คำถามที่ 6 บุคคล / กลุ่มคน / หน่วยงาน ที่ควรจะทำหน้าที่เป็นหลัก (เจ้าภาพ) หรือมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละด้านนั้นควรเป็นใครบ้าง และอย่างไร จึงจะทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางประสบความสำเร็จในการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของจังหวัดลำปางที่สามารถส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้อย่างเหมาะสม

3) แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

4) แบบสอบถาม สำหรับผู้ประกอบการ (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร หรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

5) แบบสอบถาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะนักวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) คณะนักวิจัยศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระเบียบ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดลำปาง
- 2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นด้านความตรงของเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข
- 4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research โดยการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

4. กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ พื้นที่จังหวัดลำปาง ดังนี้

- 1) การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม – 5 กันยายน 2555
- 2) สัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม – 30 กันยายน 2555

3) ประชุมสัมมนาระดมความคิดผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ครอบคลุมพื้นที่ 13 อำเภอ ของจังหวัดลำปาง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลง ร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ในวันที่ 14 กันยายน 2555

4) เก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม – 18 พฤศจิกายน 2555 โดยคณะนักวิจัยเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง

5) ดำเนินการยกร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัด ลำปาง โดยนักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำต่างๆ ที่ถูกบรรจุอยู่ในร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2556

6) จัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงานที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายชุมชน ได้รับทราบผลการดำเนินงานของแผนงานวิจัย ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2556

หมายเหตุ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 2 และข้อที่ 5 ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 1, 3, 4 และข้อที่ 6 ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อที่ 1, 2, 3 และข้อที่ 6 ทำร่วมกับโครงการที่ 1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นคำบรรยาย
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ จำนวน และร้อยละ นำเสนอเป็นคำบรรยายประกอบตาราง
3. การแปลความหมาย ในการประเมินความพึงพอใจ หรือระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด}}$$

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{5 - 0}{3} = 1.67$$

คะแนน 3.34 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง

คะแนน 1.67 – 3.33 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 0.00 – 1.67 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง” สามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 5 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

นักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 200 คน จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่อย่างละ 100 คน นี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยทั้งหมด 31 จังหวัด ครอบคลุมทั้ง 4 ภาคของประเทศ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ให้ความคิดเห็นในงานวิจัยนี้มีจำนวนรวม 200 คน เป็นทั้งหมด 24 ประเทศ โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดลำปาง 20 ประเทศ และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จาก 18 ประเทศ

นักท่องเที่ยว ที่เลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเหตุผลที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามน่าประทับใจตามที่เพื่อน/สมาชิกในครอบครัวให้คำแนะนำ โดยสถานที่นั้นๆ ควรเป็นสถานที่ที่มีที่พักสะดวกสบาย และสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก ค่าใช้จ่ายไม่แพงเป็นลำดับรองลงมา ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีความสงบเหมาะสมกับการพักผ่อน

รองลงมาคืออาหารอร่อย และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สำหรับข้อมูลด้านการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องรองลงมา สำหรับกิจกรรมที่สนุกสนาน และของที่ระลึก รวมทั้งกิจกรรมหรือเทศกาล เป็นกลุ่มสุดท้ายของเหตุผลที่จะเลือกในการท่องเที่ยว

2. ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลง ร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

แนวทางการดำเนินงานสำหรับจังหวัดลำปางโดยภาพรวมจึงควรที่จะเชิญผู้เกี่ยวข้องมาระดมความคิดเห็น มีการมอบหมายงาน และติดตามงานอย่างเป็นระบบอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ คือ มีการจัดทำ และวางแผนเพื่อการพัฒนาเขตพื้นที่การท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวเมืองนครลำปาง ซึ่งเป็น ศูนย์กลางในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง อันเนื่องมาจากตัวเมืองนครลำปางนั้นมีพื้นที่ที่ชัดเจน แล้วสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อนุรักษ์อย่างไรก็ดี การจัดการท่องเที่ยวในช่วงเวลาเย็น หรือยามค่ำคืน อาจจะมีน้อย

2) การดำเนินกิจกรรมใดๆ ในการพัฒนาจังหวัดลำปางควรดำเนินการด้วยความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความรับผิดชอบในขอบเขตและหน้าที่ของตนเองเพื่อส่งเสริมให้การ ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างครบวงจร

3) การสร้างระเบียบหรือข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่จะร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยว คือ มาตรการที่จะร่วมกันรักษาความปลอดภัย ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยความร่วมมือของชุมชน

องค์กรภาคี เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางที่สำคัญ ที่ควรจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการเพื่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ

1) หน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้แก่ สำนักงาน การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดลำปาง สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาจังหวัดลำปาง สมาคม ท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

2) หน่วยงานที่มีบทบาทเสริมเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้แก่ สภาอุตสาหกรรม จังหวัด สมาคมรถม้า ชมรมผู้ประกอบการโรงแรม ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร และแผงลอย สมาคม สหพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง หอการค้าจังหวัดลำปาง สมาคมเครื่องปั้นดินเผา ชมรม ผู้สื่อข่าวนครลำปาง และ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดลำปาง

3) หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการ ท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานจังหวัดลำปาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลำปาง สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดลำปาง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัดลำปาง และคณะสงฆ์ จังหวัดลำปาง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้นำทั้งหมดดังกล่าวจะได้ถูกนำไปเสนอต่อประชาคมลำปาง และใช้เป็นองค์ประกอบเพื่อการสังเคราะห์เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ต่อไป

3. ข้อมูลการประชุมสัมมนาระดมความคิดผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

จากการประชุมสัมมนาร่วมกันของ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน ผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ประชาชนจากชุมชน สื่อมวลชน อาจารย์ และนักศึกษา ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน นักวิชาการกับชุมชน ซึ่งนำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อให้สามารถใช้เป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ ชุมชนได้มองเห็นแนวทางในการที่จะได้กลับไปสร้างภาคีเครือข่ายเพิ่มเติมทั้งในส่วนที่อยู่ในชุมชนเอง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้ชุมชนของตนเองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อาทิ นักวิชาการ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ติดตามเข้าไปในชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่แท้จริงได้ เช่น พื้นที่ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน ที่ผู้ประกอบการได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนไปจัดงานโรดโชว์ด้านการท่องเที่ยวที่เมืองทองธานี รวมไปถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำแนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์จังหวัดลำปาง 2557-2559 องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภองาวได้จัดการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาวเพื่อจัดทำกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภองาวโดยใช้ภาคีเครือข่ายทั้งอำเภองาวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภองาว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเช่นกัน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวโดยทางน้ำจากอำเภอสบปราบถึงอำเภอเถิน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ศูนย์สินค้าโอท็อปโป่งข้าม เกษตรกรไร่ส้มเกลี้ยง เป็นต้น

1) กลยุทธ์ในการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการนำเสนอข้อมูลประกอบการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนครั้งนี้ พบกลยุทธ์สำคัญที่ได้นำมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างรวดเร็วคือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่อย่างอื่นๆ เข้ามาเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูลชุมชน

ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีแผนที่ดาวเทียม การใช้เทคนิคการถ่ายภาพ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารโดยวิทยุชุมชน ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ผู้ที่มีความสันทัดในแต่ละกรณี และก็พบได้ว่ามีภาคีเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนให้การดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นไปได้โดยง่าย อาทิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเขต 10 ลำปาง ชมรมถ่ายภาพนครลำปาง และสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปางอีกหลายแห่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ กลยุทธ์สำคัญที่ได้รับจากแนวคิดของผู้นำในการร่วมสัมมนาครั้งนี้ คือ ความจริงใจของผู้นำในการที่จะทุ่มเททั้งกำลังกาย สติปัญญา และงบประมาณ เพื่อการพัฒนาชุมชนของตน คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานพัฒนาเกิดความสำเร็จขึ้นได้ ดังนั้น ความสำเร็จของการพัฒนาครั้งนี้ จึงขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้นำชุมชนเป็นลำดับแรก

2) เครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จากการเข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้ที่วิจัยได้พบว่า ชุมชนที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาในทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดลำปางนั้น นอกเหนือจากการที่แต่ละชุมชนจะมีลักษณะที่เป็นส่วนร่วมอันเนื่องมาจากความเป็นคนเมืองเหมือนกัน ได้แก่ ภาษา อาหาร การขับร้อง และดนตรีพื้นเมือง และการที่แต่ละชุมชนมีอัตลักษณ์สำคัญของชุมชนที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ผู้วิจัยได้พบว่า ศักยภาพ หรือความพร้อมในการร่วมมือกันของเครือข่ายในชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความใส่ใจ ความร่วมมือร่วมใจ และความพร้อมเพรียงกันในการเข้าร่วมการสัมมนา การแสดงความคิดเห็นในเวทีสัมมนาและความพร้อมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายนอกชุมชนที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนของตนเอง นับตั้งแต่ผู้นำของชุมชนทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และเยาวชน ในชุมชน รวมถึงผู้นำทางปัญญา หรือปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วย

- (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภองาว
- (2) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสา อำเภोज้างหม
- (3) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอมืองปาน
- (4) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อำเภอก้างฉัตร
- (6) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำปางหลวง อำเภอกะคา
- (7) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วะ อำเภอดิน

4. ระบุว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี โรงแรม ภัตตาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ มีความต้องการในด้านระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 11 หมวด ได้แก่ 1) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 6) การจัดบริการที่พัก 7) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 8) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 9) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 10) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว 11) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว และบทเฉพาะกาล

5. การจัดทำเวทีประชุมระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงาน และรับข้อเสนอแนะจากการจัดทำเวทีครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุคคลที่ควรจะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือเทศบาล เจ้าของพื้นที่และชุมชนเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ข้าราชการในพื้นที่ และเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวโดยมี เจ้าของกิจการทางการท่องเที่ยว เช่น เจ้าของแพ เจ้าของรถม้า ฯลฯ เจ้าของกิจการที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ ร้านอาหารในพื้นที่ รถขนส่งภายในอำเภอ หรือระหว่างอำเภอ และผู้ผลิตหัตถกรรม งานฝีมือ ของที่ระลึก

องค์ประกอบที่จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ คนในชุมชนมีความรัก และความภาคภูมิใจในทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ คนในชุมชนต้องรักษา และหวงแหนธรรมชาติ และวัฒนธรรมของตนเอง คนในชุมชนมีน้ำใจไมตรีต้อนรับผู้มาเยือนดี คนในชุมชนต้องร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ความงามของชุมชนตนเอง และชุมชนต้องมีกฎระเบียบเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยเมื่อนักท่องเที่ยว สำหรับการประชาสัมพันธ์ต้องอาศัยสื่อมวลชนจากภายนอกมาทำข่าวให้ ชุมชนมีประวัติศาสตร์-เรื่องเล่าของตนเอง ผู้ประกอบการต้องมีความรู้เรื่องงานบริการ และชุมชนต้องมีของที่ระลึกที่โดดเด่นของตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญรองลงมาสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง สามารถแบ่งระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็น 11 หมวด คือ บททั่วไป

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงวางระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

คำนิยาม ข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง

1) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหาร และภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและการเผยแพร่โฆษณา

2) “แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และงานโครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง จัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

3) “แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์

4) “แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ โครงการ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัดร้านค้า

5) “แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชมโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

6) “แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความรู้ วัฒนาความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัย สร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

7) “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายความว่า การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

8) “การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำปาง

9) “การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

10) “การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

11) “การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง และการเป็นอาสาสมัคร

12) “การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ในขณะเดียวกันได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าไปด้วย

13) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

14) “นักท่องเที่ยวจร” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่เกิน 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

15) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำปาง

16) “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ในจังหวัดลำปาง

หมวด 1 การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และความระมัดระวัง

หมวด 2 การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมใจกันภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ โดยนํารายได้เข้ากลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ 6

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หมวด 4 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้น ต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5 การพัฒนาการบริการด้านท่องเที่ยว

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำกรขยายพื้นที่จอร์แดนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำ และห้องสุขา ร้านอาหาร ถึงขยะ ให้มีความสมดุลกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6 การจัดบริการที่พัก

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7 การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8 การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวหรือการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10 การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11 การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ แก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งต้องศึกษาทุกช่วงเวลา (เดือน) ทุกฤดูกาล เพื่อปรับปรุงระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในส่วนของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัย

2. ติดตามการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

3. ควรมีการนำผลการวิจัย ไปนำเสนอในการประชุมระดับจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานระดับจังหวัดมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. <http://www.dopa.go.th/cgi-bin> ค้นหาเมื่อ 26 สิงหาคม 2556
- กระทรวงมหาดไทย. <http://www.moi.go.th/province/115.htm> ค้นหาเมื่อ 26 สิงหาคม 2556
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เล่ม 11, เอกสารอัดสำเนา.
- จิรวดี อ่อนวงศ์. (2539). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์สาขาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์. (2543). กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2537). “ปรัชญาและแนวความคิดในการจัดรายการนำเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 13 เล่ม 1, (มกราคม-มีนาคม): 10-22.
- ธนูผลการจ คงอินทร์. (2545). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านนาตืน ตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพดล ภาคพรต. (2546). “การสำรวจความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยว”. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเลิศ จิตตั้ง วัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: เพรสแอนด์ ดีไซน์.
- บุปผา วงษ์พันธุ์ทา. (2544). การประเมินศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบ้านนา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ. (2545). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา : กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอมะนัง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. (2537). โครงการศึกษาทบทวนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2537). “เราได้อะไร? เสียอะไร? สมุดปกขาวพีดีอาร์ไอ” การส่งเสริมการท่องเที่ยว. ฉบับที่ 2 (มกราคม).
- วิวัฒน์ชัย บุญยภัคดิ์. (2538). “ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 8 เล่มที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2538): 42-45.
- ไว จามรมาณ และคณะ. (2536). โครงการการศึกษากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวของภาคเอกชน. (เอกสารอัดสำเนา).
- ศุภชัยวิชัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2538). โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ ภูมิศึกษา ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2542). กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัคราพิพัฒน์ จำกัด.
- สุธัญญา ทองวิชิต. (2545). ศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว: ศึกษากรณีตำบลบางตาเถรอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวรรณชัย ฤทธิ์รักษา. (2545). “จรรยาบรรณกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว”. ธุรกิจท่องเที่ยว ปีที่ 15 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน) : 34.
- สุขุม ศุภนิตย์. (2540). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี วังไพจิตร. (2530). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและปีท่องเที่ยว 2530. จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ 6 เล่มที่ 1 (มกราคม): 1.
- แสงเทียน อัจฉิมานูร และศันสนีย์ หวังวรลักษณ์. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง. บทความงานวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะประมง ภาควิชาการจัดการประมง.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2548). พระราชกฤษฎีกาการตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

- อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล. (2548). โครงการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เฉลิมพระเกียรติฯ “ตามรอยเสด็จฯ
เกาะช้าง จังหวัดตราด”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตราด กระทรวง
วัฒนธรรม ร่วมกับ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- เอ็นริช คอนซัลแตนท์. (2548). โครงการศึกษาเกณฑ์กำหนดมาตรฐานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
อุทยานแห่งชาติ. รายงานความก้าวหน้า (Progress Report).
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610
- Shirley Eber.(1992). Beyond the Green Harizon, Principles for Sustainable Tourism. Surrey:
Word Wide Fund for Nature (WWF).
- Yamane, Taro (1973). Statistics : an introductory analysis. New York : Harper&Row.

ภาคผนวก ข.

แบบรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง
2. แบบสอบถาม สำหรับผู้ประกอบการ (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร หรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่ จังหวัดลำปาง
3. แบบสอบถาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง

แบบรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรื่อง

การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

มหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ร่วมกันทำชุดโครงการ “การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง”

จุดประสงค์ของแบบรวบรวมข้อมูลนี้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับข้อตกลง กฎเกณฑ์ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ขอให้ท่านอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ และตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วรารณณ์ เรือนยศ หัวหน้าทีมวิจัย
 สาวิตรี ศรีธนวิบูลย์ชัย ผู้ร่วมวิจัย

แบบรวบรวมข้อมูลชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา (วุฒิมหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด)

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ไม่ได้ศึกษา | <input type="checkbox"/> 2. ประถมศึกษา |
| <input type="checkbox"/> 3. มัธยมศึกษาตอนต้น | <input type="checkbox"/> 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. |
| <input type="checkbox"/> 5. อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า | <input type="checkbox"/> 6. ปริญญาตรี |
| <input type="checkbox"/> 7. ปริญญาโท | <input type="checkbox"/> 8. ปริญญาเอก |
| <input type="checkbox"/> 9. อื่นๆ (โปรดระบุ) _____ | |

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท | <input type="checkbox"/> 2. 10,000 - 20,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 3. 20,001 - 30,000 บาท | <input type="checkbox"/> 4. 30,001 - 40,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 5. 40,001 - 60,000 บาท | <input type="checkbox"/> 6. มากกว่า 60,001 บาท |

5. ท่านอาศัยอยู่ในอำเภอใด

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> อำเภอเมือง | <input type="checkbox"/> อำเภอเถิน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแม่เมาะ | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่พริก |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเกาะคา | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่ทะ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเสริมงาม | <input type="checkbox"/> อำเภอสบปราบ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอางาว | <input type="checkbox"/> อำเภอห้างฉัตร |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแจ้ห่ม | <input type="checkbox"/> อำเภอเมืองปาน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอวังเหนือ | |

6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง หรือไม่

1. มีส่วนร่วม

2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบ ท่านคิดว่าอยู่ในระดับคะแนนเท่าใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว						
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง						
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว						
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต						
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ						
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว						
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม						
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยว ชุมชน						
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ						
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว						
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด						
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม						
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว						
1. การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ						
- การจัดการบริการที่พัก						
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคารสถานที่						
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร						
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่สุด						
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว						
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่						
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว						
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น						
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น						
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น						
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว						
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด						
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง						
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว						
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือมีแนวโน้มลดลง						

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนารายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว						
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว						
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว						
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว						
3. จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้ประกอบการ

แบบรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรื่อง

การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

มหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ร่วมกันทำชุดโครงการ “การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง”

จุดประสงค์ของแบบรวบรวมข้อมูลนี้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับข้อตกลง กฎเกณฑ์ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ขอให้ท่านอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ และตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วารภรณ์ เรือนยศ หัวหน้าทีมวิจัย
 สาวิตรี ศรีธนวิบูลย์ชัย ผู้ร่วมวิจัย

แบบรวบรวมข้อมูลชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา (วุฒิมหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด)

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ไม่ได้ศึกษา | <input type="checkbox"/> 2. ประถมศึกษา |
| <input type="checkbox"/> 3. มัธยมศึกษาตอนต้น | <input type="checkbox"/> 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. |
| <input type="checkbox"/> 5. อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า | <input type="checkbox"/> 6. ปริญญาตรี |
| <input type="checkbox"/> 7. ปริญญาโท | <input type="checkbox"/> 8. ปริญญาเอก |
| <input type="checkbox"/> 9. อื่นๆ (โปรดระบุ) _____ | |

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท | <input type="checkbox"/> 2. 10,000 - 20,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 3. 20,001 - 30,000 บาท | <input type="checkbox"/> 4. 30,001 - 40,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 5. 40,001 - 60,000 บาท | <input type="checkbox"/> 6. มากกว่า 60,001 บาท |

5. ท่านอาศัยอยู่ในอำเภอใด

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> อำเภอเมือง | <input type="checkbox"/> อำเภอเถิน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแม่เมาะ | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่พริก |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเกาะคา | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่ทะ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเสริมงาม | <input type="checkbox"/> อำเภอสบปราบ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอางาว | <input type="checkbox"/> อำเภอห้างฉัตร |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแจ้ห่ม | <input type="checkbox"/> อำเภอเมืองปาน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอวังเหนือ | |

6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง หรือไม่

1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบ ท่านคิดว่าอยู่ในระดับคะแนนเท่าใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว						
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง						
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว						
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต						
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ						
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว						
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม						
5. การเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยว ชุมชน						
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ						
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว						
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด						
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม						
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว						
1. การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ						
- การจัดการบริการที่พัก						
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคารสถานที่						
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร						
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่สุด						
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว						
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่						
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว						
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น						
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น						
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น						
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว						
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด						
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง						
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว						
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือมีแนวโน้มลดลง						

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนารายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว						
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว						
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว						
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว						
3. จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรื่อง

การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

มหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝายอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเนชั่น ลำปาง ร่วมกันทำชุดโครงการ “การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง”

จุดประสงค์ของแบบรวบรวมข้อมูลนี้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับข้อตกลง กฎเกณฑ์ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ขอให้ท่านอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ และตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วรารณณ์ เรือนยศ หัวหน้าทีมวิจัย

สาวิตรี ศรีธนวิบูลย์ ผู้ร่วมวิจัย

แบบรวบรวมข้อมูลชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา (วุฒิมหาการศึกษาชั้นสูงสุด)

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ไม่ได้ศึกษา | <input type="checkbox"/> 2. ประถมศึกษา |
| <input type="checkbox"/> 3. มัธยมศึกษาตอนต้น | <input type="checkbox"/> 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. |
| <input type="checkbox"/> 5. อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า | <input type="checkbox"/> 6. ปริญญาตรี |
| <input type="checkbox"/> 7. ปริญญาโท | <input type="checkbox"/> 8. ปริญญาเอก |
| <input type="checkbox"/> 9. อื่นๆ (โปรดระบุ) _____ | |

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท | <input type="checkbox"/> 2. 10,000 - 20,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 3. 20,001 - 30,000 บาท | <input type="checkbox"/> 4. 30,001 - 40,000 บาท |
| <input type="checkbox"/> 5. 40,001 - 60,000 บาท | <input type="checkbox"/> 6. มากกว่า 60,001 บาท |

5. ท่านอาศัยอยู่ในอำเภอใด

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> อำเภอเมือง | <input type="checkbox"/> อำเภอเถิน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแม่เมาะ | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่พริก |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเกาะคา | <input type="checkbox"/> อำเภอแม่ทะ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอเสริมงาม | <input type="checkbox"/> อำเภอสบปราบ |
| <input type="checkbox"/> อำเภอางาว | <input type="checkbox"/> อำเภอห้างฉัตร |
| <input type="checkbox"/> อำเภอแจ้ห่ม | <input type="checkbox"/> อำเภอเมืองปาน |
| <input type="checkbox"/> อำเภอวังเหนือ | |

6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง หรือไม่

1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบ ท่านคิดว่าอยู่ในระดับคะแนนเท่าใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
-การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว						
2. การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน และกระทำด้วยความระมัดระวัง						
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว						
1. ชุมชนรวมใจกันความภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต						
2. ชุมชนร่วมสืบสานและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ						
3. การกำหนดขีดความสามารถรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว						
4. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม						
5. การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามกติกา แล้วนำรายได้เข้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยว ชุมชน						
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว						
1. ควรกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ						
- การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว						
1. จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน/สนุกสนานและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด						
2. กิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม						
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว						
1. การขยายพื้นที่จอดรถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ร้านอาหาร ถึงขยะ						
- การจัดการบริการที่พัก						
1. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการออกแบบและตกแต่งอาคารสถานที่						
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้านในการจัดเตรียมอาหาร						
3. การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม						

เปรียบเทียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
4. การกำหนดความมากน้อยของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่สุด						
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว						
1. ความร่วมมือจากผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่						
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน						
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว						
1. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น						
2. กิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ต้องสะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น						
3. กิจกรรมท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น						
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว						
1. การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด						
2. กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจง ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง						
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว						
1. ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือมีแนวโน้มลดลง						

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง (ภาพรวม)	ระดับความต้องการ (คะแนน)					
	5	4	3	2	1	0
2. การเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนารายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว						
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว						
1. สร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว						
2. จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว						
3. จัดทำระบบรับร้องเรียนและระบบให้ความช่วยเหลือ						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความต้องการในเรื่องต่างๆ ของระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค.

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผน
กิจกรรมที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อสร้างแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน
4. เพื่อสร้างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ผลที่ได้รับ	บรรลุมติประสงค์ข้อที่	โดยทำให้
ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1	ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
แนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง	วัตถุประสงค์ข้อที่ 2	ทราบแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในจังหวัดลำปาง
ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน	วัตถุประสงค์ข้อที่ 3	ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

ผลที่ได้รับ	บรรลุมติวัตถุประสงค์ข้อที่	โดยทำให้
<p>ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง</p>	<p>วัตถุประสงค์ข้อที่ 4</p>	<p>ได้ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ในการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง</p>

ภาคผนวก ง.

ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย



การสัมภาษณ์ คุณสุวรรณ กล่าวสุนทร ร่องผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง และคุณบุญทวี ฉิมพลี ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นผู้นำ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบ สัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม – 30 กันยายน 2555



ทำการเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงแรม และภัตตาคาร ในพื้นที่
โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กติกา ข้อตกลงร่วมกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
บนพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม - 18 พฤศจิกายน 2555



การประชุมทางวิชาการเพื่อยกร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง โดยนักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำต่างๆ ที่ถูกบรรจุอยู่ในร่างระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2556



การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย ในระดับอำเภอต่างๆ จำนวน 13 เวที เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผลงาน
 ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายชุมชน ได้รับทราบผลการดำเนินงาน
 ของแผนงานวิจัย ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2556

ภาคผนวก จ.

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

มหาวิทยาลัยเนชั่น

เลขที่ 444 หมู่ที่ 2 ถนนวิชิตรังสรรค์ ตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
52000 โทรศัพท์ 0-5426-5170 โทรสาร 0-5426-5184

สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลัก
สี่ กรุงเทพมหานคร 10210

คณะผู้วิจัย และสัดส่วนที่ทำงานวิจัย (%)

ชื่อ - นามสกุล	นางสาววารภรณ์ เรือนยศ Miss Waraporn Rueanyos
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน	3 5210 005 1291 6
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าสาขาวิชานิติศาสตร์
หน่วยงาน	สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น
E-mail	waraporn_rue@nation.ac.th
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง (อยู่ระหว่างศึกษา)
สัดส่วนที่ทำงานวิจัยงาน	80 %

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1) ผลงานวิจัย : การปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางด้าน
สาธารณูปโภคโดยสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล จังหวัดลำปาง

ตำแหน่ง : หัวหน้าโครงการ

ปีที่พิมพ์ : กุมภาพันธ์ 2553

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

- 2) ผลงานวิจัย : การปฏิบัติที่เป็นเลิศในการทำประชาคมเพื่อลดความขัดแย้งด้านงานโยธา
และโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล จังหวัดลำปาง
- ตำแหน่ง : หัวหน้าโครงการ
- ปีที่พิมพ์ : 30 เมษายน 2554
- แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 3) ผลงานวิจัย : การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
- ตำแหน่ง : นักวิจัย
- ปีที่พิมพ์ : อยู่ระหว่างดำเนินการ
- แหล่งทุน : ฝ่ายบริหารงานวิจัยและพัฒนา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวสาวิตรี ศรีธนะวิบูลย์ชัย Miss Sawitree Srithanawiboonchai
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน	3 5203 005 4040 0
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการที่ดิน
หน่วยงาน	สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย
E-mail	tussu_go@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สัดส่วนที่ทำงานวิจัยงาน	20 %